

C:\Users\Plazma\Desktop\302\Rene Fallet-Zelnačka.pdb

PDB Name: R.Fallet-Zelňačka
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

René Fallet- Zelňačka

1. KAPITOLA

Ve vesnici už při vší skromnosti nebylo nic. Pekařova pec vychladla zároveň s pekařem, kterému místo pečených věnečků zbyly už jen ty hřbitovní. Velký hřbitov totiž ve vesnici zůstal na rozdíl od malého pekaře.

Ta vesnice byla ves v BourbonSKU. Protože si diskrétní BourbonSKO neudělalo ve válce jméno jako Alsasko či Lotrinsko, protože mu z pochopitelných důvodů byly cizí přívaly vod, zpěněný okeán jako v Bretani, protože se mu nedostávalo kormoránů obalených naftou, špatně se na mapě hledalo.

Pokládali je například za Burgundsko, zrovna tak jako se kdysi Pireus pokládal za člověka, a oka na punčoše, co pletla moje teta, za oka, co strýc líčil na zajíce. Ostatně, až na několik módních koutů země, venkov už neexistoval. Neexistovaly už ani okresy. Postrach někdejších kandidátů zkoušky dospělosti nepřežil pokrok, zamořující svět. Okresům přidělili startovní čísla jako cyklistickým závodníkům. BourbonSKO, které se stalo Allierem roku 1790 měřeno na stopkách, se nyní nazývalo 03. Člověk už se nenarodil jako občan kraje Anjou, ale čísla 49, ne jako Pařížan, ale jako pětasedmdesátka, místo ze Savojska byl ze 73 atd. Narodil se podle směrovacího čísla a pak žil beze směru.

Ve vesnici už tedy nebylo nic. Čímž se podobala spoustě a spoustě namátkou vybraných vesnic.

U řeky Besbry, která vsí protékala, se už nepralo prádlo. Plácačky praden umlkly. Měli je za výkladem starožitníci ve městech. Zmlkly i pradeny, seděly v koutě vedle praček. Staly se z nich zamlklé samotářky, nenaslouchaly už šplouchání vody, šplouchalo jim Radio Luxembourg; každé slovo třikrát, ba víckrát vážily na zbytečném jazyku v přebytných ústech. Už nechodily na bělidlo, nepotřebovaly bělicí šmolku, bělice v řece, co mají dušičku jako bublina z bílého mýdla.

Nebyl už ani farář. Starého faráře nevystřídal nový. Sutanu už člověk cestou nepotkal a rozhořčený neznaboh nemohl s rozkoší zvolat: Pryč s kolárkem!, protože tím pádem nebylo kolárku. Zbýval jistě okrskový duchovní, ale když byl pro všechny, nebyl vlastně pro nikoho. Roztroušené ovečky mu kysele přezdívaly "Samoobsluha". Bůh mu odpust', vždyť probůh ujižděl jako notář od obce k obci hlásat slovo boží, žehnající ruku na volantu a s nohou na plynu, rozvážel mše, poslední pomazání, a posvěcení sňatků i pohřby stíhal za cvalu všech svých pěti koní. A tak se každému na vesnici dostalo rozhřešení, ještě než zhřešení dožrálo, čímž celá věc ztrácela na půvabu. Pánbůh už vlastně nebyl. Nebo skoro nebyl. Nebo jen malinko.

Nebyl už pošťák, ať by chodil pěšky, nebo jezdil na kole, jen úspěchaný doručovatel, jezdil v dodávce, byl anonymnější než dopis a neměl ani chvilku, aby si mohl vypít skleničku.

Kromě jiného ve vesnici už nebyl obecní blázen. Sotva obecní blázen projevil své vlohy, sebrali ho jako slepé kotě a zavřeli do blázince v Ysére. Blázni tam přišli o svou malebnou jedinečnost, nezískali ani za mák průměrné inteligence, zbláznili se dočista, hynuli nudou, až zhynuli docela, a jejich okolí z nich nic nemělo, zatímco dřív rozjařovali a povznášeli pouhou svou existencí. Byli to prostě místní blbci, a díky nim si každý slaboduchý rodák mohl připadat jako sám Šalamoun. Bez zaručeného a oštemplovaného blbce se jeden na druhého dívali skrz prsty, zbytečně mudrovali. Jako náhrada tu ovšem byla televize. Ale to přec nebylo tak docela totéž, to lákavé cosi, co okouzlí a vede k úvahám.

Na cestách už nebyly kobližky, protože nebyli koně. Ani povozy, kováři, kovárny, měchy, napajedlo, podkovy pro štěstí, ržání, klapání kopyt, nebyly nadávky ani praskání biče. Bič nebyl, nebyl postroj, a tak ani sedlář nebyl. Sedlář odešel. Do továrny, jako všichni, a že už jich v té továrně bylo. Víc než na polích, kvůli sociálním výhodám.

Byla to taková továrna asi patnáct kilometrů daleko, kde rolníci, kteří zanechali rolničení, vyráběli traktory pro rolníky, kteří u rolničení zůstali.

Ti, co ještě chodili na pole, nezpívali písně místního lidu. Když měli dobrou náladu, vzali si s sebou tranzistor, a ten jim v každou roční dobu zpíval o Vánocích bílých anebo Yesterday s Beatles. Slavíci byli k ničemu.

A tak slavíky postříleli, nebyly totiž už ani koroptve, ani zajáci, to ta umělá hnojiva, říkali mudrci a učitelé, a honební povolení. se přece musí vyplatit a náboje také. Příští rok si nepodají žádost. Se zadkem v křesle se zúčastní Turnaje pěti národů. Co vám mám povídat, a to bývaly doby, kdy mohl člověk zabít, co se mu zlíbilo! Brzo už ve vesnici nebudou žádní myslivci, tím méně pak zkušení profesionálové, pytláci.

Rybáři už se dali na prstech spočítat, jenom pár prost'áčků z Paříže v létě, kteří, jak se tady říkalo, zaberou na všechno. Letňáci, vybavení jako průzkumníci ve stylu Stanleyho a Livingstona, se chudáci vraceli celí utmáčení v noci do stanů, orvaní ostnatými dráty, s ouklejí v síťovce. Pozemek ke stanování byl totiž nedaleko smetišť. Podivínský nápad starosty, obchodníka s vepří, jehož touhou bylo povzbudit v kraji duch podnikání, přivést ho na cestu ekonomické expanze, o níž slyšel na dobře informovaných trzích. Jenže vesnice nebyla žádná Costa Brava a kemp nevynášel ani tolik, aby to stálo za zdupanou travu.

Na statcích už dlouhá léta nebyly mlátičky, dvory utichly navždycky. Obecní rada nechala vykleštit veřejnou studnu na náměstí. K čemu plýtvat vodou, když od zavedení vodovodu dosyta teče z kohoutků. Konec konví, věder, žádný život, žádné drbny kolem studny, kde už ani ten mech nerostl. Všechny studně byly zanedbané, všichni studnaři šli do starého železa.

Výrobce dřeváků zatloukl prkny dveře svého krámku, který nástup gumových holínek vyřadil z provozu. Nebylo zapotřebí dlouho si lámat hlavu, aby zvědavci pochopili při pohledu na krejčího Zézého Burlota, visícího na ořešáku, že se jeho obchody blížily nule od té doby, co se sousedé klidně oblékají v chapadlovitých "Mamouthech" ve městech.

Jeden po druhém ve vesnici zanikly malé podniky a skromná povolání. Nebylo už slyšet hadrářovu - "hadrníkovu" - houkačku, jak svolává k nástupu hadry, králičí kožky a veteš z půd. Cínovači, kterým se říkalo dráteníci, sbalili krám, když se děravé kastroly začaly hned po první díře vyhazovat. Stejná pohroma postihla i "světské", ježaté tuláky z Diloy le Chemineau. Vzalo si je patrně na starost sociální zabezpečení, nebyli už postrachem čím dál pomyslnějších pocestných. Slepice si sice oddechly, zato soucitné duše, ochotné prospět bližnímu, vzdychaly, že už žádného bližního nemají po ruce.

Na vesnici se už s láskou nelistovalo v Katalogu Máni, díla, které spolu s modlitební knihou tvořilo kompletní knihovnu francouzského venkova. Ve vesnici měli auta, s auty se dalo zajet do Vichy, do Moulins, ba i do Paříže. Nakupovalo se tam, nebylo zapotřebí vyplňovat složité objednávky. Takže Manufaktura tatíků a dědů byla pro smích. Stará dobrá Máňa někdejších snů pod lampou si může zhebnout. S ní odejde do hrobu veškerá anachronická civilizace, štvaná ze všech stran neméně než velryby.

Na lukách už nebyli osli. Staly se z nich jen zbytečné krky, i pro ty bodláky. Sbohem, oslici. Už nebudou co krok, to rok nosit zrno chudých lidí do mlýna. Mlýn už nebyl. Kola mu hnila, po kusech padala do Besbry. Už nebyli chudí lidé. Všichni pracovali v továrně, tam, jinde. Nuzáci už také nebyli. Zbývající páriové obcí vymřeli za poslední války hladem při chlebenkách a poukázkách na dřevo a následovníky neměli, toto společenské postavení se novým generacím zdálo bezvýchledné.

Ve vesnici sice už nebyl holič, ale byl tam zámecký pán a dosud nosil bez ohledu na plynutí času vlněné podkolenky přes spodek jezdeckých kalhot. Vyměnil sice dvoukolý kočár za mercedes, nadále mu však říkali - i socani - pane Raymonde jako kdysi, se vši úctou jako nějakému knížeti. Dožíval si svůj konec století a bourbonské křupany proháněl jen s mírou, jeho předkové by z něj radost neměli. Byl moderní, věděl, co s sebou nese nová doba, a vlastníma rukama plácal do vody ve vodním příkopu kolem zámku, aby zahnal žáby. Pan Raymond nebyl žádný náfuca.

Ovcí bylo na pozemcích čím dál víc. Všichni kovozeďmědělci nějaké měli, počítali si ovečky před spaním. Rolníci na půl úvazku tvrdili, že chovat ovce dokáže každý trouba a že ovce se výborně přizpůsobí osmihodinové pracovní době a placeným dovoleným.

Rádi by si byli u hospodského stolu nad sklenicí popovídali o podobných problémech svého života, jenže hospoda už nebyla, a to rozvracelo každodenní život obce. Například ve dnech pohřbů, kdy se vrata kostela výjimečně otevřela, muži vůbec nevěděli, co si počít, jak tak čekali, až zvony ohlásí, že nebožtík byl vynesena. Kdysi přečkali čas, než se mohli přidat k průvodu plaček, při sklenici v hospodě a opěvovali nebožtíka, na kterém se jistě daly najít leccaké chyby, ale - o mrtvých jen dobré - byl to skvělý člověk. Teď postávali venku, mrzli nebo se potili, a smrtelná schrána, ač v tom byla nevinně, dostávala co proto, všichni měli špatnou náladu, a tak ji nešetřili. A přece před nedávnem byly v místě dokonce dvě hospody. Hospodští a hospodské šli jeden po druhém na odpočinek, někdo rovnou na hřbitov, někdo zpátky do vsi, a tam si tiše obdělávali zahrádku. Po nich nepřišel nikdo, takovéhle rodinné podniky nejsou to pravé, když byste rádi potřepli v bakaratu naftového šejka. Ať to bylo, jak bylo, vesnice bez výčepu není žádná vesnice, a když místní nemohli popít na svém vlastním území, byli nuceni odebrat se tam, kde se nalávalo. Stálo je to dobrých pět kilometrů, když se jim zcela přirozeně zachtělo hodit do sebe pár skleniček, aby dostali chuť k jídlu, když se potřebovali

vrátit do venkovského života nad rozdanými kartami, na chvíli zmizet z očí staré, jak říkali svým ženám.

Ta poroba je ničila, připadala jim jako nejvážnější nedostatek, jež utrpěl patrně nevyhnutelný vývoj jejich venkovského prostředí. Bez toho podtrhu na jejich láhve by si byli na všechny změny zvykli. Ve vsi zavládla žízeň jako na Saharě, cizí jev, co paměť sahala. Mladí na proměny a převratné změny, které se v kraji už dvacet třicet let odehrávaly, kašlali jako na své první džinsy. Pořádná válka na ně, jako byla ta první, jejíž vítězné vavříny á la Eddy Merckx byly na pomníku, který měl nahoře vojína, kohouta a pár granátů. Nebyla však nejen zima, léto, ba ani jaro, tím méně pak světová válka. Bylo to skličující, nemorální, ale bylo to tak. Mladí tedy žili, zneužívali svých těl neposkvrněných žádným deštěm kulí, vyšvihávali je na motorky - ani nebyly francouzské -, s nimiž se zálibou rámusili po cestách, když nebyli v práci.

Kvůli těm zbojníkům se už nikdy na tanečních zábavách nehrály valčíky ani tanga. Tancovačky těch mladých ničemů, to byla čirá apokalypsa ultrazvuků, boj s decibely, z kterých dočista zpitoměl každý, kdo byl nucen strávit tam pět minut. Dívčí ruka se tam už nežádala jen proto, aby se šoupla do kalhot legendárních zuávů, jelikož od spuštění mravů a úpadku společnosti už ani ti zuávové nebyli.

Vesnice zkrátka dostala pěkně na frak. Člověk už nemohl mít ani mnoho iluzí. Jednoho dne bude vymazána z katastru i z glóbusu. V případě nutnosti bude srovnána se zemí, aby se na jejím místě vystavěl nějaký hyperprior, pokud nějakého podnikatele napadne, že by to bylo výnosné. Řečeno stručně a jasně, ve vesnici už nebylo nic, vůbec a zřehla nic. Anebo spíše bylo ...

Bud' jak bud', na samotě Gourdiflots dosud přežívaly dva "případy", jak jim říkali, dvě zkameněliny nejryzejšího ražení, dvě nebohá stvoření nebohého starého pánbíčka. První z těch posledních mohykánů, křížal vyčiněných červeným vínem a naložených do téhož, těch zvláštních pozůstatků starých časů, odpadlík elektroniky, ba i spalovacích motorů, tedy první z těch dvou žreců truňku se jmenoval Francis Chérasse, řečený "Cicisse", taktéž "Kastle", to že byl krapánek pokrčený v lemech a průramcích. Ten druhý byl Claude Ratinier, "Glód", jak se tam u nich doma říkalo. Tam doma, kde to podle něj šlo poněkud do kélů, čímž měl na mysli od desíti k pěti.

2. KAPITOLA

Gourdiflots byly kdysi osadou o dvaceti krbech, sedm či osm set metrů od vesnice. Dnes to byla osada o osmnácti ústředních topeních a pouze dvou ohništích s opravdovým ohněm: jedno z nich patřilo Kastli, to byla stará kamna značky Godin, druhé bylo Glódovo, ten stále prohrabával oheň ve sporáku z černé litiny.

Jejich domy s dřevěnou kostrou byly nejstarší a nejomšeřejší z vesnice, stály blízko sebe na konci úvozové cesty, kde skákaly ropuchy. Tvrdilo se, že se co nevidět zhroutí na pelechy svých obyvatel, kterým to ostatně moc starostí nedělalo, starali se jen o jídlo a o pití, hlavně o to pití, podle zlých jazyků, které přitom byly ještě dosti shovívavé. Glód a Cicisse by zcela právem opáčili, že jim přijde snadnější otevřít láhev vína než upéct dort s pařížským krémem, že o dort i s pařížským krémem rozhodně nestojí, a krom toho, jelikož sklínka červeného je poslední radostí jejich hasnoucích životů, bylo by absurdní odpírat si to potěšení, než odejdou na onen svět.

Kastle býval studnařem, Glód vyráběl dřeváky. Z obou těch řemesel, dnes vyhynulých, nezbohatli. Ve své sedmdesátce živořili Chérasse a Ratinier jen díky starobnímu důchodu a tu a tam si tu manu vylepšili tím, co sklídili ze zahrádky, a nějakou tou slepicí a králíkem.

Glód pochoval svou ženu Francinu už před deseti roky. Měl s ní dva kluky, které od ženiny smrti neviděl. Bydleli na sídlišti v Paříži, makali v továrnách na umělé hmoty nebo na nějaký podobný previt, oba měli auto.

Chérasse se neoženil. Za jeho mládí si děvčata hrbaté nebrala, i když ten hrb nebyl nijak křiklavý a mohl nosit štěstí zrovna jako čtyřlístek. Chérasse tedy zůstal starým mládencem, jako jeden z těch, které láska vynechala a kteří zbyli "na ocet". Pro útěchu se naučil hrát na harmoniku a zvuky jeho nástroje mu připadaly libější než hlas rozzuřené ženské. Aby si vylepšil své studnařské výdělky, hodně se navyhrával po tancovačkách v dobách, kdy muzika ještě nebyla na elektriku jako sporák. A to jo, to tenkrát Kastle býval někdo, ten uměl pošimrat chodidla Hnědým valčíkem a pohladit po srsti Nejkrásnějším tangem na světě ... Na vojnu ho nevzali a v devětatřicátém ho vlast, třeba byla v úzkých, nechala na dně jeho studní. Pro zpestření kostnic nepotřebovali hrbatého.

Glód padl do zajetí, pět let prožil za ostnatými dráty a z té zkušenosti vytěžil určité základy filozofie. Tak si třeba v lágru říkal, že před válkou nebylo na jeho stole dost vína. Když byl osvobozen, prohřešek napravil a obešel se i bez stolu.

I přes to mazání deky, anebo možná díky němu, oba sousedé byli jako řipy a doktora z Jaligny znali jen od vidění, když se s ním potkali na trhu v tom přívětivém hlavním městečku kantonu. Když je někdy páčila žáha, shodně z toho obviňovali kvalitu chleba, který už nebyl to co kdysi. Dohodli se i na tom, že každý bude mít ve svém klenutém sklepe soudek jiného vína, zpestřovalo jim to jídelníček a umožňovalo vychytrale krčít jedno obočí, aby vlastníkovi té dobroty samou nejistotou litala nahoru a dolů obočí obě. Glód bral od vinaře z Vaumasu, Kastle počítával svou zakázkou toho

sorbierského.

Protože nehodlali žít "jako zvěř" a chtěli být zpraveni o podrobných změnách v širém světě, po kterém šlapali, četli noviny. Glód měl roční předplatné na Horala. Další rok se toho ujal Kastle. Po přečtení si deník předali a k tomu pravidelnému obřadu patřily dvě sklínky, putující na vikslajvant, a zrovna tak neměnný komentář "uškodit nám to nemůže".

Mít noviny společně, to byla úspora, a tak si staroušové stejný systém zavedli i u prasete. Společně je koupili, společně vykrmili. Půl naloženého prasete jim stačilo. Sudé roky se prase chovalo u Ratiniera, liché u Cicisse. Oba věděli, že jednoho dne v tom dělení nastane zádrhel, jeden z nich umře a druhému zůstane na krku celý pašík, ale u toho pomýšlení se dlouho nezdržovali, bylo tak černé, že by z něj ztratili svou barvu šípkových růžiček.

Ale ano, šípkových růžiček. Copak nebyl Glód tak trochu podobný maršálu Pétainovi s těmi kníry a držením těla, a to celé ve sladké růžové? A Kastle trpaslíkovi ve Sněhurce, který si přece jen své užil? Puntíčkáři by možná vypátrali na jejich tvářích a nosech síť popraskaných žilek, ale to by bylo hledání hnid, byli prostě ošlehaní zdravým vzduchem. Chérasse s Ratinierem se nikdy nedusili v dolech ani v metru. Jejich prase žralo jen otruby, řepu a brambory, jejich slepice a králíci nevěděli, co je to moučka ze sardinkových hlav, smrduté granulované krmivo a další průmyslové dryáky v prášku. Zelenina na jejich zahradě rostla a množila se pouze na poctivém hnoji. Naši dva bezděční ekologové neměli ostatně na vybranou: kdyby kupovali potraviny a umělé hnojivo, skončili by, dámy prominou, s holým zadkem. Ratinier a Chérasse byli bez prostředků, a tak byli nuceni jíst jako boháči.

Kouřili a neměli potuchy, že v hloubi jejich balíčku cigaretového tabáku dřímají kancerogenní krabi. Balili si cigarety a zapalovali je zapalovači plněnými pohonnou směsí do mopeda. Sotva škrtlí kolečkem, objevil se chochol jiskřiček a černých motýlků, který odháněli pohrdavým mávnutím. Tabák jim také nemohl ublížit. Předkové nekouřili a ne že by proto umírali méně, to tedy byla jistota, to bylo prokázáno.

Chudák moje nebožka," vykládal Glód, "nepila, nekouřila a stejně je pod kytičkama. To všechno ty pilulky, sirupy, lékárníkovy drogy, to ty mi ji schramstly. Cpala se těma jejich drekami po kilech. Po prádelňákách. A tady to máš: krchov!"

Zdáli se sice neotesaní, ale velmi se zajímali o zdraví toho druhého. Kdyby jeden zemřel, má to spočítané i druhý, ten, co zůstane naživu, musí za pár měsíců zajít na truchlivost. Člověk nepije sám, to byl pil bez přátelství, bez ničeho, jako kráva, a to tedy je špatné, tak zlé, že nic nemůže tělu ublížit víc. Když Kastle kašlal, Glód se vyplašil:

"Hele, dědku! Duní to v tobě jako v prázdný bečce! Koukej si na to dávat pozor. Se zdravím není žádné špás, víme?"

Chérasse plivl do kostkovaného kapesníku, usoudil, že tam není ani potuchy po nějakém zvrhlém bacilu, a pokrčil rameny, což ho vždycky krapet rozkymácelo:

"Netahej mě za fusekli, ty vykuku! Kdyby si člověk nemoh zakašlat, nač by pak měl plíce?"

"Francina taky kašlala. I když jen jedno léto."

"Dobře víš, na co došla. Na léky. Od té doby, co sou na pokladnu, to zabilo tolik lidí co první válka. Aspoň nás to naučilo, že to člověk jíst nemá. Neumřela darmo."

"Stejně to v tobě hrčí, povídám. Jako kdybys spolkl mopeda."

"Nech to na mně! Rozšlehám si vejce do mlíka a vrazím tam pořádnou sklenici vínka."

Když Glód rudl, Kastle bledl:

"Hele, dědku! Neklepla tě snad mrtvička, že si červenej jak prápor?"

"To tak, ty mezuláne! Šťávy mi odcházejí samy od sebe, to je normální. Snad bys nechtěl, aby mi zůstaly pod trikem?"

"Bejt sebou, došel bych si k vodě na pijavky a nalepil bych si je na kůži, nic lepšího nejni."

"Ale jo, je. Já bejt sebou, přinesu láhev!"

Vypili láhev. Někdy, když se Chérasse zadumal, což se může stát každé bohumilé duši, si nejprve pro sebe, pak laskavě nahlas říkal:

"Poslouchej, kamaráde, občas tak špekuluju, jestli moc nepiješ?"

Ratinier si otřel kníry a opáčil v podobném přátelském duchu:

"Já zas o něčem podobným nešpekuluju ze zásady. Jsi stoprocentní osel od hlavy k patě a táhne se to s tebou už roky, a dokud nenatáhneš brka, jenom to poroste."

Pak najednou zrudl a vyjel:

"No a co! I kdyby! I kdybych pil moc! A co děláš ty? Ty na mě jenom koukáš?"

"Mě nech bejt, to je moje starost, jestli zhebnu. Já nechci, abys zhebнул ty. Co by se mnou bylo?"

"No tohle! Tak ono ze sobectví? Tak to jo. Koukej sám pít trochu míň. Mezi náma, mně by taky nebylo recht, kdybych měl zůstat sám jako kůl v plotě s tím starým prašivkou Robinem."

Robin byl Glódův kocour, ohavný černý venkovský macek, který snad prodělal napoleonské tažení, tak byl prašivý, olezlý, všivý a zedraný. Zezadu to byla rybí kostra zdobená nehoráznými cinglaty. Zepředu byl nápadný další pár, a sice uši, ty měl rozervané, ale držel je vzhůru jako kornout s pralinkami, jako troubu gramofonu, aby byl ve střehu před kopanci, auty, drápy nebo puškou.

Bylo mu tak dvanáct, třináct, znával Francinu, která ho pokřtila na Robina, sotva dospěl do věku, kdy šlohl první sýr. Ve vesnici se tím pádem brzy začalo říkat Robin všem nepoctivcům, kterým se jinak ohleduplně přezdívalo "šikovný ručičky". Kocour svému jménu nedělal hanbu a spal pánovi v nohách, třebaže by se dotyčný jaktěživ nikomu k té velkoměstské změkčilosti nepřiznal. Před Kastlí Ratinier nadával, sotva mu kocour přišel na oči:

"Panečku, smrt jistě nemá poslední dobou daleko do žlabu. Ta obluda snad v životě nescípne. Ten nás pochová všecky!"

Sotva se Chérasse otočil hrbem, Glód se shýbl, aby zvíře pohladil. Glód v každé krabičce sardinek schovával jednu rybku pro starého kamaráda.

Jednoho smutného dne odstrčil bývalý výrobce dřeváků pevnou rukou sklenici, kterou mu podával bývalý studnař. Ten, když vytáhl ze sklenice lovící ruku, třímal mouchu:

"Je to jen moucha! Jestli se bojiš, že ti bude bzučet v zadku, tak ti dám jinou sklenici, ale že začínáš na starý kolena bejt pěkně cimprlich! Brzo budeš to víno snad ucucávat slámkou!"

Glód nerozjasnil tvář:

"Mouchu vem čert. Mouchy by mi škodily míň než chlast, s tím, co mi je."

"A co je ti od včerejška novýho?"

"Mám cukrovku." Kastle vyvalil sůví oči: "Kdes na to přišel?"

"Dneska ráno v Horalovi." Kastle vsrkl obsah sklenice, aby byl duchem co nejsvěžejší.

"V Horalovi že psali o tvý cukrovce?"

Ratinier zavrtěl hlavou, hovor se zaostalcem mu přišel zatěžko:

"Ale ne, ty hlavo skopová! Bylo tam o ní v jednom článku všeobecně, ale v tom všeobecném bylo něco jako šitý na mě. Vzpomněl jsem si na tetu Augustýnu, ta měla cukrovku úplně po celým těle a umřela na ni, předtím jí vzali jedno oko, ani nevím proč a jak. A kdyby jen to, to by eště nebylo nic tak hroznýho, ale mám bratrance Benoita Cloua, a ten taky chytil cukrovku. Ta jeho nebyla nic moc, ale stejně ho to kleplo, nestačil říct á ani bé. Podle mýho je to nad slunce jasný"

Kastle se uchechtl, podle jeho společníka nezapně, a zvolal:

"Já ti taky něco povím, já měl dva strejce, oba zahynuli za první světový války a divil bych se, kdyby se to mělo přihodit mně taky!"

Tehdy se poprvé rozkmotřili. Glód lpěl na představě své cukrovky a nesnášel na to téma sebemenší vtipkování. Ta neslýchaná pohroma ho držela celý týden. Pacient už nejedl zelené fazolky, kávu si nesladil a odvracel hlavu, když se

šklebem jedl polévku. Ruka, která mu mechanicky mířila k láhvi červeného, poklesla a vrátila se poraženě zpátky do kapsy.

"Ani šáhnout už na to nesmím," mrmlal si Glód, i když přece jen láhev nevytil do kamenné výlevky. A hutal a hutal: Přece jen to přijde divný, co je v tom vínku za nemoce. Dyt' přece révokaz člověku neublíží. Co jen já sem, sakra pes, pánubohu udělal, že sem musel podědit cukrovku, jako kdyby na světě nebylo dost jinejch zhoubnejch nemocí, při kterejch člověk aspoň může pít a nerozhasit si přitom celý potrubí!

Jednou ráno popadl kolo, muzeální vehikl, a byl rozhodnut zajet za jalignyským doktorem. Sotva byl na silnici, začal šlapat trochu míň zuřivě. Ten chlap mu strčí hromadu prášků a on po nich zhebne, jako se to stalo Francině. Začal šlapat trochu rychleji, bičovala ho mlhavá naděje. Třeba mu doktor trošku vína povolí ...

"Pane Ratiniere, skleničku si klidně můžete vypít"

"Jednu k jídlu?"

"Ale ne! Jednu denně. Kolik vypijete za den?"

"Já to nikdy nepočítal ... Hádám pět šest litrů, tak jako Kastle."

"Pak jste šílenec!" vypěnil praktický lékař. "Vy jste prostě alkoholik, zbedněnec, nedospěl jste ještě do vyššího stadia vývoje obratlovců! Jen tu jednu sklínku budete pít!"

Sklínku, tu si mohl strčit kam chtěl, jedinou sklínku! Glód přistál nohama na zemi. K čemu to, jet deset kilometrů tam a zpátky, vysázet peníze na dřevo, nechat si vynadat jako malej parchant, a to celý kvůli mizerný sklenici, ke který člověk ani nestačí přičuchnout, a už mu ji vylívají před nosem? Ratinier se s těžkým srdcem vracel zpátky, jeho dřeváky se zhnuseně opíraly do pedálů. Čert mu byl dlužný, že toho Horala četl. Vždyť přece, známá věc, v novinách jsou jen samé lži, koniny poslanců, které oblbují lid ...

Chérasse seděl na lavičce před vraty, hrál na harmoniku a přitom mečel Píseň zlatých klasů. To rozjařené hovado mělo plnou sklenici na dosah ruky. Kastlovo potěšení ze života bylo posledním hřebem pro trpícího neduživce, a tak bez okolků spustil:

"Jen houšť, jen si ze mě ke všemu eště střílej, ty nádobo vydutá! Taky bys mě moh nechat aspoň v klidu zesnout, kořalo jeden! Ty už musíš bejt dobrejch osm hodin pod párou, že se nestydíš!"

Jak říkají vědci, kteří zcela přirozeně používají slovo vydutý, Kastle se se svou vydutostí už dávno zžil, nechal tedy urážku stranou, bude jí věnovat pozornost později. Surovější mu připadalo dál vřeštět na plné kolo:

Milko má, až se večer zešeří,

slavíků píseň až zazní u dveří,

my ruku v ruce ve zlatém obilí

zaslechnem pěti rodný kraj přemilý!

Glód, zoufalý a plný závisti, se zavřel ve svém domě, zacpal si uši, aby neslyšel úděsný hlas toho hnusáka, na kterého se stačilo podívat a bylo jasné, že pije už desátou sklenici. Nebe venku bylo jak vydrakslované. Robin si na louce pohrával s polní myší s větším sadismem, než když ženská potvora žongluje s profesorem matematiky. Uvnitř bylo šero a na Glóda se snesl soumrak.

Druhý den zůstal Ratinier ráno v posteli, kvůli akutní cukrovce pevně odhodlán zemřít. Bude na smrt čekat, jak dlouho to bude nutné, čtrnáct dnů, a třeba i měsíc. Kastle o sobě nedával vědět, jistě vyspával nechutnou opici, zahrabán v šatech pod svou červenou pokrývkou. Živá duše nepříjde Ratinierovi na pomoc, nevyrvе ho smrti ze spárů. V jediné místnosti barabizny bzučela masařka, se suchým t'uknutím občas narazila do rámečku, v němž se pod prachem na prst silným skrývala svatební fotografie manželů Ratinierových.

Tehdy bylo Francině právě dvacet, smála se, měla světlé vlasy a v bílých šatech jí to slušelo, a Glód měl železiskem nakroucené kníry, zrovna tak černé jako krásný oblek, dodnes uložený ve skřini. Byl skoro nový a nemohl se už dočkat hodinky strojení do rakve, až se konečně zbaví naftalinových kuliček.

Stačila ta ponurá představa a zmírající ožil. Jestli toho nenechám, pomyslel si, zhebnu doopravdy. Moucha přikvačí na jeho dokořán otevřené oči, naklade tam spoustu vajíček, a ty si jistě nikdo naměkko neudělá. Pak přijdou červi, špinavě

bílí nařvaní červi, co se objevují, když se ryje půda. Glód cítil, jak si houževnatě hloubí nory v jeho nosních dírkách, v ústech, a s děsem vyskočil. Umřít nejde jen tak. Promyslel to, nezemře, aspoň ne dnes, kdy je ostatně, jak si naráz připomněl, den Páně, jinak řečeno pernodu. V neděli měli Glód s Kastlí zavedený zvyk vypít si aperitiv u toho, kdo měl u sebe láhev, kupovanou podle jejich zvyklostí na střídačku. Momentálně byla právě u Chérasse a Chérasse ještě nevystřelil hlavu z domu, jak se Ratinier přesvědčil, když vyhlédl okýnkem. Žaskočilo ho to, vždyť bylo málem poledne. Ten kašpar leží možná ztuhlý pod duchnou jako oběť své nestřídmosti, "předávkování", jak píšou v černé kronice. Glód si smrt pokazil - že by se Kastlí zdařila?

Ratinier znepokojen otevřel dveře, vydal se zabušit u sousedových bran.

Kdo je to?" ozval se Chérassův ostrý hlas.

Ratinier si vydechl. Tamten obláček vzadu na cestě - že by to byla Ta s kosou, prchá, že si popletla den, ne-li rok? Ne, byl to jen tlustý zajíc dovezený z Československa.

"Já," křikl Glód, "kdo by to podle tebe měl bejt?"

Práskly okenice, Kastle se objevil v okně v košili a samý šprým:

"No ne, cukrovkář! Tak ty se mnou dneska mluvíš, cukrovkáři? Poslyš, ale doopravdy nevypadáš dobře. Tejden při vodě, to člověka ztrhá, jako kdyby měl bahenní zimnici "

"Abych pravdu řekl," přiznal druhý, "ve své kůži nejsem. Stáří by nemělo bejt ..."

Cicisse mu přísně skočil do řeči:

"Stárnout můžeš, ale ne jako blázen. Musíš si šetřit dech. Vem si příklad ze mě!"

Táhlo z něj tak, že to s Glódem zacloumalo, pak teprv zabručel:

"Odpusť mi tu urážku včera. Vyduťtino jsem ti říkat neměl."

Naráz byl z Chérasse pokrytec, kterého Ratinier znal nazpaměť. Skuhral:

"Vysmívají se mrzákovi, ale kdo ví, jací jednou sami budou. Třeba ty s tou tvou cukrovkou přijdeš o oko, ne-li o obě. Budeš mít bílou hůl a budeš padat do pangejtů jako holobrádek, co přebral při posvícení!"

A pokračoval normálním tónem:

"O to nejde, dědku. Zdržuješ mě. Čas nečeká a zrovna je čas na pernódek. Kapku si dám, jestli ti to při tvý dietě nebude páchnout."

Studnař Chérasse, co se týče studní, nebyl mezi studnaři žádný hejhula. Pořídil si nejpěknější a nejhlubší studnu v okolí s roubením z růžových cihel, porostlým zelení, kterou by si člověk hned udělal jako salát, tak byla svěží a bujná. Cicisse podotkl, když zamilovanými gesty vytahoval vědro:

"Moje voda, Glóde, to je nejlepší voda tady, na polívku i do pernodu, a že se nechlubím. Vespod je volná podzemní voda, takovou nenajdeš v celým Allieru. Když si pomyslím, že studnu vyměnil za vodovod, dostávám z toho běhavku."

"Dobře víš, že vodu v kuchyni chtěla Francina. Moh sem do ní mluvit o tvý spodní vodě horem dolem, mámě to bylo ukradený. Je to jedna sebranka, ženský. Musejí mít všecek moderní komfort."

Kastle se pohrdavě zahihňal, když svěšoval vědro: "Ženský teď prej snad chtějí dokonce rovnoprávnost. To mi budou pěkný děcka, až si je budou dělat samy, dají si prostě koňskou injekci víš kam. Rodit nám budou akorát tak rachitiky a cukrovkáře, prostě zrůdy! Mořský koníčky, ne-li něco, co najdeš tak akorát v louži!"

Ratinier záluďný výpad přijal, zašklebil se a už úplně se zaškaredil, když viděl, jak Chérasse staví na lavici láhev anýzovky a jednu jedinou sklenici. Cicisse vzal kastrol, nabral do něj trochu vody z vědra a ukázal na něj starému kamarádovi:

"Zbytek si klidně vypij! Tobě to udělá dobře."

Po té roztomilosti si připravil vrchovatou sklenici aperitivu, zvedl zlatavý nápoj se svatozáří ledových kapek k očím:

"No vidíš, Glóde. Ta vodička má na puntík přesně tu teplotu, jakou pernod chce. Na stupínek přesně. V každý ledniče je to moc vychlazený, řeže tě to do břicha. Tohle ti ale sklouzne do požeráku jako ranní rosa po listí. Koukej !"

Glód touhou celý zruměnil, díval se, jak jeho mučitel smáčí rty v ďáblově nápoji, prožíval, jak mu rozkoš svlažuje jazyk, hrdlo, všechno všudy. Kastle zvučně klapl pusou, zvolal:

"Kampak deš, Glóde? Ty se pořád zlobíš?"

Ratinier vpadl do Chérassova domu, vyšel vyzbrojen sklenicí, horempádem ji naplnil pernodem a vodou a bez dechu vypil. Omámen těžce dosedl na lavici vedle Cicissi a bez přechodu prohlásil:

"Podle mýho do večera sprchne."

"Možný to je. Zahrady to potřebujou. Ale aby toho nepřišlo moc."

"Na to to nevypadá. Jen tak aby se země zavlažila."

"Eště jednou trochu tý dobroty, co, Glóde? Eště do druhý nohy."

"No, Cicissi, zrovna sem si to říkal. Taková voda, jako máš ty, ta je snad jen v Lourdech, pro nemocný hotovej lék."

Tentokrát si připili vážně. Kastle sebou hodil na opěradlo lavičky:

"Špatně nám nejni, Glóde!"

"Mohlo by to bejt horší, Cicissi. Jen si to vem, sou přeci lidi celý zkroucený ..."

"Některý taky už dobře nevidějí ... Některý mají i žily celý tuhé, stojí jim jako chlupy na ruce, nebo je zase mají jako špagety."

"Můžu ti něco říct, Cicissi?"

"Řekni."

"Bez tý cukrovky se člověk klidně obejde. Moc si s tím neužiješ. V životě už cukrovku mít nebudu. V životě, slyšíš?"

Kříž mu pěkně podpírala lavička, palce si zasunul za široké modré kšandy, taky si spokojeně vydechl, když se díval do vršku jabloně, kde seděla sojka:

"Cicissi, před chvílí si měl pravdu: špatně nám nejni."

3. KAPITOLA

V Gourdiflots nebyli jen samí čistokrevní Bourboňané, napůl rudí, napůl bílí, kteří se hodlali zmocnit cizí půdy anebo ponechat si tu svoji, tak jak to chodí všude. Byli tam i Belgičané, Valoni, se jménem Van Slembroucke; což je důkaz, že křížení proti přírodě existuje kdekoliv, ba i v Belgii.

Seveřané se zmocnili rozvalin stodoly v bláhové naději, že ji dají do pořádku a jednou tam budou jezdit na prázdniny. Chudáci, hosty na slavnostní zahájení provozu hned tak nesezvou. O velikonocích, o dovolené a o vánocích dorazili, dřeli na hroutících se zdech, na červotočem prožraných krovech, jako už nedřel nikde nikdo, snad jen kdysi trestanci v Cayenne. Přijížděli tlustí a domů se vraceli odpočinout si, vyhublejší než havrani v zimě. Od ranního rozbřesku do večerního šíráni je bylo slyšet, jak se točí kolem míchačky, řezou prkna, zatloukají hřebíky, rozdávají pohlavky dětem, řvou jako ranění tuři, když si rozdrtili prst. Sami si opravili studnu, jedna jejich holčička se v ní utopila, nebo málem. Během svých sezón v pekle žili Van Slembrouckeovi pod stanem a živili se pouze kořínky. Stodola koupená za babku je bude stát, až zas jednou bude stát, tolik co nový dům s bazénem.

Ti chalupářští fanatici obyvatelé Gourdiflots zajímali. Za letních večerů chodili procházkou ke stodole a jejich protichůdné rady byly pro nebohé majitele co mámení.

U domorodců byli Van Slembrouckeovi dobře zapsáni, rádi viděni jakožto spojenci, potomci udatné malé belgické armády a Krále rytíře. Byli to lidé jako oni. Pracovití, to se jim nedá upřít. Kdyby všichni Francouzi byli jako oni, vypadalo by všechno jinak. Navíc cizinci, kterým je rozumět, kteří ani nespletou "prosím" a "děkuju", to vlastně žádní cizinci nejsou, jsou to nevinné oběti zeměpisu, zasloužili by si být zdejší. Báli se krav, to ano, měli je všechny za býky,

ale o nic víc než Pařížani.

V létě jim odevšad nosili košíky zelených fazolek, protože jich bylo tolik, že nebylo komu je dát. Van Slembrouckeovi to všechno snědli, aby se nikoho nedotkli, a chřadli na svých leženích. Jejich stavba se už tři roky vlekla bez valného výsledku, když jednoho dubnového rána řekl Glód Kastli:

"Sou tu asi Belgičani. Když sem šel do postele, slyšel sem kolemjet jejich auto."

"Sou velikonoce, přijeli makat. Já ti říkám, když si někdo lebedí v bídě, není mu ouvej. Jako kdybych si já začal spravovat střechu! Místo spadanejch tašek sem tam přidrátoval víko od pračky, drží to fest."

"Až budeš mít na baráku samý víka od pračky, žádná krása to nebude ..."

Kastle se ušklíbl, jako že mu úhlednost jeho příbytku leží na srdci zrovna tak jako krása jeho vlastní osoby. Glód si narazil čepici:

"Jdu se s Belgičanama pozdravit, aby doma nevykládali, že Francouzi nejsou než divoká sběř. Sluší se bejt k lidem zdvořilej."

Chérasse znalecky odhadl, že kdyby zůstal sám, musel by jít na zahradě po práci, která může počkat. Sebral klobouk:

"Jdu s tebou, protáhnu si kosti."

Vyšli na cestu za klapotu čtyř dřeváků. Když šel Glód do penze, dopravil neprodané přebytky do Gourdiflots. Tak měli s Kastlí co obout až do smrti, i kdyby na sebe nechala čekat hodně dlouho. V celé obci už jen oni dva nosili dřeváky v každém ročním období. Na cestách je bylo slyšet už zdaleka. "Zamkněte sklípek," žertovalo se, Poláci jdou!" "Dejte holky pod zámek," vtipkovalo se, "kozlové jdou!" "Pozor," volalo se z jednoho pole na druhé, "Indiáni na válečný stezce!"

Šli kolem louky, kde Jean-Marie Rubiaux zatloukal kolíky v ohradě, syn Antoine mu pomáhal.

"Zdravičko, Jeane-Marie," řekl Chérasse, zatímco Glód se ostentativně díval na druhou stranu.

"Zdravičko, Cicissi," odpověděl dotyčný.

Po pár krocích se Kastle zeptal:

"Proč ty vlastně, Glóde, s tím Jeanem-Marie nemluviš?"

"To už je doba, že ani nevím. Jedno je jistý, nemluvíme spolu, a stačí nám to oboum. Pro tebe je to nějak důležitý, jestli s ním mluvíš nebo nemluvíš?"

"No to ne," připustil Chérasse, a další řeč si promyslel: "Jenže kdyby člověk nemluvil s nikým ... Hele, kdybychom spolu nemluvili my dva ..."

To je něco jinýho. Chybělo by nám to, dyť sme přeci sousedi."

Kastle znovu přemýšlel, pak zabručel:

"To je to. Nejní to to samý. A taky máme společně to prase."

"No vidíš!" kývl Ratinier.

Jean-Marie s Antoinem si za jejich zády dopřáli chvilku oddechu.

"Jednomu jich přeci jen přijde líto, chudáků nebohejch," povzdechl si otec.

"Pročpak? Zle se jim nevede."

Než se do nich dají vši! Když nejní v domě ženská, co z toho máš, jen ty špinavý košile. Jedí co? Polívku, špek, jaktěživo biftek, a pijou, až se svalejí na zem, a jednoho krásnýho dne už nevstanou. A to ani neříkám, že Glód je pěkněj prevít."

"Proč s ním vlastně nemluviš?"

Jean-Marie si pečlivě otíral zátylek, pak zabručel jen tak pro sebe:

"To je mezi náma dvěma."

O kousek dál potkali Glód s Kastlí Amélii Poulangeardovou, která jako puncovaný obecní blázen celé dny nedělala nic, jen zevlovala pánubohu do oken. Její výstřelky byly neškodné, a tak si ji její dva synové mohli nechat doma. Dnes a denně sice zapalovala ústřední topení baterkou, ale oškrabat zeleninu a postavit na polévku se jí jakž takž dařilo. Když se pokoušela oškrabat psa, pes utekl, a o nic tedy nešlo.

Amélie byla oblečena do černého, jak to nosily staré Bourboňanky, ale místní kroj si příšerně vylepšovala širokým růžovým kloboukem, vyloveným kdesi z kufru. Při spatření těch, jež měla za mladé brance, svěží to jonáky, vztáhla ruce k nebi.

"Museli sme připadnout zrovna na tu potrhlou," zasténal Glód. "Copak by takovej nepasovala líp svěrací kazajka?"

A to už ječela:

"Glóde, Glódičku milej! Pojď sem, ať ti dám hubičku!"

Uražený Glód ji odstrkoval oběma rukama:

"Žádný hubičkování, babo!"

Nevychovaně se poplácával po zadku a dodal:

"Jestli chceš mermomocí hubičkovat chlapa, víš kam!"

Prostá duše vyprskla smíchy se dvěma prsty v nose:

"Ty budeš pořád stejný čuně, Glódičku! Kdy dostaneš trochu rozumu? Jen počkej, oni tě na vojně srovnají!"

"To víš, že jo, Amélie, to víš, že jo. Za dva měsíce rukuju."

Ve zmatku zašvitořila:

"Ale já se eště nezeptala, co Francina! Jakpak se má nevěstinka?"

"Dobrý je to, dobrý."

"No hlavně to, to hlavně. Řekni jí, že za ní zejtra zajdu a přinesu jí ke dvacátým narozeninám kus koláče."

"Řeknu jí"

Přidali do kroku a dýchavičná Amélie musela kořist pustit. Aby si ztrátu vynahradila, zdvihla si spodničky a zakřepčila si chvíli polku, čímž zapudila dva šokované havrany.

Van Slembrouckeovi už od svítání rozdělávali sádku, cement, míchali maltu, hemžili se kolem své stodoly jako mravenci ve sklenici marmelády. Van Slembroucke starší hřadoval na žebříku a dal echo ženě, dvěma synům, patnáct a čtrnáct, a dvěma dcerám, deset a dvanáct:

"Jdou za námi pan Ratinier a pan Chérasse! Buďte k nim milí, aby neřikali, že Belgičané jsou divoká sběh. A nemluvte s nimi o závodu Paříž-Roubaix, který každý rok vyhráváme, Francouzi jsou šovinisté a mrzelo by je to."

Po obvyklém vítání a pozdravech si Glód a Ciccise udýchání sedli na dvě skládací křesílka, která hostitelé nabízeli návštěvníkům, obdivujícím a kritizujícím jejich pracovní výsledky. Mladší dcerka jim vzápětí přinesla dvě sklenice červeného. Bylo známo i Belgičanům, že ti dva staří obyvatelé střední Francie nemají v lásce pivo, byť pocházelo od trapistů, to pro ně byla prostě "koží močka".

"Seš hodná děvenka," děkoval Glód a poptal se, co bude dělat, až bude velká, z pouhé zdvořilosti, jinak mu to bylo putna.

Tvrdě si je změřila, protože všechny Francouze šmahem měla za původce svého neštěstí:

"Budu mít prázdniny, teď nemám žádný kvůli tomu zasranýmu prašivýmu baráku. Pojedu k moři, na hory, všude, kde nebude nějaké hnusné venkov!"

"Takovejma řečma bys rodičům radost neudělala," nadhodil Kastle.

"Rodiče jsou blbci," utrousila světlovlasá dívka, než se vzdálila, neboť ji volala matka, dychtivá dalších paží k přenesení pytle vápna.

"Moc vychovaná ta barbarka nejní," hodnotil Glód.

Kastle si přisadil:

"Nevycvátaná! Taký nám tu mohla nechat láhev, mezi slušnejma lidma se to tak dělá!"

Řekli si svoje a nemohli se vynadávat, jak se Belgičané tuží.

"Takhle bych to já nedělal," řekl jeden, když pozoroval, jak uřícení chlapci vztyčují trám.

"Kde taky mají z toho jejich pití nabrat nějakou sílu?" opáčil druhý. Glód stopil melancholický pohled v prázdné sklenici: "Poslouchej, už sem celej utahanej, jak je pozoruju při tý práci. K stáru si člověk rád oddáchně."

"Kamaráde, my sme si svý už udělali. Oba sme si od deseti do šedesáti dřeli hřbet jako tažný volové, čas nečas. A to tys ty dřeváky krouhal pod střechou. Já stál celý dny v mokrotě až po toho okrasnýho ptáčka, tam sem si uhnal revma a teď se z něj můžu pomínout."

"Já neříkám, ale tvoje práce, to nebylo umělecký dílo. Takový vrtáky a špalíčky a to všechno, s těma musel zacházet jako s panenkou, aby ti z rukou vyšly čtyři páry denně bez mašiny. Tys nepotřeboval hlavu ani prsty jako virtuóz, abys hrabošil ty svý díry."

Kastle se uraženě zvedl, až převrhl křesílko.

"Co mi to tu křápeš o umělcích, ty starý nemehlo! Řekni rovnou, že my studnaři sme byli jenom blbý nádeníci! Něco jako Arabáši, jo?"

"Zrovna tak to říkám," zařval Glód a také jeho křesílko odletělo. "Hulvátí ste byli, vinný měchy!"

"Já že byl vinnej měch?"

"Kořala!"

"Já byl kořala? Vopakuj to!"

"Nic jinýho než alkoholickéj vožungr! Až se říkalo, že si v hrbu schováváš chlast jako vembloud!"

"Ty dobytku, koukej, co s tvejma poblblejma dřevákama udělám! Radši budu chodit v ponožkách!"

Jeden dřevák zasvištěl Glódovi kolem uší a Glód se chopil lopaty, aby útočníka zneškodnil.

"Táto!" zaječel jeden Van Slembrouckeovic kluk, "Francouzi se perou!"

Otec slezl ze žebříku, aby učinil přítrž zárodku občanské války. Galští kohouti se hrozivě obcházeli, hotovi rozsápat se ostruhami. Rázem je zchladil výkřik jedné z dcerek, která na konci cesty křičela:

"Němci! Němci!"

Kolem pomalu projížděl šedý metalizovaný přívěs a na jeho zadku mohl každý vidět tabulku s číslem, které nebylo zdejší, písmeno D, hlásající jeho národní příslušnost.

Van Slembroucke dítě vypeskoval:

"Tys nás vystrašila, Marieke. Nekřiči se: „Němci! Němci“, to vyvolá u každého zlé vzpomínky. Říká se nějáci Němci. Zrovna jako se říká nějáci Japonci, nějáci Američané."

"Nešť," řekl Kastle a klidně si zase obul dřeváky, "stejně, co tu ti skopčáci pohledávají? Co ty na to, Glóde, tebe přece

pět roků trápili?"

"Třeba zabloudili."

"To by jim teda patřilo," uzavřel Chérasse.

Riquet, dvanáctiletý kluk Antoine Rubiauxe, dorazil domů klusem. Matka s babičkou byly na trhu v Jaligny. V "obýváku" zařízeném bledě modrou plastickou hmotou byla jen prababička Marguerita a pradědeček Blaise. Pětaosmdesátiletý Blaise tam od rána do večera ležel na kanapi v nočním čepci s bambulí, zabalený do přikrývek, pokušoval fajfku a popíjel bylinkové thé, které mu ochucovali kapkou slivovice, protože jinak je prý nedokáže pozřít. Rozmarům předka se musí vyhovět. I když byl napůl ochrnutý, byl ještě klidně schopen došourat se po dlaždicích ke kredenci a skočit tam po láhvi.

Zadýchaný Riquet zarazil před svými prapra a drmolil zdánlivě málo vhodná slova, pro místní mluvu však běžná:

"Zlatouškové! ... Budulínci! ..."

"Budulínci" byli nahluchlí, a tak natáhli uši.

"Copak je s tebou, holenku?" vystrašila se Marguerita, "snad tě nekousla změj?"

Kluk gestem naznačil, že se s jedovatým plazem nestřetl, pak se pustil do řečného výkladu:

"Byl jsem na cestě do Arcandiers, zrovna jsme si se Suzannou Peletierovou hráti na doktora a ona akorát soutěžila o stetoskop, a najednou vám před náma zastaví přívěs a ptají se, kde jsou Starý chlívý. Řídil takovej tlustej chlap s úplně zrzavou hlavou. Už tam byl, aby to u notáře koupil, ale nemůže to prej najít. Ukázal jsem jim cestu."

"No a?" zabručel Blaise, když si strčil do pusy umělé zuby, které měl po ruce ve sklenici jako celuloidové rybičky. "Kvůli tomus nemusel tak uhánět, moh sis vykoledovat nádech."

Načež hoch Riquet vynesl triumf:

"Jo, nemusel! Teprv uvidíš, jestli jsem nemusel! Víš ty, co je to zač, ten tlustej zrzoun a jeho stará a jeho děcka? Němci to jsou! Mají to vyznačený na přívěsu a mluvějí divně, jako kdyby měli v hubě brambor."

"Němci? Bošové?" drmolil Blaise a sedal si, "fricové?"

"Uklidni se, Blaisíku," vložila se Marguerita.

"Tak, dědoušku. A budou jezdit do Starejch chlívů na prázdniny, poněvač si je nechají opravit, říkali."

Pradědova kozí bradka se ocitla ve vodorovné poloze, jeho oči se proměnily v jíný pětasedmdesátek a kmet zařval, jako smrt bledý na ochrnuté straně, šarlatový na opačné:

"Kristova noho, bošové u mě doma! Bošové v Gourdiflots! Do posledního sem je vyhladil u Verdunu, a voni by měli po šedesáti rokouch tu drzost přiharcovat a nadzvednout mi mandle na mým vlastním území? To bych se na to podíval! Do zbraně, kaprále Rubiauxi! Neprojdou, pane kapitáne! Po jednom na ně pudu v kolonách, já ty krysy kanálový odsud vypudím!"

"Dyť už na to nemáš roky, Blaisíku," naříkala žena a lomila rukama. "Zase ti stoupne tlak po celým těle!"

Odhodil pokrývky, v dlouhých spodkách a flanelové vestě seskočil nemotorně na dlažbu a belhal se ke schodům do sklepa.

"Na tlak ti kašlu! Rubiaux splní svou povinnost až do konce! U hrdinský smrti roky nerozhodují! Statečný nepočítají hodiny! Je to pro Francii! Jen co sundám dvanáctku z hřebíku, hned do těch macarátů pálím!"

Marguerita se pokusila zasáhnout, ale dostala ránu, až se rozplácla o stěnu.

"Držte se svýho, civilové! Nepřekázejte nám v svatý cestě!"

Riquet veterána následoval, nadšen katastrofami, které vyvolal jako nekonečný řetěz, přec jen ale poněkud vyveden z míry tím, jaké čilosti je dědoušek ve svém hněvu schopen. A to ještě včera tvrdil, že si sám nemůže ani rozkrájet řízek.

"To uvidíš, chlapče," hřímá nepokořený, na hlavu si posazoval svou bledě modrou čapku z první světové války, která visela na hřebíku, a přes dlouhé spodky se pásal nábojovým opaskem vnuka Antoina, "to uvidíš, co je to voják vyznamenaný válečným křížem, bojovník od Eparges, muž, který přežil Mrtvého muže! Já žiju, a smrt bošům!"

"Správně, dědoušku," jásal Riquet, uchvácen vývojem dění, "musíme je rozsekat na maděru!"

"Já jim to ale spočítám! Říkali si vo to! Popadni tu lebelku!"

Chlapec mu horlivě podal otcovu loveckou pušku. Válečný veterán ji otevřel, nabil, přesným pohybem zacvakl uzávěr, vykulhal na cestu spřízněnou s Cestou paní (Chemin des Dames, Aisne), známou z jeho vojáckých dob.

Karl Schopenhauer, inženýr ze Stuttgartu, rozevřel náruč a celé Staré chlěvy pojal do dobovatelského objetí:

"Nuže! Naše říše! Řeka hned za tím polem! Skvostná vyhlídka! Příjemná změna!"

Jeho dospělý syn Franz a dcera Bertha už prolézali zříceniny, aby si všechno obhlédli.

"Té práce, než se to dá do pořádku," podotkla Frida Schopenhauerová, založená méně lyricky než manžel.

Zrzek podal výklad:

"Deset tisíc marek za hektar louky, to je, miláčku, dobrý obchod. Za ty peníze nemůžeme mít Lotrinsko, uvažuj. Tamhle jsou Belgičané, opravují si po dovolených stodolu. Chudáci. Všechno si dělají sami. Kdežto my si za své peníze můžeme koupit všechny francouzské dělníky, od té doby, co vyhráli válku!"

Ta myšlenka ho rozesmála, až se za břicho popadal. Škytal:

"Šampaňské, milá Frido, šampaňské! Při současném kursu není drahé, můžeme je o prázdninách pít každý den!"

Frida Schopenhauerová poslušně otevřela dveře přívěsu, rozložila skládací stůl, z ledničky vytáhla láhev, zatímco manžel hledal sklenice za pokřiku:

"Bertho! Franz! Pojd'te! Zapijeme to! Připijeme si na Francii! Ne na Francii drcenou nepřátelskou botou! Na Francii drcenou letním sandálem!"

Blaise Rubiaux se plazil polem vojtěšky směrem k táboru nepřátel.

"No vida, brachu," bručel s nastraženým uchem, "kluk se nesplet! Ten hlas, to je libová fricovština, ta samá, co sme slyšali v zákopech. Jen mluv, holoubku, mluv, brzo si promluvíš s kajzrem, brzo se s ním totiž shledáš, a s krónprincem taky!"

Nabral dech, vždyť se plazil přec jen pomaleji než v roce 1917. Padesát metrů od něj vybuchla zátka šampaňského.

"Mizerové!" zaklel stařešina. "Už nás odhalili, přátelé!"

Rozjařen a čilý, slintaje blahem do kozí brady, zapřel kaprál Rubiaux pažbu do ramene, zamířil na postavy, které pobíhaly kolem přívěsu, stiskl spoušť. Zvuk výstřelu ho

naplnil známým děsivým štěstím, které považoval za dávno zapadlé v temnotách svého mládí.

Pohár Karla Schopenhauera se rozprskl na prach, jak jej zvedal. Rodina byla naštěstí takřka ukryta za vozidlem, o něž hlučně šlehla dávka olova, třebaže to, další klika, byly pouze desítky, neboť Antoine Rubiaux už střílel jen slavičky u těch našich vrátek, u těch našich vrat, a kosy, černé ptáky.

"Mein Gott," vypískla Frida, "střílejí na nás!"

"Sakrmnt!" ucedil Schopenhauer, "to je nějaký lovec, neviděl nás!"

Zavřeštěl francouzsky:

"Pane loftše! Achtung! Posór! Jsou tady lydy! My nejsme gřepelky!"

Jedinou odpovědí mu byl druhý výstřel. A to už se Němci rozprchli do všech stran, běželi se ukrýt do zřícenin Starých chlěvů.

"Prevítí!" hudral Blaise a postupoval po loktech, "porád stejný! Porád stejný zbabělci! Ženský to znásilňuje, děckám to usekává ručičky, ale před chlapama vemou do zaječích!"

Šílenec znovu nabil dvanáctku, znovu dvakrát vystřelil.

"Pomóc! Pomóc!" ječeli Němci z plných plic. Všichni Van Slembrouckeovi se zaraženě obrátili na Glóda a Ciccise.

"Slyšeli jste?" vypravil ze sebe otec, "volání o pomoc, a střelba z pušky! Je naší povinností odebrat se na místo zločinu, neboť jde jistě o zločin."

"Sem z toho jelen," zamumlal ohromený Glód, "u nás jaktěživo žádný vrahouni nebyli."

"Stačí jednou, pane Ratiniere. Pojďme tam všichni vespolek."

Domorodci se dali za Belgičany, na konci cesty dohonili oba Rubiauxe a Amélii Poulangeardovou, kteří zrovna tak spěchali ke Starým chlívům. Riquet jim běžel v ústřety, volal:

"Tati! Tati! To je dědoušek!"

Antoine Rubiaux pobledl:

"Dědoušek? Co to dědoušek vyvádí? Střílí na bábinku?"

"Ne. Vzal si svou vojenskou čepici a tvou pušku a vypravil se pobít Němce."

"Němce?" špitl zděšený Jean-Marie, "jaký Němce? Ty už tady dávno nejsou."

"Už tu dlouho nebyli, tak tady sou zas, jak jináč," řekl Kastle, jen aby něco řekl.

Zatímco Riquet stručně objasňoval situaci, Amélie Poulangeardová tleskala rukama a nadšeně nyla:

"Fricové, šaškové,

místo koulí mišpule!"

"Zavři hubu, bláznivá maškaro!" otevřel si na ni Jean-Marie tu svou. "Jestli tatík někoho z nich zrychtuje, budou z toho hrozný oplítačky. Taková polizance, že plnej valník hnoje uprostřed sednice je proti tomu nadílka od ježíška!"

Glód poznamenal, aby ho ještě víc namíchl:

"Blaisovi se to nemůže mít zas tak moc za zlý. Co ho ti teutóni mají co nasírat pod vlastníma okna?"

Jean-Marie se ovládl, aby s ním nepromluvil jako první. Když se blížili k louce, odkud se právě ozvaly další dva výstřely, dojela je modrá houkačka. Vystoupili z ní spěšně strážmistr Coussinet a tři policajti. Velitel se obrátil na Jeana-Marie:

"Volala nám paní matka. Doufám, že aspoň nikoho nezasáhl?"

"To já nevím."

"Jsou tam jen patrony desítky," upřesnil Antoine.

"Aspoň že to nejsou hrubé broky, ale stejně, taková mrzutost! Kde je?"

"Já ho vidím!" kvíkl Riquet shora ze střechy blikáčky. "Je dvacet metrů od přívěsu, hned vedle tý jabloně."

Když si přítomní stoupli na špičky, také zahlédli bílé skvrny flanelové vesty a spodků, jak se plazí trávou.

"Pane Rubiauxi!" zahulákal strážmistr, "vzdejte se!"

"Tatíku!" zařval Jean-Marie; "nechte těch blbostí!"

"Blbej seš sám!" opáčil ztamodtud Blaise.

"Pomóc! Pomóc!" ozývaly se hlasy neviditelných Schopenhauerů, plné úzkosti.

"Blaisi! Blaisíku!" poňmukávala Marguerita, která cupkala, aby dostihla peloton.

Drž hubu, stará - dolehl zdálky od chotě a následoval výstřel. Zase bylo slyšet, jak po přívěsu zapráskalo olovo, a to Jeana-Marie rozběsnilo:

"Lumpe stará! Kdo zaplatí, co napácháte? Vy snad? To už přestává všechno, du tam a drapsnu vás za prdel!"

Překročil ostnatý drát, který tam byl jako ohrada, rozběhl se do louky. Blaise udělal obrat, zalícil, vystřelil poslední náboj s výkřikem:

"Stůj, ani krok dál, kolaborante!"

Střely zasvištěly nalevo od Jeana-Marie, který se radši dal spěšně na ústup. Obecenstvo z toho usoudilo, že není mrtvý. Ale byl bledý jako smrt:

"Kriminálník! Střílet na vlastního syna! Musel se asi ztrojit, jak furt leží na tom kanapi!"

Antoine dědečka přece jen bránil:

"Nemířil na tebe. Chtěl tě jen zastrašit"

"No to je pěkný!" vrčel Jean-Marie a Glód ho zpražil ironickým pohledem. Jean-Marie to vzal bez mrknutí oka, aby ještě víc nezhoršil dramatickou situaci, vyvolanou jeho rodinou.

Jeden z četníků se obrátil k nadřízenému:

"Co budem dělat, šéfe?"

"Jak to, co budem dělat?"

"Taky bysme mohli střílet."

Strážmistr Coussinet polkl:

"Střílet?"

"Do vzduchu, pro výstrahu."

"Do vzduchu! Do vzduchu! A naprat mu olovo rovnou do hlavy jako obyčejně! Za takový parádní sek, Michalone, nás všechny přeloží do Guayany mezi černé! Jestli vás to láká, prosím, ale mě vynechte. Už to vidím: Příslušníci četnictva zastřelili pětadesátiletého válečného veterána jako psa!"

Podřízení se zachvěli jeden po druhém podle stupně svěžesti ducha. Kastle zabručel:

"Glód má pravdu. Voni Blaise vyhecovali. Jestli nějakýho toho Němčoura odrovná, můžou za to úřady, nechají je, aby nás tu okupovali jako ve čtyřicátým. Ve čtrnáctým bylo žádoucí hubit je hlava nehlava, dneska je to zakázaný, jak se v tom starej Rubiaux má vyznat?"

Coussinet ho stroze přerušil:

"Nikdo se vás na nic neptal, pane Chérassi"

"Ale jen si všimněte, pane strážmistr ..."

"Že z vás jako obyčejně táhne víno? Vzal jsem to na vědomí. Mlčte."

Obrátil se k němu zády a oslovil Antoina:

"Pokud jsem pochopil, děda má váš nábojový pás. Kolik v něm bylo nábojů?"

Antoine se zamyslel, pak řekl:

"Deset, dvanáct. Víc jistě ne. Vypálil jich už vosum, podle toho, co jsme slyšeli."

"Tak počkáme, až vystřelí zbytek. Nic jiného nám nezbyvá."

Rozlítostněný Ciccise hučel do Ratiniera:

"Slyšels, jak se mnou ten hrubián mluvil? Málem jako s nějakým ochmelkou! Dokážu mu, že je vedle jako jedle!"

"Taky přestaneš pít?" hlesl vyjevený Glód.

"Ne! Ale napíšu prefektovi stížnost bez jediný pravopisný chyby a uvidíme ..."

Dvě rány mu přetrhly řeč.

"Deset!" prohlásil strážmistr.

S nosem v pampelišce nabil dědoušek Blaise svou zbraň, vtom ale shledal, že už kolem těla nemá munici.

"Hrom do toho!" zděsil se, "já tý holotě můžu zasolit už jen dvakrát! Ty dvě jím musím vpálit rovnou do sosáku, jinak zbytek nevyleze s rukama nahoře a nebudou řvát: ‚Kameraden! Kaput né!‘ "

Karlu Schopenhauerovi s rodinkou se přes tu příznivou změnu události poněkud vlekly, jak tak dřepěli na bobku v rumech smavého Bourbonska, jež se změnilo v pobočku Stalingradu. Bertha natahovala. Frida s třasem připomněla oběti případu Dominici.

"To byli Angličané," řekl manžel, aby ji potěšil.

Jeho syn; schovaný za trámem, spatřil v louce přízrak šilence, který po nich střílel. Nasbíral kamení, hrst ho na maximální dostřel mrštil po zjevení. Tři kameny zabubnovaly na útočnickově čapce.

"Granáty!" zařval Blaise a vystřelil zásobník směrem k mladému Franzovi.

Ten tak tak stačil zalehnout do prachu na seníku, aby uhnul brokům.

"Dvanáct," počítal Antoine, "mělo by to bejt dobrý."

"Zůstaňte zde," přikázal strážmistr, "nasazovat život je naše povolání. Ne vaše."

Vnikl do louky, následován svými třemi muži, rozvinutými v rojnici. Starý Blaise už stál, hotov jít na zteč bajonetem, kdyby nějaký měl, a vtom spatřil četníky. S jásotem strhl čapku a zvesela s ní zamával nad hlavou:

"Krucihiml, posily dou! Jako na zavalanou, mládenci! Tady dvaatyřicátý od infanterie! Sláva Douaumontu! Ať žije Pétain! Ať žije Clemenceau! Hurá na Prušáky!"

"Hlavně se ho nedotýkejte," varoval Coussinet podřízený, pak zavolal výzvu: "Dobrý den, pane Rubiauxi! Nachladnete se, když budete takhle běhat navečir venku!"

"Na zimu kašlu," prohlásil pyšně ve své velikosti hlavní voj gourdiflotské armády, "ty fricky odsud' musíme vypudit!"

"Stáhli se, pane Rubiauxi. Byli spatřeni, jak v neuspořádaných řadách prchají směrem k Jaligny."

Stařík zmaten upustil pušku:

"Poserové! Dyť byli jako obvykle početně silnější! Že se ale ani vo fous nezměnili, mezkové!"

Přicházeli všichni Rubiauxovi, všichni Van Slembrouckeovi, Glód, Ciccise a Amélie Poulangeardová, a za chvíli obstoupili čackého vojína. Jean-Marie se stále hněval:

"Měl bych vám pár vrazit, kašpare stará! A koukejte si zapnout poklopec, je vám vidět válečnéj kříž!"

Blaise trochu znaveně mumlal:

"To nic, Jeane-Marie. To byla maličkost. Konal sem jen svou povinnost"

Načež bylo zřejmé, že jakákoliv řeč by šla trošku mimo něj. Antoine s Margueritou ho vzali pod paží, jemně ho odvedli k domovu s laskavým příslibem plné sklínky, odměny to za jeho hrdinství.

"Páni Němci!" zvolal Coussinet, "můžete vyjít, nebezpečí už nehrozí!"

Vyjevení Schopenhauerovi se objevovali jeden po druhém. Strážmistr jim vysvětlil, oč šlo.

"Ah," kvíkl inženýr, "já hápu, já hápu! Pyly smé nápadený starým pojovnýmkem! To je ale lékrace! Moc felka lékrace!"

"Na vašem přívěse jsou jistě určité škody. Pokud chcete, abychom provedli zjištění ..."

"Néhamé to ták, prósim vas. Pšívěs, to nýc. S tákofymy tóprymy sousedy si pšece nebudu dělat slou kréf."

Jean-Marie si oddychl, Schopenhauerovým slíbil kuře, které jim snad dá zapomenout na zvláštní uvítání, jež jim jeho otec dopřál.

"Ržikam vam, lékrace to pyla, félka lékrace! Fšechny sme se moc bavily, že jó, decká?"

Děcka na to poněkud stísněně přistoupila, přestože je šokoval pohled na Amélii Poulangeardovou, která nyní kolem přívěsu prováděla válečný tanec.

"Zampánske, Frida! Pro všechny! Na stráfy pána Plaise Rubiauxe!"

Glód s Kastlí vypili nabídnutý pohár, opustili to bláznivé pometlo, četníky, Belgičany i Němce a zadumaně se navrátili ke svým penátům.

"No vidíš, Kastle, to byli tehdá chlapi."

"Pane, a co jich bylo!"

"No právě, a tolik jich přišlo pod kopečky, že ani žádnéj nezbejvá ..."

Robin, který se během střelby schoulil do dolíku ve křoví, vylezl ze skrýše a jal se zdálky sledovat ty dvě takřka bezbranné místní bytosti. Alespoň jak se domníval. Ovšem on věděl své.

4. KAPITOLA

Klad'te se na lože záhy, neopomíňte však

vychutnat krásu letních večerů.

Pod čistým nebem plným hvězd

Přicházejí jiné myšlenky a my se

stáváme lepšími.

Baronka Staffová, 1892

U jejich dveří zastavovala pekařova dodávka. I ta z Casina, se sardinkami, nudlemi a kávou. Glód s Ciccissem se po gourdiflotské bitvě ještě více a spořádaněji stáhli do sebe. Jejich sousedstvo tvořili výhradně už jenom někteří evropští bobři, nepřátelští a lhostejní, televizní antény, naftové topení a nezvedená děcka, která se posmívala jejich dřevákům a zavíracím špendlíkům, jako stříbrné brože zdobícím jejich staré manšestrové šaty.

Jelikož svět během let skutečně příliš zdaremněl, Chérasse a Ratinier se stále méně často vzdalovali od svých ostrůvků klidu. U nich byli ptáci a poslední divocí králíci jako doma, bez nebezpečí si poletovali nebo hupkali. Věděli to, rošťáci, opakovali si to, prozpěvovali, poskakovali a množili se v blízkosti těch dvou ohnišť, odkud dosud stoupal dým, vonící slatinovou polévkou a dřevem.

"Koukni, Kastle, přece jen se nám na zubatou eště tak nejlíp čeká v našem koutečku, daleko od zločinců."

"Zubatá, zubatá, to mi moc nesedí. Mohli bysme mluvit o něčem jiném."

"Nech bejt, však tam taky pudem, tam dozadu za kostel."

"Ty máš funebrácký myšlenky, že sedíme potmě? Mám rozsvítit venkovní žárovku?"

"Ne. Škoda plejtvat světlem. A taky by nám do sklenic napadaly můry."

Seděli toho sladkého jarního večera vedle sebe na Chérassově lavičce, mezi sebou prostor, který přesně zabere litrová láhev. Nebe bylo krásně nočně modré a bylo na něm tolik hvězd, kolik je ok na poctivém vývaru. Než šli spát, často takhle chodívali na vzduch a hodinku si povídali nebo mlčeli s nosem k měsíci, bohabojně upíjeli z láhve, nestarali se o poletování plyšových netopýrů, vnímali povzdechy a noční předání krajiny, která nemohla usnout a převracela se na loži.

Mrcha pes ze statku U tučných krav vyřvával své volání po mrše fence z Červené louky, která mu žalně vysvětlovala, že by byla opravdu přišla, nebýt na řetězu. Světla automobilu kdesi v dálce pomrkávala, ohledávala cestu, ze které patrně zbloudila.

Glód si už hodnou chvíli balil cigaretu, konečně křisl zapalovačem a světlem oslnil všechno všudy. Když zapadli znovu do tmy, dorozuměli se, že vypijí doušek vína, a vychutnávali požitek jako puncování rozkošníci.

Glód znovu začal:

"Nemáme si na co stěžovat, Kastle."

"Dyť já si nestěžuju!"

"Jestli nechceš ani slyšet o hřbitově, a máš recht, tak si vem, že sou ještě horší věci, taky bysme mohli plesnivět ve starobinci a ne bejt pěkně ve svém domě, to je fuk, že to nejní jalignyskej zámek, ale můžem si tu každého poslat do prdele."

"Do starobince bych nešel. To bych už spíš skočil do své studny, jak by to měl udělat každej správnej studnař."

"To jo," vtipkoval Ratinier, "a já abych se k smrti utlouk dřevákem jako každej správnej dřeváčník."

Jeden se zahleděl na Velký vůz, druhý na Malý. Kastli přemohla přemíra nebeské poezie, vybraně nadzvedl jednu půlku, vypustil pšouk údernější než boxerský zvedák, který vystoupil až k dvojčárkovanému cé, načež skončil líbezně odstíněnou větou v morseovce. Chérasse pak se zájmem očekával soud obecnstva.

"Nebylo to nejhorší," hodnotil Ratinier jako na slovo vzatý znalec, sám koncertní mistr na zmíněný nástroj, podstatnou to bázi komunikace mezi dvěma bytostmi prosycenými bukolickou prostotou.

Po chvíli dodal s okem upřeným na hvězdu v Pastýři:

"Hromský dílo, tobě snad v břiše puknul nočník!"

Kastle byl polichocen, i podal výklad:

"V poledne sem měl hrách."

"To bude vono .."

"Odrůda Svatý fiakr. Vloni sem ho sklídil velkej, jak palce byl."

"To je slibný!"

"Ani jeden pilous!"

"Pravda, po hmyzu to cejtít není."

Glód si střádal odvetu, soustředil se jen na výkon, zapomínal i na cigaretu. Vzduch postupně nabýval své prapůvodní čistoty, když tu z útrob ne-li samotné země, pak alespoň bývalého dřeváčníka vyrazilo zakvílení, jež v sobě nemělo nic lidského. Tak drásavé, pronikavé to bylo, že Kastle na lavičce až nadskočil. Po jemně procítěném posledním disharmonickém akordu se rozjařený Ratinier nadul :

"Co, kamaráde? Co ty na to? Ten byl dlouhý kilometr, kilometr a půl, co?"

"Daleko od toho nebudeš," přiznal Cicisse jako dobrý hráč. "Tak si říkám, kam ty na to chodíš."

"Špek s čočkou," vysvětlil maestro mentorsky. "Ve zvučnosti je to nepřekonatelný. Zní to jak plechy."

Kastle byl jako jezevec vykouřený z nory; zvedl se:

"Nejní to k vydržení," přiznal, "du pro harmoniku, měchy udělají trochu luftu."

Vrátil se s nástrojem přes rameno, dopil sklenici, než začal Hnědý valčík, a hlasem ostřejším než vinný ocet prozpěvoval refrén: Jsme jezdcí půlnoční, / hnědý nám valčík zní. Glód, ještě celý nadmutý smíchem, se utišil, nechal se obejmout a vykolejit tou pěknou muzikou svých nejlepších let.

"Jó," zasnul se, "při týhleť sem Francinu mockrát vytácel! Jako motýlek byla lehoučká, holčička moje nebohá, když sme tancovali na petrském posvícení, na hipolytovským, na mariánským, všude, kde byl zrovna svátek a tancovačka! ...Dneska už nejsou žádný hnědý valčíky, Cicissi, jen ty dva starý blbci tady sou, a blbě civějí na blběj měsíc ..."

"Jen se nerozbreč," brumlal Chérasse, "opičáku starej! To s tebou tak hází to jaro?" Ratinier posmrkl, když si zapaloval, a tak si připálil pár fousů z kníru:

"No jo, občas mi Francina chybí. To víš, ženský sou jen pro živý ..."

"Dobrá sousedka to byla," uznal Kastle. "Jenže řečma ji nepřivoláš. A že s tebou dneska večer nejní řeč, to že nic nepíše. Vytáh si sotva dvě láhve. Snad bys nebyl mrzutej, dědku!"

"No jo, pravda! Přijívme to, co?"

Tentokrát láhev dorazili bez milosti, aby jaksi zahnali tíseň, která na ně padala. Právě za podobných večerů, kdy byli pod hvězdami daleko od země, se opíjeli nejvíce, protože když se duše naplnila, stačilo jim pár tápavých kroků, a byli doma. Ti, co je tak tvrdě odsuzovali, nevěděli nic o životě, o jeho konci, který číhá jako honec schovaný v houští. Mohli jim být ukradení dva samotáři, vyplašení stále hlučnějším světem, který je přehlíží jako malinu. Sami si chrochtali u svých manželek a topných těles.

Glód se utěšil a zíral vzhůru na propletenec planet a dalších přísad: "Hvězdy nejsou špatný"

"Jo, sou pěkný."

"Voni sou jich snad stovky a tisíce."

"Ani mi nepovídej ...!"

Kastle tu lyrickou astronomickou odbočku bez výstrahy přerušil příšerným pšoukem, pěsti zaťaté na kolenou, aby byla palba co nejsilnější. Kdepak, "Tanec" z Fantastické symfonie to nebyl. Spíše zdušená trubka Bubbera Mileyho, jednoho z průkopníků éry dusítek, v původním znění Creole Love Song z roku 1927. Glód přivítal vrcholný výkon nadšeným pokřikem: "Pěkný! Pěkný! Jen to nahrát, aby se to mohlo pouštět na gramofónu!"

Chérasse, nadšen vlastními výkony, doběhl pro další láhev a naši dva milovníci hudby s nově nabitými akumulátory se překonávali před jediným obecenstvem - asteroidy. Dešifrovali neznámé partitury, přednášeli hřmící sóla zpestřená lahodnými duety, v pestrém sledu měnili fagot za tubu, temné tóny s ostrými, od hravého nápěvu k důstojnému. Oba umělci ještě nikdy nebyli v takové fyzické kondici, jaktěživi se nezúčastnili podobného Bayreuthského festivalu, doposud neimprovizovali na takové brilantní jam-session. Robina vystrašilo kdec, ten utekl na strom. Vyjevení psi zalézali na svém vlastním území do boudy se staženými ocasy. Teprve když se blížila dvacátá druhá hodina, výbuchy po srážce dvou parních strojů i velebné tóny posléze zmlkly. "Teda, kamaráde," zvolal Kastle v obnoveném poklidu májového večera, "něco ti povím. Tohleto máš důkaz, že nejsme mrtví!"

"Jaktěživo sem se tak nepobavil!" kývl Glód.

Utírali si oči, celí rozbolavěli od smíchu. Zanechali rámusení až po posledním chabém pokusu. A třebaže se nikdy nedopouštěli nemístných projevů přátelství, teď se poplácali po zádech, než se rozešli. Byl to pěkný večer, jako za starých časů, kdy ještě bývalo kamarádství, mladé víno, bitky, polena v krbu, babky v čepcích, nábytek, který voněl voskem, kousky chleba napichované nožem a růžolící mládenci, kteří povstávali za zpěvu Dva volky mám v maštali, když tloukla půlnoc.

5. KAPITOLA

V noci se pak chvíli před jednou náhle zvedl vítr, jak Glód zaznamenal, když se podíval na cibule odložené na nočním stolku, dobře natažené jako každý večer už pětáctýřet let, vždyť to byl svatební dárek.

Probudilo ho víko od pračky, které si Kastle přidělal na střechu. To zpropadené víko bylo špatně upevněné a při nejmenším závanu větru se rozeznělo jako cimbál. Chérasse to popíral a rozhodně mu to nebránilo spát spánkem spravedlivého člověka, který se za celý den na zahradě nadře ažaž.

Vítr se vzedmul a sovy, které si létaly z půdy a na půdu, jak se jim zlíbilo, na hůře zalezly s hlavou pod křídly. Kocour doma nebyl, odmítl se jít uložit ke spánku, což se mu občas stávalo během období bezuzdného proutnictví.

Glód v bavlněném čepci naraženém na hlavu čekal, až konečně na starých hodinách odbije jedna, aby si přitáhl přikrývky pod bradu. Nakonec ho to přestalo bavit, škrtl zapalovačem a hned se podíval na cibule. Nevěřil vlastním očím, a proto rázně zmáčkl vypínač, který visel na zdi u hlavy postele. Ve slabém světle skrovné žárovky, určené ke skoupému osvětlení jeho příbytku, viděl, že jeho hodinky ukazují za dvě minuty jednu, zrovna tak jako ukazovaly před dobrými pěti minutami. Zatřepal s nimi u ucha a s úžasem zjistil, že se zastavily.

"Krucinálhiml," zabručel, "od té doby, co je mám, se jim to nestalo! Dyt' mi přece neupadly ..."

Připomněl si, že hodiny se také ještě neozvaly. Vstal, nazul si staré pantofle a šel do kouta, kde visely. Ohromen zjistil, že i bící hodiny zmlkly, i jejich ručičky se zastavily za dvě minuty jedna.

"No tohle," řekl nahlas, "co to má bejt za kousky? V tom je něco nekalýho!"

Obhlédl hodinová závaží, všechno bylo naprosto v pořádku, normální, a přece nebylo v pořádku a normální vůbec nic.

Rukou zajel pod starodávnou dlouhou noční košili a podrbl se na zadku na výraz úžasu.

"To musí bejt nějaký kouzlo," mumlal si, ale prostoduché vysvětlení ho nepřesvědčilo. Zamířil důle, jak se místně říkalo přístěnku s výlevkou, policemi, hrnci a - kdysi - vědrem s vodou, které Francina vyměnila za kohoutek. Potřeboval si loknout červeného na kuráž. Divže láhev neupustil, tiskl ji k bušícímu srdci.

Zamřížovaným okýnkem na důle právě zahlédl, jak uprostřed jeho pole stojí předmět lesklejší než chróm, jakýsi disk o třech či čtyřech metrech po obvodu.

"Jo, holenku," breptal si, "cukrovka sem, cukrovka tam, musíš nechat pít! Dyt' ty máš vidiny!"

Vtom mu bleskla hlavou vzpomínka na jednu stránku v loňském Horalovi, věnovanou létajícím talířům, a kupodivu ho dost upokojilo, že si může říct, že nadbytečné požívání vína nemá s tou fantastickou vidinou nic společného. S úsilím pronesl hodně hlasitě, aby si dodal kuráž:

"Dyt' je to jenom létající talíř, Glódičku! Talíře prej jaktěživo nikomu neublížily, jak říkají chlapi, co je viděli. Kdyby to bylo něco špatnýho, tak by se to rozneslo. No jo, najednou je to tady, jako o svatební noci, a jak to přilítlo, zas to odlítne."

Přesto od toho nedokázal odtrhnout vytřeštěné oči, s vědomím, že má čest s něčím, čeho není na fůry, natož jako když nastele. Pak si trochu oddechl, když ho napadlo, že to asi tahleta věc porouchala jeho cibule i hodiny a že za tím tedy nic mechanického nevězí.

Po tom uklidnění si připomněl, proč je na důle, a nalil si plnou sklenici místo slíbené půlky. Obrátil ji do sebe a vrátil se k talíři. Byl tam pořád. Sklenice ho ani nevymazala, ani nezdvojila.

Měl bych dojít pro Kastli, ať z toho taky něco má, napadlo ho, jinak mi jaktěživo neuvěří.

Vtom zaslechl mňoukání a zuřivé škrábání na dveře. Šel Robinovi otevřít a nepoznal ho. Kocour byl zježený, třikrát takový co obvyčejně, ocas jako mravenečník. Vletěl do místnosti, zajel pod postel. Co toho grobiána tak vystrašilo? říkal si Glód, už zcela při smyslech.

Vítr najednou ustal. Ratinier se odvážil opatrně vyšourat ven. A na cestě vidí človíčka, který se kolébavě pohybuje směrem k němu. Zdejší ten človíček nebyl. Toho v životě neviděl, ani na trhu ne. Ani velký, ani malý. Vypadal obvyčejně, až na to, že byl postrojený jako kašpar, v křiklavě barevné, červené a žluté kombinéze, na hlavě kuklu, něco jako letec z první světové války, prostě objevit se tak ve Vichy nebo v Moulins, nenápadný by nebyl.

Chlapík držel v ruce tenkou kovovou trubku. Druhou rukou dával Ratinierovi znamení, ukazoval mu dlaň. Asi to bylo přátelské gesto. Bývalý dřeváčník ho zdvořile pozdravil, i když touhle dobou se už na návštěvy nechodí. Přitom mu z toho prohrěšku proti dobrým pozemským zvyklostem došlo, že chlapík nemůže být než nějaký Mart'an a že je to šofér talíře. Po Belgičanech a Němcích, řekl si Glód, nám tohleto ještě tak akorát chybělo!

Přece jen mu ale nemohl nenápadně zavřít dveře před nosem. Ten frajer by si to mohl špatně vyložit, třeba se stavěl jako dobrák. Ratinier věděl, co se sluší, a řekl vychovaně:

"Zdravičko, příteli! Copak vás k nám přivedlo?"

Mart'an teď byl docela blízko u Bourboňana. Jenže výjimečná stránka toho historického setkání Glódem ani nepohnula, za války zažil jinší věci. Ztrácel trpělivost, začínalo mu být v košili venku zima:

"Tak co je, kamaráde? To snad neumíte mluvit?"

Druhý pochopil, že je tázán, a otevřel ústa. Vyšly z nich zvuky, které Ratinierovi připomněly pouze hudební krocaní na dvorech. Jaktěživo nebyla slyšet taková hatlanina z hrdla člověka nebo tvora jemu podobného. Glód, zprvu zaskočen, se rozhodl tomu smát, což přerušilo zvuky ze rtů jeho společníka:

"Čím dál líp! Tak von ten indián nemluví francouzsky! Říkám si, co vás učejí ve škole v tom rajónu, odkud přicházíš! Ale stejně pojď dál. Nebude se říkat, že Ratinier nechal křesťanskou duši stát za dveřma, i když křesťan ty budeš asi zrovna tak jako ten jankovitej osel."

Gestem vyzval neznámého, aby vstoupil do jeho chýše. Robin se protáhl mezi Mart'anovým nohama, prskaje hrůzou vyrazil a ztratil se ve tmě.

Glód zavřel dveře, zkoumavě si druhého prohlédl, ten jeho rovněž a hned se pozastavil nad galskými kníry, zažloutlými od tabáku a častého smáčení ve sklenicích. Zdál se tak zaujat, že na ně dokonce ukázal prstem. Ratinier chlácholivě žblebtal jako k dítěti, které se učí mluvit:

"Kníry. Kníry. To sou kníry. Předválečný kníry, zlatíčko."

"Zlatíčko" se mělo čemu podívat, samo zjevně nemělo ochlupení, nemělo ani řasy, ani obočí, pod kuklou bylo jistě lysé. Glód zavtipkoval, aby ho upokojil:

"Pěkně se na to křeníš, hošánku, že si sám chlupatej jak slepičí vejce. No sedni si, vypadáš spíš hloupej než zlej, krom toho, že s tebou moc řečí není. Když mi nic nepovíš, jaktěživo nebudu vědět, odkud si přivandroval, ty jeden, vždyť na Měsíci není živá noha."

Tamten zas něco zahudral v tom svém hatla matla. Ratinier rozhodl paže, aby mu ukázal, že té jeho řeči nerozumí ani za mák. Mart'an pochopil, zmlkl a začal se zajímat o věci kolem, prošel se po sednici a prohlédl si všechno, co tam bylo. Takový zájem jen pošimral Glódovu majetnickou pýchu:

"No jo, brouku, to všechno je mý! Koukáš jak tele na nový vrata, ať seš odkud seš, co? Tohle je má štětka a holení. Tohle je kalendář Francouzský státní pošty. Tuhle gypsovou loď nám kdysi poslal jeden bratranec na upomínku. Nešahej na to, proboha, je to vzácná věc! A koukej nešlápnout do nočníku, nebo to bude pěkný dílo!"

Mart'ana jako by uhranula granátová nábojnice, jaké si vojáci za první světové války vybrušovali a proměňovali ve vázy. Vzal ji upoután do rukou, zaškrábal po ní nehtem, aniž ovšem věnoval pozornost Glódovým výkladům. Ten si nemohl pomoci, brebentil, třebaže vlastně do prázdna:

"To je od mého strejce Baptista, už umřel: Ne ve válce, ale na šerednou rýmu, nekurýroval se."

Mart'an nábojnici konečně odložil, když ji ze všech stran prozkoumal. Z toho, co měl k vidění, mu nic neuhranulo tak jako nábojnice, ani pár dřeváků, kterými mu Glód mával před očima, aby zblízka ocenil jejich klenutí a dokonalou vyhlazenost. Jejich tvůrce tím byl maličko dotčen:

"Já vím, že se v tom nevyznáš, ty hmoto podivná, ale moh by ses aspoň mrknout, a ty zatím hodinu ohmatáváš hilznu. Práce se dřevem a tyhlety pitominky, to je nebe a dudy!"

Trhl sebou, a tak sebou trhl i cizinec. Venku řval Kastle, ještě daleko od domu:

"Glóde! Glóde! Vstávej! Pojď se podívat! Na poli máš talíř!"

Mart'an vyčetl z očí svého hostitele zmatek, pochopil, že bude obětí nenadálého setkání. Vrhle se ke dveřím, otevřel je, trubičkou zamířil do směru výkřiků, a ty ihned ustaly.

"Cos to jenom udělal; ty hmoto," vriskal Glód, "cos to natropil za neštěstí!"

Rozsvítil venkovní světlo, odstrčil "hmotu" a vrhl ustrašený pohled na cestičku. Na dostřel pušky tu Kastle v dlouhých spodkách a zašivané kostkované košili trčel s jednou nohou ve vzduchu jako Génus vlasti na náměstí Bastilly, pusou zakulacenou křikem, který mu zmrzl na rtech. Zděšený Ratinier se začal chvět, rázem se obrátil k neznámému:

"Tys mi ho zabil, vrahu jeden nekřesťanský! Tys mi zamordoval mého nejlepšího kamaráda!"

Starcův hněv i žal byly tak výmluvné, že se Mart'an rychle snažil utiřit jeho zášť. Dal si dlaň ke tváři, naklonil hlavu, aby v pantomimě předvedl spánek: Aby svou řeč ještě podložil nápadnými znaky, začal hlučně chrápat. Glód pochopil, uklidnil se, vdechl, vydechl, oddechl si:

"Tak tys mi Kastli uspal! Žes to neřek! No tak dobře! Chudák Ciccise, vypadá tak nemotorně, jak se změnil v sochu, a jen tou jednou pantoflí na zemi. Málem jako strašák na vrabce!"

Zahleděl se na Mart'ana se špetkou nedůvěry, smíšenou s úctou:

"Poslyš, máš ty ale triky a hejblata, hmoto jedna! Když to tak vezmu, Hmota ti budu říkat, bude pro mě pohodlnější, abys měl jméno, když s tebou mluvím; když už mi neumíš říct, jak se jmenuješ, jestli vůbec nějaký jméno máš."

Hmota, hmotné to totiž bylo, se od svého příchodu neusmál. Asi to neuměl. Jen oči měl živé, a jistě laskavé. Glód ho odhadoval na takových třicet, toho čarodějníka, který Kastli poslal jediným zásahem trubičky do říše soch, a ani to prosím nebyl zásah do hlavy. Oni tamti budou asi vědci nebo tak něco, řekl si. Zanechal Chérasse v jeho prozatímním směšném mumiovém stavu, zavřel za pimprlovou podívanou dveře. Snažil se posunky vyzvědět od Hmoty důvody, proč sem přišel, ukazoval na něj, ukazoval na místo, kde byl talíř, ukazoval na sebe a pořád říkal:

"Proč? Proč seš zrovna tady a ne jinde? Proč u mě?"

Hmota všechny ty projevy pozorně sledoval, a protože chápal, že by něco chápat měl, nakonec pochopil. Nejdřív z něj vypadlo trochu toho jeho škrouhání, pak dal na stůl předmět, jaký Glód v životě neviděl, takovou baterčičku se stiskátky a číselníky bez ručiček, kde tikala jen zelená světýlka, a ta Ratiniera vystrašila, protože to celé bylo jako živé.

"Copak je tenhle krám zač, co to má bejt, dyť to vypadá, že sou v tom živý lidi!" reptal. "Copak mi ještě předvedeš? Čmoud nebo muziku?"

Staříkovy dotazy Hmotovi jaksi došly. Stiskl jeden knoflík a ze škatulky vyrazil tak mocný pšouk, že Glód uskočil:

"Jejda, ono to prdí jako člověk! Dyť to ale nejjí fízule!"

Pak se z přístroje ozvaly lidské hlasy a Ratinier s údivem poznal svůj hlas a hlas Kastle, vmžiku následovaný dalším výbuchem provázeným smíchem, jeho smíchem s Kastli.

"No ale ..., " blebtal, "tohleto všecko bylo večír na lavičce! Jak tys to moh slyšet, Hmoto? Nikdo tam nebyl! Jestli nejseš luciper, moc daleko k němu nemáš!"

Hmota se taky pokusil vyslovit jakousi pantomimou. Zdvihl prst ke stropu, pak jím zamířil ke své hrudi.

"No to seš ty tam na nebi," komentoval to Ratinier.

Hmota mu s uspokojením ukázal na škatulku, z níž vyšel ještě jeden obludný pšouk, přiložil si ruce k uším, naznačil překvapení.

"Aha! Tak tys nás tam odtad slyšel pšoukat!" zvolal Glód a opakoval jeho gesto. "Hluchý teda nejste, Mart'ani jedni! A co sis myslel? Ze tě voláme? Tohle, jo?"

Hmota, nadšen, že došel tak jasného pochopení, zmáčkl jiný knoflík na svém nástroji, a tím přetrhl řeč dalšímu z početných výbuchů památného večera. Zvláštní světélka se barevně proměnila, předtím byla zelená a teď fialová. Škatulka byla zticha, ale Glódovi připadalo, že to dejchá, anebo jako kdyby to dejchalo.

"Marná práce," řekl Ratinier, jen aby něco řekl, "ale deš na mě trochu zhurta. Člověk si zapšouká pod hvězdičkama, a jestli se nám z toho pokaždý vyvrbí nějaký Mart'an, to bude nějakých mimozemců!"

Sešel na důle a vrátil se s lahví a dvěma sklenicemi:

"Nic ve zlým, kamaráde, nevím, jestli si tam u vás občas cvaknete, ale my u nás jo, a já navíc dostal pořádnou žízeň z těch tvech skopičín!"

Naplnil obě sklenice, připil, aniž se Hmota té své dotkl. Glód sklínku vypil naráz, mlaskl a rozjařen si otřel kníry.

"Když si vzpomenu na svého kumpána, jak tam na cestě spí jak žok s hnátou vzhůru, musím se smát!"

Zachechtal se, ale pak se rozhněval:

"Poslyš, Hmoto! Ty mě urážíš! Jsi ve Francii, chlapče, a když ve Francii přijde host do domu, tak pijeme, nejsme žádný divoši! Koukej to do sebe hodit, je to lahoda!"

Postrčil plnou sklenici ke Hmotě. Ten ji opatrně vzal a přičichl k obsahu. Vesmírná bytost, aniž se u ní dal vypožorovat nějaký pocit, odložila sklenici na voskované plátno, což Glódovi stáhlo tvář v hořkém úšklebku:

"Von víno nepije. Mě tím nezdrťíš. To se spolu asi moc kamarádit nebudem, jestli piješ než benzín nebo vodvar z fuseklí. Tvoje chyba, zpátky to lít nebude!"

Vypil hostovu dávku, poplácal se po břiše, lehce si odříhl, čímž Hmotu zaujal.

"Odpusť kamaráde, i když se mi zdá, že se tím bavíš. Jestli slyšíš jen na to, když se bzdí nebo krká, to si moc nepopovídáme! Abys věděl, my s Kastlí pšoukáme, jen když sme spolu venku. V domě se to nesluší. My dva se umíme chovat. My už byli i v restauraci."

Uhodil se pěstí do hlavy:

"Takhle je to, chlapče! Ty možná nemáš ani tak žízeň, ale hlad jak vlk, jak ses šmrdočil v tom tvém arcitalíři! A netroufneš si mi říct! Ohřeju ti zbytek polívky."

Vzal z kraje sporáku hrnec, ukázal ho Hmotě.

"Jen mi řekni, jestli ti to bude vhod, než zapálím vaříč."

Host pochopil, zavěťřil polévku, a teď vypadal méně lhostejný než před sklenicí vína. Vyslovil několik zvukomalebností, jež si Glód vyložil po svém:

"Nevíš, co to je, co, ale i tak vypadáš, že bys to chtěl vokoštovat. Zelňačka je to, můj milej. Pravá, žádná z konzervy nebo z pytlíku. Dělaná z mýho vlastního zelí. To zelí je jarní odrůda, raný bacalanský se jmenuje, ale divil bych se, kdyby ses v tom vyznal. S tou tvou škatulkou a talířem si tě na zahradě neumím moc představit, ledaže bys uspával slimáky, jakos mi vyztužil toho starýho šantalu!"

Znovu ho ta představa rozjařila. Začal kutit, zapálil lihový vaříč, postavil na něj hrnec, z kredence vytáhl malou polévkovou mísu, jaké se kdysi v Bourbonsku používaly, bílou s modrým zdobením, i se lžicí ji postavil před Hmotu, který všechny ty pohyby zvědavě sledoval. Glód to postřehl a zasmál se:

"Ty si asi na tom tvém Velkém voze musíš pěkně utahovat pásek, že takhle kuliš oči, když se ti chystá šufánek polívky. Taký možná ziráš, že u toho vidíš dědka a ne ženskou. To máš tak, moje je pod kyticčkama, ale já se za ní kór moc neženu. Žádný kvalt. Tak jak tak tam stejně pudu co by dup."

Nakrájel do polévkové misky pár krajíčků chleba, který si Hmoto s úžasem prohlížel.

"To sou mi ale mezuláni," radoval se Ratinier. "Ani to neví, co je to kus chleba. Můžeš si bejt jistej, Hmoto, že bys mě k sobě na oběd nedostal. To si piš!"

Hmoto ožil, dlouho repetil s patkou chleba v ruce. Ratinier ho přerušil:

"Nenamáhej se! Sme na tom stejně. Jeden o voze a druhej o koze."

Z polévky se kouřilo. Zhasl vaříč, nalil ji na skrojky chleba.

"Počkej, až to trochu nasákne, až to chytne šmak. Všechno abych ti vysvětloval, kanibale." Ubalil si cigaretu, zapálil ji zapalovačem, který jako vždy fungoval na mazut. Hmota zděšeně vstal ze židle, když spatřil, jak se z Glódových nozder valí dým. Ten se samým potěšením jen vrtěl.

"A hele, myslí si, že vybuchnu! S tímhle kašparem teda není žádná nuda. Pšouknu a přizene se bůhví odkud. Kouřím a dostane strach. No, mládenče, jen do toho!"

Ukázal neznámému na polévku, ten užasle pohlédl na misku, na Glóda, zpátky na misku. Ratinier zabručel:

"Ani jíst to neumí! Já mu to budu muset ukázat. On se v těch kolóniích živí samým sajrajtem. Necivilizovanej seš, chuděro malej. Jen se na sebe koukni, jak špatně vypadáš. Kůži máš jak z gumy. Tvému organismu chybějí krvinky z červeného vína, to vidím, jen se na tebe podívám, a nemusím bejt doktor. No, Hmoto! No! Podívej, jak na to!"

Chopil se lžice, nabral, donesl k ústům, foukl a polkl. Potom podal náčiní Hmotě. Ten je neobratně převzal.

"Pochopils, hlavo skopová? Žlíci ti nedám jinou, nejsem prašivej."

Hmota rovněž nabral na lžici a donekonečna očichával. Glód se naštětil:

"Hrom do toho, pomeje to nejsou! Šup tam! No tak šup!"

I Marťan měl patrně dobré vychování, pocházel asi z vyspělé galaxie. Poslechl, donesl lžici ke rtům, vsrkl doušek polévky, válel ji po patře sem a tam a nakonec odevzdaně polkl. Načež vypadal docela zmatený.

"A znova!" povzbuzoval ho Glód.

Podřídil se, prohlížel si Pozemšťana se vzrůstajícími rozpaky, než pozřel třetí a pak čtvrtou lžici. Kousek slaniny ho zaskočil. Proužek zelí ho vyvedl z míry. Chut' chleba šokovala. Ale jedl dál, co chvíli upíral tázavý pohled na Ratiniera, který docela propadl hře a pobízěl ho:

"Dobrý, chlapče, dobrý! Přece ti nebudu říkat jedna žlice za měsíček, jedna žlice za sluníčko, na to seš už velkej!"

Hmota vyjedl misku lžici po lžici, čím dál méně váhavě. Glód jásal:

"Sláva, lemons! Ted' máš na cestu správnej podklad. Glódova zelňačka ti může jen prospět!"

Hmota strnule hleděl do neurčitěho bodu před sebou, jako by číhal na hluboký postřeh. Glód ho bděle pozoroval a nakonec jako by zachytil cosi jako zárodek, počátek, náčrt úsměvu. A potom už to nemohla být mýlka: Hmota se skoro usmíval, napůl se usmíval a Glód nejasně cítil, že je u zrodu čehosi.

Zamnul si ruce v nadšení, že mohl nějakému barbarovi předat pár základních věcí civilizace.

"Tak vidíš, a poprvé od té doby, co seš tady, vypadáš spokojenej! Zelňačka, milej zlatej, ta tě provoní až do samýho košťálu, kudy projde, jen samý blaho. Mazlí se s tebou, že to cejtíš až na duši. Co ti mám povídat - seš po ní lepší. Když si nacepš břicho zelňačkou, prsty se ti v dřevákách kroutějí."

Hmota byl dosud zamyšlen, jako by ve svém nitru sledoval dráhu, již započala tajemná krmě. Pak zadumaně cosi zakvokal, spíš pro sebe než pro Glóda. Ratinier vzal hrnec:

"Třeba bys chtěl nášup. Z toho by se najedli ještě tři, co tři, čtyři."

Hmota mu odebral hrnec, znovu ukázal na strop a něco prosebně kvákal. Žádost byla jasná, Ratinier pochopil:

"Jo. Chceš si polívku vzít tam nahoru, aby si kamarádi taky dali. Proč bys nemoh, mladej. Já bych ji nesněd, byla by zejtra pro prase. Tak ať si jí užijou tam u vás! Ale takhle si ji odvízt nemůžeš, to bys ji rozcintal po talíři! Já ti pučím starou bandasku, někde tu musí bejt. Jestli mi ji nevrátíš, žádná škoda. Pro mlíko dávno nechodím."

Vydoloval z kredence otlučenou plechovou bandasku na mléko, na důle ji vymyl, přelil do ní polévku:

"A hotovo. Koukej, je to šikovnější. Má to ucho a pukličku. S tím můžeš jet kilometry a nevybryndáš nic."

Hmota zašveholil cosi jako poděkování, vstal, trubičku a pšoukací přístroj si dal pod paži, vzal bandasku a druhou rukou ukázal k parkovišti svého vozidla.

"A tak, ty už deš? No, bylo mi potěšením, kamaráde. Kdyby ses chtěl vrátit, už víš kam. Vyprovodím tě."

Ratinier si přes noční košili vzal bundu a kráčel před Hmotou k svému poli. Náhle se otočil, zasmál se:

"Je to ale stejně dost divný, Mart'an s bandaskou jako malej špunt. To moc běžný nebude."

Došli k talíři, který si Glód prohlížel s očima navrch hlavy. Uvnitř byla sedačka jako na traktoru a palubních desek habaděj, a ty světélkovaly zrovna jako hrací přístroj v kavárně U tržnice.

Hmota otevřel jakousi vyrovnávací komoru, vníkl do kosmické lodi a bandaska se hned přilepila k jedné stěně. Glód napřáhl ruku k novému příteli, ten se na ni překvapeně podíval.

"No tak, mrťafo, podej mi ruku, ať se nerozejdem jako psi!"

Hmota nechápal, co se po něm chce. Glódovi to došlo, nesmlouvavě ho vzal za ruku a stiskl ji.

"A je to, ty Hmoto jedna, a šťastnou cestu! Že máš ale studený ruce, nešťastnej tvore! Ty nemáš v žilách než hadí krev!"

Hmota zavřel dveře a naznačil Ratinierovi, aby se vzdálil. Glód poslechl, hotov sledovat start jako privilegovaný divák. Hmota se po jakýchsi úkonech, pro Glóda záhadných, najednou zatvářil ustaraně a jeho publikum ho napodobilo.

"A bum ho, má poruchu," brumlal si Ratinier. "Jestli tu zůstane trčet, klid je v háji, budou sem lidi chodit celej den jako procesí!"

Hmota otevřel znovu dveře, vystoupil ze stroje, přikázal Glódovi, aby zůstal na místě, a rozběhl se k domu. Jistě si jde pro vodu, řekl si bývalý dřeváčník. Ten kafemlejnek mu asi funguje na páru. Po chvílce se Mart'an vrátil, opět poklusem, a třímal hilznu strýce Baptista. Aniž se Ratiniera dovolil, zastrčil ji do trysky v zádi talíře, přiložil ucho a dostal spokojený výraz.

"Moh sis mi o ni říct," reptal Glód. "To je fuk, že to nic hezkýho nebylo, ale i kdyby to byla ta gypsová loď, vyšlo by to nastejno!"

Hmota mu odpověděl srdečným zabubláním a znovu se uhnízdil ve stroji. Ten se vzápětí vznesl dva metry nad zem, zatímco Glód opatrně ustupoval. Beze zvuku, bez nejmenšího zachvění vzduchu se talíř začal točit stále rychleji, až Glód už jasně nerozeznal Hmotův obličej. Přístroj pak vystoupil do výše sloupu elektrického vedení, kolem něj se udělal kruh namodralého světla, talíř lehce zaštěbetal jako vrabec a vyrazil vzhůru rychlostí střely. Ve vteřině zmizel směrem k Moulins, i když už musel být nad Jaquemartem, než člověk stačil okem mrknout. Glód chvíli obdivně zíral s nosem vzhůru a bezděčně šeptal:

"Když má ta jeho mašina v trubce vázu na kytky, běhá mu docela slušně. Vázu nemá - a je nahaná! Hromskej Hmoto! Schopný lidi nejsou jenom v Paříži ..."

Šel přesně na to místo, kde stál létající talíř, shýbnul se k zemi. Na trávě nebylo ohnuté ani stéblo, nebyl cítit benzín, plyn, nic.

"Čistá prácička," hodnotil Glód zasněně, když se vracel do svého sídla.

Kastle stále trčel na cestě s nohou vzhůru. Než Ratinier otevřel dveře, naposledy se na něj podíval a viděl, že ožívá jako mávnutím čarovného proutku, nohu klade na štěrku. Zaslechl, jak pokračuje v křiku tam, kde předtím přestal:

"Glóde! Na tvém poli je talíř! Povídám, že máš za barákem talíř!"

"Neřvi jako tur. Co to meleš o talíři? Jakej talíř, prosím tě?"

Kastle dupal, dechu nemohl popadnout, byl celý bez sebe:

"Létající! Létající talíř! Slyšels přece o létajících talířích!"

Ratinier s potěšením poslouchal, zatímco se Kastle uklidňoval, jak jeho hodiny dvojím úderem ohlašují druhou. Což dokazovalo, že je všechno jako dříve, ba že dokonce dohnaly zpoždění. Pokrčil rameny:

"Ty drne ubohá. Talíře neexistují."

Chérasse se zachechtal:

"Oč se vsadíš? O litr?"

"O tři"

"Když myslíš, tak o tři! Plácni! No, plácnem si na to!"

Glód mu plácl do dlaně. Cicisse užvaněně navázal:

"Chtělo se mi štít. Že bylo hezky, řek jsem si: Jen di ven, budeš mít místo nočníku změnu. Du ven a co nevidím? Talíř na tvýmpoli! V tu ránu mě to přešlo a já běžel k tobě, vzbudit tě!"

"Já vzbuzenej sem. Taky sem šel štít, hodil sem na sebe bundu. A žádnéj talíř sem nezmerčil." Kastle ho táhl za rukáv, jist si svou pravdou: "Pod! Tak jen pod!" Glód se podvolil. Chérasse přitiskl prst ke rtům:

"Ale bez kraválu! Může bejt, že v talíři jsou třeba maníci s paprskem smrti anebo s travexem."

Obešli štít Ratinierova domu. Glód předpažil ke svému prázdnému poli:

"Tak co? Kdepak je ten talíř?"

Kastle zůstal s pusou dokořán, zatímco jeho druh jím třásl, zadržuje smích:

"Tak co? Ukážeš mi ho?"

Cicisse ze sebe vypravil:

"Von už tu nejni ..."

"To vidím taky, že už tady nejni. A taky ti řeknu proč."

"Proč?"

"Protože tu jakživo nebyl, sakra!"

"Ale já ho viděl! Na vlastní voči! Musel odletět, když sme u tebe klábosili, místo abysme sem tryskem běželi!"

"Měl si zlej sen, to je celý. To bejvá. Cos měl včera k večeři?"

"Vepřovou nožičku," špitl Chérasse v rozpacích.

"Strašně těžký do žaludku. Vepřová nožička,, to je celej ten tvůj talíř!"

"Sám seš hlava vepřová!" rozlítl se Kastle. "Hele, ten můj talíř byl bílej, jako chromovej, a moh mít dobrý tři čtyři metry po obvodě!"

"No, když to čteš, nic za to nedáš, a když si to vymyslíš, máš to eště levnějc."

"Ty mi nevěříš?"

"Nee! To teda ne! To bych starýmu kamarádovi moc nepomoh. Kampak deš?"

"Podívat se na stopy. Jistě sou tam stopy."

Kastle pobíhal po poli, zastavoval se, znovu rozbíhal a měsíc na něj svítil. Glód se opíral o ohradu a kousal se do knírů, aby se nezačal smát dlouhým bílým spodkům, které se knitaly po jeho pozemku sem a tam. Tohle kdyby Hmota viděl, jistě by se mu to líbilo! pomyslel si. Nevydržel to a rozřehal se. Odkudsi se ozval trpký hlas Kastle:

"Tobě je to k smíchu, ty drne!"

"No je, ty blázne bláznivej! Copaks našel?"

"Nic."

"To mě podrž."

Chérasse se roztrpčen vrátil na cestu a opakoval:

"Nic. A přece tam byl! Tamhle! Úplně veprostředku!" Ono to asi odlišně rychleji než koroptvička. V životě na to nezapomenu."

"Radši bys měl. Považ, Cicissi, já byl taky vzhůru. Jestlis to viděl ty, viděl bych to taky."

"Nemusels, bylo to za domem."

Glód se zatvrdil:

"Milej Cicissi, málo platný, je to jasný, moc piješ. To člověk nejdřív vidí létající talíře, ale nakonec mu běhají bílý myšky po peřině, tak jako Dudusovi Pouriauxů, co umřel na delirium, a měl ho od hlavy až k patě."

"Di se vycpat, já nevypil víc než obvykle," zakvílel Chérasse jako narážený na kůly všech plotů v kraji.

Ratinier zív, protáhl se:

"Co naděláš, du si lehnout. Nebudu tady kvůli Marťanům celou noc vyvádět jako ty. A nezapomeň, že mi dlužíš tři litry!"

V Cicissovi se vzedmul hněv; zadupal pantoflemi:

"Tři litry močky, to leda dostaneš! Tenhle obchod neplatí, dyť já to viděl jako teďka vidím tebe!"

"A jakpak mě vidíš? Dvakrát?"

Glód opustil nepřítelného druha, který do tmy dštil úděsné ohňostroje nadávek. Ještě než za sebou zavřel dveře, zakřičel:

"Už se s tebou nevsázím, Kastle! Si vopilec! A jestli najdeš nějaký talíř, dej do něj trochu mlíka pro Robina!"

Cibule i hodiny šly, jako kdyby tu Hmota v životě nebyl, jako by neexistoval. Ale na poličce, kde po léta stávala hilzna od strýce Baptista, bylo teď nezaprášené kolečko, hilznu teď stejně jako zelnáčku trávilý útroby talíře.

Talíře, kterej zářil jako chromovej, to víš, že jo, Kastle, a kterej měl dobrý tři čtyři metry po obvodu, Kastle, to víš že jo ...

6. KAPITOLA

Glóda probudily výstřely z pušky. Pomyslel si, že to asi starý Blaise Rubiaux vyrazil na další křížovou výpravu proti Schopenhauerovým a že znovu dobývá předmostí Marny, Sommy nebo něco takového.

Ať se de vycpat, ten starej bojovník s metálama, říkal si, když se narychlo oblékal, než vyrazí ven. Ozval se ještě jeden výstřel, u Chérassova domu. Ratinier se odebral k sousedovi a spatřil ho se zbraní v ruce obcházet baráček a sem tam střílet do vzduchu.

"Už je to tady," brumlal si znepokojeně Glód, "zcvokatěl dočista a odvezou mi ho do blázince v Yzeure."

Šel dál, dokud si ho střelec nevšiml. Ten si pak přehodil starou flintu přes rameno.

"To ty děláš ten randál, Cicissi? Viděls mezi stromama ušáka?"

"Ne. To je na ochranu proti čárům, o tebe de taky."

To prohlášení Glóda nerozveselilo:

"Proti čárům?"

"To bych řek. Celej obvod polní pošty je plnej čárů. Tak to dělám, jak to dělal můj děda Gaston, když mu něco nehrálo. Sundal z kolíku pušku a pif-paf na čáry, a ty musely odtáhnout po svejch. Člověk by neřek, že si Bourboňan. Tak se to

dělávalo."

"Jestli se to už nedělá, asi to bude mít nějaký důvod."

Kastle se ušklíbl:

"Je snad taky nějaký důvod, proč už nejsou koně? Studny? Žádná hospoda ve vsi? Žádná prádelna na řece? Možná že obrátíš jako jiný měkkoty? Koupíš si auták a televizi?"

Zašel do domu, hned se však vrátil, už bez bouchačky, ale s láhví naplněnou bezbarvou tekutinou. Glód roztál:

"No, to je jiná, dáme si kapku."

Kastle mu beze slova podal láhev, Glód ji bez váhání přiložil k ústům, aby si lokl, okamžitě však doušek vyplivl a běsnil:

"Prevíte! Dyt' je to voda!"

Chérasse si bez úsměvu to své vzal zpět:

"Chtěls ochutnat, taks ochutnal, já tě nepobízels. To je svěcená voda."

"Pít se to nedá o nic víc než ta břčka z vodovodu, ten tvůj super," hudral Glód a utíral si rty.

"Taky to není na to, abys to do sebe lil jako víno. Je to na zahánění zlejších duchů. Takže tím musím vykropit kolem baráků a okolo hnojiště, jako to dělal děda Gaston."

Učinil, jak řekl, po chvíli se vrátil s láhví ze tří čtvrtin prázdnou a oddychl si, sám se sebou spokojen:

"A je to! Pěkně jsem je zchladil, ty holomky, co mě očarovali. Jestli se ten talíř vrátí, rozplácne se na louce jako kravinec, jako že Panenka Maria nebyla žádná Marjána vod kolotoče!"

Glód pokýval těžkou hlavou:

"Ubohej Cicissi, tobě začíná strašit ve věži! Pánbíčkářiš, talíře vidíš, co je moc, je moc. Začne to z tebe všudyma přetejkat, jako když zapomeneš polívku na kamnech."

Kastle zesmutněl:

"No, dělá to se mnou svý, že mi nevěříš skrzevá ten talíř. Když mi nevěřejí přátelé, kdopak mi uvěří? Hele, chceš důkaz, že dneska v noci nebylo nic, jak má bejt? Když talíř přiletěl, zastavily se mi hodinky."

"Chceš jinej důkaz? Moje ne. A proč by se taky hodinky zastavovaly jen proto, že by tu někde byl talíř?"

Chérasse se znovu ušklíbl:

"Ty ses ve škole nic nenaučil, Glóde. Ani co by za nehet vlezlo. Vysvědčení si dostal, jen žes opisoval od velkého Louise Quatresousa. Talíře, to je šlus s magnetikou, to by ti řekla i Amélie Poulangeardová."

"Nejdřív by musely nějaký bejt."

"Fůry vědců je viděly. Tobě to ovšem nehrozí. K tomu musejí bejt vlohy."

Glód uraženě zamumlal:

"To není pravda, že sem opisoval od velkého Louise Quatresousa ..."

"V roce 1922 se to aspoň říkalo. Ale nechme toho, mě čeká úkol."

"Ty máš psát nějaký úkol?" pronesl ohromený Ratinier.

"Ne úkol do školy, blázne. Mám úkol jako občan. Musím zajít na strážnici a podat hlášení úřadům, ohlásit talíř."

Bez dalšího slova se k sousedu obrátil zády, nasedl na staré kolo s napůl splasklými pneumatikami a rychlostí pět kilometrů v hodině vyrazil po nepohodlné písčité cestě.

Když Glód zůstal tak bez okolků opuštěn, usedl na obrubu studny. Neměl Kastli přiznat, že má pravdu s tím talířem a že opravdu existují, a na nich tvorové z masa a kostí, anebo něčeho podobného? Ale ne, rozhodně ne. Jestliže Hmota Kastli uspal, pak proto, že mu nedůvěřoval jako vši v kožiše. A nemýlil se. Kastle, ten není schopen udržet tajemství, ne jako on, Ratinier. Cicisse, sotva by trochu přebíral - tedy od rána do večera - všude by vykládal, že se kamarádí s jedním Marťanem, ba že je s ním jedna ruka, a Hmota by se už nikdy nevrátil, vadila by mu reklama, o kterou nestojí. A Ratinier doufal, že se zase co nevidět některou noc vrátí na jeho zelňačku. Hmota si jeho dům vyvolil mezi tisíci a pod jeho střechou nebude zrazen. Bude tam vždycky jako doma.

Glód vstal, zamířil do zahrady užít hlávku zelí. Krásnou. Důstojnou zákonů pohostinství. Ale ještě po osmapadesáti letech hryzla Ratiniera v nitru výčitka. Ano, opisoval od velkého Louise Quatresousa. Kdo jen mohl Kastli donést ten starý zločin, ten neodčinitelný hřích?

Chérasse šlapal, pevně opřen do pedálů. Očekával od své cesty pocty a uznání. On bude ten, kdo spatřil létající talíř, a to nebylo málo v kraji, kde se toho moc nedělo od doby, kdy ho opustil maršál Pétain. Novináři z Horala a z Tribuny k němu přijdou pro rozhovor a budou ho

fotografovat.

"Šel sem se ven vyštít," řečnil pro sebe Kastle jako na divadelní zkoušce, "ne, vyštít se neříká, to je sprostý slovo ... Šel sem prostě ven za naléhavou potřebou ... Jo, to jo, to de, naléhavá potřeba, to může říct i ženská ..., a vtom sem na sousedovým poli uviděl talíř, ale on, teda soused, neviděl nic. Proč nic neviděl? Neraď bych o něm řek něco špatného, je to dobrý soused, ale vidí zrovna tak jako krtek a v okolí je dobře známý, že si rád přihne ..."

Kastle smíchy poskočil na sedadle. No, to by byla legrace, ještě ke všemu Glódovi nasadit psí hlavu! Cicisse zajel až do trávy a málem vjel do příkopu. Vyrovnal rozjařenou kličku a přidal ještě víc; těsně kolem něj svištěla auta, která s potěchou dorážela na chudáka dědka na ubohém starém kole. To se všechno změní, po celém Allieru bude vážený, až se roznese, že on je ten člověk, co viděl létající talíř, jako jiní vidí autokary. A bude jim o tom talíři vyprávět znova a znova, tolikrát, kolikrát bude třeba, až do skonání věků.

Všiml si, že na to, aby si v hospodě člověka všimli, musí mít co vyprávět, jinak si nikdo nepřisedne a člověk je pořád sám. On bude mít ten talíř. Pořád.

Nakonec dojel na strážnici, šel dovnitř, ptal se po strážmistrově. Jeden uctivý četník ho zavedl do kanceláře šarže. Strážmistr ho vyzval, aby si sedl, se zvláštním výrazem se na něj zahleděl a pak pronesl:

"Očekával jsem vás, pane Chérassi."

Potutelný Cicisse mu opáčil stejně žertovným tónem:

"A pročpak, pane strážmistr?"

Ten se v židli pohodlně opřel:

"Protože vím, proč přicházíte."

"No ne! To bych se divil?" posměšně ho Kastle napodobil a očekával, že mu nalijí čisté vody, jednou není vždycky.

"Já bych se divil, kdybych se divil, pane Chérassi. Dnes v jednu hodinu ráno jedna obyvatelka osady Gourdiflots, která pocítila naléhavou potřebu, vyšla ven a spatřila na obloze létající talíř."

"Ha!" vydechl Kastle, zklamán, že nebyl jediným a výhradním svědkem jevu.

"Ona obyvatelka," pokračoval nemilosrdný strážmistr Coussinet, "nese jméno Amélie Poulangeardová a je to osoba, jak jste mohl zaznamenat, tak zvaně zaostalá."

"No jistě," odfrkl Cicisse, "je to praštěná baba."

"Její synové mi před chvílí volali, šťastnou novinu mi sdělili a poprosili mě, abych té zprávě nepřikládal žádnou váhu, pokud dospěje k mému sluchu."

"To měli recht," vyslovil se Kastle uklidněn.

"Teď tedy chápete, pane Chérassi, proč jsem vás očekával?"

"To namoutě ne ...!"

"No dobrá. Pokud jedna chudá duchem spatří létající talíř, zdá se nasnadě, že puncovaný ochmelka v těsném sousedství se vynasnaží spatřit rovněž létající talíř. Neviděl jste náhodou, pane Chérassi, létající talíř?"

Kastle, dotčen hanlivým výrazem ochmelka, se vzepřel:

"Právě že jo! No právě! V jednu ráno. Přesně za dvě minuty jedna."

"To jsem rád. Milý talíř zabil dvě mouchy jednou ranou. Skončili jsme, pane Chérassi."

"Jakýpak skončili! Já ještě ani nezačal!"

"Ne, ne, pane Chérassi. Nemám tolik času, abych ho ztrácel s blouznivci našich hor. Stát mě neplatí za to, abych pořádal pietní sbírku výstřelků všech bláznů v kraji a jim podobných. Národní četnictvo je způsobilé shromažďovat všechny informace týkající se neidentifikovatelných létajících předmětů a mimozemšťanů, nikoliv zabývat se delírii místních spit'arů, ožralů, jichž vy jste, pane Chérassi, aniž bych vám lichotil, jeden z nejvýznamnějších představitelů. Na shledanou, pane Chérassi. Á! Poslyšte, zanechal ten váš talíř na trávě nějaké stopy?"

"Ne ..., " přiznal Kastle zkroušeně.

"To jsem rovněž tušil. Pane Chérassi, vezměte na vědomí, že oficiální létající talíř, jaký Sociální zabezpečení a četnictvo připouští a uznává, nutně musí na půdě zanechat přesné stopy, jako je například zápach terpentýnu, či ještě lépe kruh spálené trávy. Takže se jděte napít na mé zdraví, a to hned!"

Kastle neměl další příležitost dušovat se či klít. Četník, který ho uvedl, ho vyhodil ven, a to dokonce beze všech ohledů k jeho stáří. Když s Chérassem takhle vymetli jako se špinavým hadrem, co mu zbývalo, než jít utopit žal do Francouzského hotelu, který vedla jedna zdejší občanka, přivětivá Aimée. Ještě ani neupil z druhé sklenice, přemílaje s bradou na prsou svůj hněv a rozčarování, a už se po lokále rozneslo, co ho potrefilo.

Tak vy prej ste, strejčku, viděl létající talíř?" řekla Aimée a sešтіpla si ret.

"Jo, děvkeno," zavrčel Kastle. "Viděl sem ho, jako vidím tady tu sklenici."

"Pruhovanej nebo puntikovanej?"

"Ale kde! Jednobarevněj. A hladkej až se blejskal, koukej, jako ten kyblík na šampaňský."

"Ten talíř se blejskal," tlumočila Aimée hostům poblíž Ciccise.

"Hehe, já taky rád něco hladkýho, až se to blejská!" zabučel mladý Sourdout, takto truhlář, jinak truhlík a dále piják k pohledání. Lokál se smíchem všech těch opilců div nezbořil a Kastle cítil, jak mu puká srdce. Od té chvíle věděl, že nemůže do Jaligny vkročit, aby se nezvedl povyk o talíři, že za ním budou na ulici běhat děcka a ptát se, co je s talířem nového, a že ode dneška bude jen "strejda Marťan", dokud bude naživu.

Dopil sklenici a vytratil se, v nohách tíhu a v duši taktéž. Smáli se mu za zády, tloukli se do stehů a to všechno, smích z plna hrdla a vykřikované posměšky, slyšel ještě na tři kilometry, když ponížený a poražený pomalu šlapal do pedálů.

"Talíř! Talíř! To sem dopad s talířem! Ať se de talíř vycpat. Polibte mi s talířem prdel!"

A na řídítka strejdy Marťana skráplo cosi mokrého.

7. KAPITOLA

Bylo krásné ráno, snad ještě jen pár kostek cukru přidat. Glód přišel pěšky, muškát v květináči zabalený do novinového papíru. Otevřel hřbitovní vrata, zamířil k Francininu hrobu. Nechodil sem často. Čekalo ho tu příliš mnoho nemilých setkání. Kromě Kastle tam tleli všichni jeho přátelé jako záhon cibulí. Pro spravedlnost dlužno říci, že nepřátelé rovněž. Bývalý dřeváčník objal zrakem úhrn své někdejší věrné klientely. Všichni ti mrtví ho živívali. Proto také smekl, když vešel, a držel čepici pod paží.

U zdi byla ohrádka se řadou hrobek rodiny zámeckého pána Raymonda du Genéta. Rezavé řetězy dělily du Genétovy od sprostého lidu, ubrousky od hadrů.

Glód položil květináč na Francinu, a že nevěděl, kam mrsknout noviny, aby nebožtíky neurazil, zmačkal je a strčil do kapsy manšestráků. Tu a tam švitořili ptáci. Tady se je ještě neodvážili střílet. Jednou sem Glód dorazí jinak než ve dřevácích, a mnoho lidí ho doprovázet nebude. Starosta z povinnosti, pár spoluvězňů z lágru s praporem. A pro něj bude konec se vším.

"Tady máš, Francino," zašeptal. "Pěkněj muškát. Jinak nic novýho. Co by taky prosím tebe mělo bejt novýho. Jde to jakž takž. A když ne, člověk si musí nějak pomoci. Aha, vidíš, přišel k nám Marťan. Ne, ne, nepil sem. Cos umřela, nevypil sem ani skleničku."

Nudil se. Vzdychl.

"Tak jo, Francino, tak zas někdy ráno."

Protože měl myšlenky jinde, málem vyřkl: "Měj se dobře," než se spěšně obrátil k odchodu.

Na cestě ke vsi znovu pomyslel na Hmotu, který se nevrátil, třebaže na něj čekal už tři noci, tři noci kvůli němu špatně spal. Hmotě se muselo něco stát. Anebo bydlel ješ' tě dál, než si Glód představoval. Možná ta jeho planeta byla v horoucích peklech, někde za Měsícem. Kastle chřádl, a to také kvůli němu či aspoň kvůli jeho talíři, vztekal se, mluvil už jen na půl huby, nehrál na harmoniku. Četníci se v Gourdiflots neukázali ani ze zdvořilosti, aby se podívali na pole. S konečnou platností přifařili Ciccisovi těžko snesitelný nimbus talíře a Ciccisse mlčky trpěl, což je ten nejhorší druh utrpení. Od té doby, co se ve vesnici nechodilo ke zpovědi, všechny daremnosti zůstávaly uvnitř jako tělesné šťávy, a to nebylo dobré pro zdraví, třebaže pro doktora to dobré bylo.

Glód pomalu prošel vesnicí. Prkna přibitá křížem přes dveře jeho krámku, zavřeného kvůli gumovým holínkám, to byl jeho vlastní kříž, a on se střežil na něj pohlédnout. Na náměstí kdysi bývaly staré kaštiny, v létě dávaly příjemný stín, na podzim kaštánky, kterými po sobě všichni kluci včetně malého Ratiniera stříleli z praků. Kaštiny pokáceli, dávno už se ani nevědělo proč, a bylo po stínu a po kaštáncích také. Na náměstí zbourali staré bourbonské domy, postavili nové, takové nijaké.

Glód tam šel špalírem vzpomínek, které už zajímaly snad jen jeho. Tak prošel kolem němé kovárny, nadmuté rezem, zarostlé křovím. Jako by to bylo včera, spatřil tam Pierra Tampona v kožené zástěře a s holými pažemi, jak stojí uprostřed všeho toho rámusu a jisker jako bůh. S tím byl na vojně, s Pierrem. U nich se to vyslovovalo "Piarre".

Když šel Piarre do hospody se zákazníkem, zaplatil první rundu bílého, ještě než byla na stole. Když jeho společníkovi trvalo, než poručil druhou, Piarre si ho nevlídně změřil a tlumeně zavrčel:

"Nemáš na známku, abys odpověděl?"

Tónem, který nepřipouštěl vytáčky. Povídalo se, že všechny ty skleničky bílého Pierra Tampona zabily. Glód ho znal dobře a byl si jist, že to není pravda. Že Pierra sklátil zármutek, když musel zavřít kovárnu. Neříkalo se to jen z pokrytectví. Ale on, Ratinier, ho přece viděl, jak rok dva bloumá po náměstí, kope do kamínků jako kluk, který neví co sám se sebou.

Na místě kovárny obec hodlala zbudovat klub mládeže. Dyť já vím, říkal si Glód, že není k ničemu litovat starejch časů, já vím, že musíme udělat místo mladejm, ale kdepak sou ty mladý? Žádný nevidím. Už tady nežijou. Ráno odjedou, večer se vrátějí, když už neodejdou do města nadobro ... Ale neš'. Mladí nemladí, vesnice bude mít svůj klub mládeže jako ostatní.

S úlevou nechal Ratinier vesnici za zády. Dál byl aspoň venkov, aspoň život a aspoň jaro. Květiny, zvířata, pole. A třeba i kopřivy, a třeba i hlemýžď, ti už se nesbírali od té doby, co se prodávají v konzervách. Jistě, cesta teď byla z asfaltu. Všechno bylo z asfaltu. I lidé.

Když ještě nebývala, hřebíkem se do země přibil pětník s dírkou, a hurá za křoví, jakmile byl ohlášen příchod staré Fouillonové. To byla jedna z těch klasických držgrešlí, o kterých se říkalo, že mají portmonku "z ježčí kůže". Sotva Fouillonka spatřila minci, rozhlédla se kolem jako straka zlodějka, shýbla se mrštněji než zmije a chtěla ji strčit do kapsy. Kupodivu jí to nešlo, lopotila se marně a z hlohů kolem se ozval řehot a babka hrozila holí k nebi. Piarre někdy pro legraci rozžhavl minci do ruda, aby podívaná dostala větší říz.

Tenkrát se kola, opuštěná před dveřmi hospody, běžně ocitla pověšená na vrcholcích elektrických sloupů. Prováděly se takové šprýmy, jako třeba že se potřela hnojem, ne-li něčím horším, držadla trakaře, načež radost zúčastněných stoupala do výšin už nenávratně ztracených. Glód se sám pro sebe potěšením jen natřásal, jak si připomněl všechny ty kousky. Dneska jim bylo milejší všechno rozbít, zbořit, zpusťošit, zdrancovat, a Glód už ničehož nic nechápal, on byl ovšem, pravda, jenom starý křen.

Když došel domů, uviděl na svém poli sousedovu postavu. S kloboukem do očí, rukama v kapsách trčel Kastle na domnělém místě, kde přistál talíř, a stále pátral po jeho stopách jako sběrač špačků na ulici.

"Hej, Cicissi!"

Chérasse se obrátil, šel k němu a táhl za sebou dřeváky jako utmáčený osel kopyta.

"Nemůžeš myslet na něco jiného, co?"

"Ne."

"Užíráš se."

"Jo, užírám. V celým Jaligny platím za blbce."

"Tos platil už předtím."

"Možná, ale teď mají ty zlý huby důvod."

Ratinier se slitoval:

"Cicissi, mám jim říct, že sem ten talíř viděl taky? Pak by nás měli za blbouny oba dva."

"Seš moc hodnej," vzdychl Chérasse, "pusť to z hlavy, ale hodnej seš tak jak tak."

"Tak si pojď vypít ochtlík."

"Dobře. Pak se pudu pověsit."

Glód ztuhl. V Bourbonsku přetrvávala zavedená tradice sebevraždy oběšením. Podle statistik měl kraj v této praxi prim, táhl za jeden provaz. Tady se lidé věšeli pro nic za nic, ve stodolách, v sadech, ve sklepích, všude kolem dokola. Jeden řidič nákladáku dokonce našel nějakého zvrhlíka oběšeného na svém volantu. Před nedávnem se starý Noyau, Pecka, zvaný Třešně, Broskev a dalšími ovocnými jmény, pověsil na své jabloni, stromu, s nímž bylo podle něj jen samé trápení. V jeho případě tu byl detail, který zarazil celou vesnici. Ráno šel starý Noyau do krámu koupit semínka sézannských ředkviček. Odpoledne se oběsil a o ředkvičky se dál nestaral. Usoudilo se z toho, že ho posedla náhlá inspirace a že dal smrti přednost před životem. Na Alliersku se prostě s všemožnými odrūdami šibenic nežertovalo a Glód se nevylekal jen tak bez pádného důvodu, ten už viděl něco jazyků, nezpůsobně vyplazených na šibeničníky:

"Nepověšíš se, Cicissi!"

"Pověším! Abych nakrk četníky a dráby. A nechám lístek, kde bude stát, že je to jejich vina, že to pěkně zkopali. Jo, takhle je na svém provaze eště kopnu do držky, a pořádně! Takhle ho dostanu, Coussineta!"

"A co ty, bude po tobě!"

Chérasse nenuceně řekl:

"Můj milej, radši umřít než bejt zneuctěnej. Tak to máš ve všech francouzskéjch dějepisech. Kdybys z dějepisu neměl samý pětky, tak jako ze všeho, věděl bys jako já, a já měl jen dobrý známky."

S krutostí dodal:

"Takový měl jen velkej Louis Quatresous, to ty by sis přece měl pamatovat!"

Glód se jasně uviděl, jak zrovna opisuje od velkého Louise Quatresousa, zachvěl se retrospektivním děsem, a jelikož se cítil mrzkým, hlučně se vysmrkal. Žalostně zasténal:

"Nemáš právo vzít si život, Francisi. Máš rodinu, sousedy, přátele, a já jsem tady sám, samojedinej."

Glód poprvé nazval Cicisse jeho řádným jménem a ta novota Kastli obměkčila:

"Ty nemyslíš než na sebe! Že já trpím mukama, to je ti fuk. Tobě jde o to, aby ti zůstal tvůj kašpar, tvůj votrok, a za hrbem by ses mi vysmíval, že sem viděl talíř!"

"Ale já věřím, žeš viděl talíř! Nic jinýho nedělám!"

"Tuhles mi nevěřil."

"Tuhle ses nechtěl pověsit na trám jako šunka! To si to pak člověk rozmyslí."

Kastle se také zamyslel:

"No uvidím. Ale nic ti neslibuju. Neříkals něco o sklenici?"

Šli k Ratinierovi, Ratinier došel do sklepa a přinesl litřík. Glód se napil a zaliboval si:

"Jen to ochutnej, jak je to lahodný, padá ti to do krku jak rosa na kytíčky!"

"Jo..."

"Na hřbitově něco takovýho nemáš! Jdu odtad'. Připadalo mi, že na mě ti chlapi, co tam dole sou, volají - Ressot, Rimbert, Perrot, Mouton - a že škemrají: Glóde, sklínku! Glóde, sklínku ...! Musí jim to zatraceně chybět ..."

"Jo..."

"Taky sem šel kolem hrobu starýho Noyaua. Na tom roste než bodláčí. Ani vlčí mák. Hrob zatracence. Jistě se na něj pámbu mračí. Já ho, chudáka, pomáhal sundávat. Hezkej pohled na něj nebyl. Celej černej jako kus uhle. Oči jako sůva. A ten jazyk, ten vypadal jako uzenej telecí. Nebyla asi ta smrt tak lehká, jak si představoval. To bylo vidět, že si nešťastník vytrpěl svý. Byl zkrátka tak vošklivej, že mu na hlavu narazili hned pytel, koukat se na něj nedalo. Napij se, Cicissi."

"Jo ...," hlesl Kastle a s námahou vypil sklenici červeného.

Glód měl svoji sklínku už v sobě, šel na zápraží a s veselou myslí zvolal:

"Málo platný, jaro máme tady! Takovejchhle jar bych docela rád prožil ještě tak deset! A doufám, že prožiju! Já se neodpravím jako starej Noyau, já teda ne. Bez tak to brzo přijde samo od sebe. Takže jdu do zahrady. Tam to asi všechno jenom letí. Zelenina si jistojistě lebedí!"

Odešel s košíkem v ruce; nechal za sebou zahloubaného zoufalce, který si váhavě nalil druhou sklenici. To zelí, co tuhle užil, bylo zvadlé a pro Hmotu nebylo dost dobré. Glód vybral jiné, s hlávkou jedna báseň, odtrhl svrchní listy a hodil je na hnojiště. Slunce příjemně hrálo Ratinierovy staré kosti a Glód slyšel, jak Kastle řeže dříví. Usmál se. Řezat dříví, to je plán do budoucnosti. Zachmuřil se, když si vzpomněl na ředkvičky starého Noyaua. Cožpak ty v sobě také nenesly naději?

Odjakživa vídal Glód svou babičku, matku, ženu připravovat zelňačku. Takřka od narození věděl, jak se připravuje, a dělal to, aniž na to myslel. Omyl hlávkové zelí, odstranil žebra listů, srdíčko rozřízl na čtyři díly, hodil na pět minut do vroucí vody a během té chvilky zametl v domě. Pokud se má Hmota vrátit, je třeba ho uvítat s poctami, náležitými piloty talíře jeho formátu, a tak, aby nemohl mít námitky například proti čistotě podlahy. My umíme řídit leda tak kolo, pravda, ale to neznamená, že nemáme svou hrdost.

Vznešeným gestem vyhodil smetí ven. Slepice si tam ještě najdou nějaký drobek. Vrátil se zpátky k baště, dal zelí do hrnce, přidal k němu čtyři oloupané brambory, cibuli, dvě mrkve a bohatě zalil vroucí vodou. Přidal trošku soli, snítku tymiánu, tři zrnka pepře, a jelikož česnek vyháňá červy a na světě není nic horšího než červi, vyjma nastuzení, stroužek česneku. Lidi z města, kteří jsou jeden jak druhý kancelářské myši a mluví spolu s nosem u nosu, by ho tam nedali. Ale lidi z města kvůli všem těm cavykům nemají žádné zdraví, padají jako mouchy na těch svých ulicích a bulvárech. Glód radši páchl česnekem než chytit cholesterol, arteriosklerózu a podobné záluďné nemoce, kterých jsou plná metra a autobusy.

Hrnc zakyrl pokličkou a zanechal ho na věrném sporáku z černé litiny. Až se to bude vařit tři čtvrtě hodiny na středním plameni, polévku odtáhne, předtím ji ovšem ochutná. O kousky slaniny se postará na poslední chvíli, až bude Hmota sedět tady na té židli.

"A to bysme měli!" prohlásil a sundal zahradnickou zástěru, která mu případně sloužila též jako kuchyňská.

Glód napjal sluch. Chérasse už neřezal. Nebylo to ticho tichem smrti? Ratinier odkvapil k Cicissovu domu. Neviděl ho a zavřískal:

"Hej, Kastle! Co vyvádíš?"

Našel ho, jak ve stodole luští fazole.

"Moh bys mi odpovědět, když na tebe volám!"

Bídák Chérasse se zašklebil:

"To já aby sis dělal starost. Aby sis myslel, že celý černej jak kus uhlí visím na provaze."

"Zasloužil bys jednu, šašku!"

Potouchlík vzdychl, v oku pohotovou slzu:

"Ty, skoro vlastní bratr, ty bys mě bil? Ty bys mě bil jako četníci?"

Glód nadskočil:

"Oni tě četníci bili?"

"Jako žito!" fňukal Ciccise. "Dobře víš, že každého bijou, že za to mají i prémie. Jo, milej Glóde, neváhali bít člověka se sníženou pracovní schopností!"

"Krucinál, to to pudu povědět starostovi, aby to řekl prefektovi!"

"To nedělej!" řekl Kastle živě.

Velkoryse dodal:

"Odpouštím jim! Nevědí, co činí. Pro mě je typický nastavovat druhou tvář. Jednak to má rychlejší spád, jednak je to pokofí, katany. Myslejí na to v noci, nemůžou spát a koušou do polštáře se zvířeckejma výkřikama."

Glódovi došlo, že si Ciccise zase vymýšlí hlouposti, aby se udělal zajímavý. Jako dítě byl zrovna takový, v sedmdesáti se nezmění. Ratinier zahlédl provaz, vzal ho, udělal na něm smyčku, vylezl na žebřík, pečlivě provaz upevnil na trám a pak řekl:

"Do toho. Pověš se. Je to připravený! A můžeš sebou mrskat, je to pevný!"

Kastle s klidem opáčil:

"Pověš se sám. Nebudu skákat, jak se píská. Pověsím se, až se mi zlíbí. Vždyť vidíš, že luštím fizule, nestihnu všechno naráz."

Glód se celý udolaný vzdálil, klna hrbáčům, kteří mají nejen záda nakřivo, ale navíc je posedl ďábel a kdovíco ještě. Před vraty mu stála žlutá poštovní dodávka. Pošťák byl dnes výjimečně zdejší, ne nějaký ten cizák, kterého nezajímají úmrtí, narození, stav plodin ani drby, prostě nic. Dnes to byl Guillaume, jeden ze sedmi synů Simeonových. Guillaume podal Ratinierovi Horala.

"Děkuju, Guillaumku. No, pojď se něčeho napít. Tvejm kolegům já nenabízím, sou pánbův odkud' a pořád jim hoří za patama. Tebe znám, eště když jsi cucal z láhve. Jen pojď, dneska to budeš mít ze sklenice."

Guillaume se zasmál a šel za staříkem.

"Glóde, že prej Kastle viděl talíř?"

"Ale di, ten bude vidět jinší věci, jestli to tak povede pořád dál! Je to cvok. Všude z něj mají asi legraci?"

"Tak trochu jo ..."

"Chce se teď všeset ..."

Pošťák se zašklebil:

"Ajaj! To se mi nechce líbit! Některý to i udělají!"

"Dyt' právě ..."

Když byla dodávka pryč, Glód se kvapem vrátil do Chérassovy stodoly. Fazole ani Ciccisse tam už nebyli. Glód tam chvíli setrval, než zašel za Ciccissem. Pracoval na zahradě. Kastle nevrle utrousil:

"Ty prasečí rypáku, ty si nedáš pokoj, pořád za mnou slídíš? Za chvíli mě budeš špiclovat i na hajzlíku, jestli tě to nepřejde!"

"Ty seš mi ukradenej! Šel sem se podívat na tvý saláty. Do mejch se dali slimáci."

"Tak je sežer!"

Glód řekl jemně:

"Z tebe se stal pěkněj morous, chudáku Ciccissi! Poslyš, mluvil sem s poštákem, s Guillaumem Simeonovým. Vypadá to, že se v celým kraji nemluví než o tobě." Kastle pobledl: "A ... co se povídá?"

"No, nic zvláštního. Neplet ses před chvilkou. Vykládá se, že seš kus pitomce ..."

Zdrcený Chérasse dosedl na kropici konev, zašeptal:

"Dyt' sem si to myslel ..."

"Nic se neděje! Lepší když člověk vypadá jako blbec než jako korouhvička. Točí se, to jo, ale dlouho to nevydrží. Tak zatím, Ciccissi. Máš dost pěkněj salát, ne že bych ti chtěl lichotit!"

Vlahý májový den přešel, jako když ruka přejede po srsti kotěte, po ženských nadrech. Glód už Kastli nešpehoval. Ten se zavřel ve svém domě a tam hrál na harmoniku srdceryvné kousky, jako Chmurnou neděli či Chopinův žal.

Jelikož býval ministrantem, vyřvával i zádušní mši. Glódovi se poznenáhlu jevilo, že z těch skočných sousedovi vyprahlo, že se čile obcerstňuje a že v jeho hlase získává mečení vrch nad zvучností i latinou, neboť Kastle po čase začal zbožná slova nahrazovat kabaretními hanebnostmi. Chérasse svůj recital občas přerušil bučivým "Pryč s četnictvem!", že si málem strhl čípek. Jako mezihra kdesi kvákala žába, která se až do večera opalovala na kraji kaluže.

Glód, usazený na jednom ze svých tří schodů, měl pozdní večeri z kousku kozího sýra, zalitého sklenicí vína a jasem prvních hvězd. Ciccisse najednou přestal koncertovat, dojista dotčen posledním ponurým kváknutím nástroje. Ratinier bděle slyšel, jak se dveře u Kastle otevírají, pak chvíli poté vrata stodoly. Glódovi ztuhly sanice se sýrem, zadržel dech a vydechl, až když zaslechl tupý zvuk a hned po něm bolestný řev:

"Glóde! Pomóc! Pojd' mi pomoct! Glóde! Jsem mrtvej!"

Bývalý dřeváčník pokojně dopil sklenku, beze spěchu se zvedl, rozvážnými kroky zamířil ke stodole, odkud se stále ozýval Ciccisův křik, čím dál pronikavější:

"Glóde! Ty prevíte! Nenech mě chcípnout! Glóde, pomóc!"

Ratinier konečně došel do stodoly a objevil Kastli sedícího na zemi se smyčkou kolem krku. Cár přetrženého provazu se houpal ve vzduchu pod trámem, kam ho Glód zavěsil. Glód se podívil:

"Kastle, co ti je? Co děláš na tý zemi?"

Na smrt bledý Ciccisse si opatrně hnětl kostrč, což mu nebránilo, aby si na druhé straně prudce nevyjel:

"Dyt' vidíš! Sáh sem si na život a provaz to nevydržel, a tos říkal, že drží pevně, hrom do tebe, nemehlo! Pánev mám rozbitou jak křišťálovou skleničku. Umřu! Bolí mě prdel! Boženanebi, jak mě ta prdel bolí! A krk taky! Ani dechat nemůžu. Příšernou bolest mám za krkem! Dyt' sem se moh zabít!"

"A tys nechtěl?" řekl Glód úplně vážně.

Kastle se kroutil na slámě:

"Kurva, to to bolí! Nesměj se, ty dřevo! Přivolej hasiče!"

"Proč, máš žízeň?"

"Doprčic, to je bolest!" skučel Chérasse bez ustání. "Zatlač mi voči, milej Glóde. Nenech mě umřít jako tu němou tvář."

"Tak sakra vstaň a nehulákej."

"Já nemůžu!" nařikal Ciccise. "Jsem celý rozlámanej. Vevnitř se mi všechno hejbá, jako kdybys třásl s krabičkou hřebíků. I ten hrb mi snad rupnul, už ho necejtím!"

"Pořád ho tam máš, nedělej si starost, nezvohavil ses. Podej mi ruku, pomůžu ti."

"Ne! Na těžce raněný se nemá šahat!"

Glód "těžce raněného" přes tu moudrou radu i jeho křik chopil pod pažemi a rázně postavil. Překvapený Kastle nebyl v tu ránu mrtev, nezhroutil se na udusanou zem jako domeček z karet.

"Tak vidíš," uklidnil ho Glód, "nejseš na střepy."

Ciccise to připustil, sténat však nepřestával:

"To je možný, ale ten zadek mě tak bolí! Zarazil jsem si ho do břicha!"

Podíval se vzhůru na konec provazu a kysele poznamenal:

"Prevít mizerná! A těch fůr sena co už jsem s ním svázel!"

Glód, který ho až příliš nařizl při své poslední pochůzce do stodoly, tedy Glód konstatoval:

"Byl už holt moc starej. A zteřelej. Bude se muset koupit novej."

"Děkuju pěkně!" vyjel Kastle. "Takový trápení, to by si jeden provrtal hlavu kulkou! To je znát, žeš nebyl na mým místě. Skočit do studny, mám to za stejný peníze, i když občani ve studně nedělají spodním vodám dobře!"

Třel si celé tělo s bolestivým nářkem. Ratinier přísně zahřímal:

"To se ví, že sem nebyl na tvým místě! To bych musel bejt na hlavu padlej! Co tě to vlastně chytlo?"

"Já ti ne a ne se pověsit. Tak sem vytáh dva litříky, na kuráž. Potom to bylo lepší. Viděl sem pánbička, chlapíka s fousiskama, a ten mi říkal: Pojď, můj milej Francisi! Pojď za mnou a uvidíš talíře celý boží den! Honem přiklusej!"

Zkusil jít, ale rozšklebil se všemi vráskami:

"Pěkněj prevít je ten tvůj pánbůh!"

"Můj to nebyl!"

"Pustil mě na zem jak onuci, mizera, jenže mě to bolelo víc než onuci!"

Kastle, s dlaněmi přilepenými k pohmožděnému pozadí, se odbelhal, podpírán kamarádem. Glód ho dopravil na lavičku, kde Chérasse s neskonale opatrností usedl:

"Joj, joj, joj, Glóde! Mám zadnici na plátky, na kolečka, dojdi mi pro polštář!"

Instaloval své pozadí na polštář a vzdychal:

"Víš, že z toho jednomu vyprahne, mít kolem krku mašli? Plíce mám v jednom plameni. Jako kdybych už tejden nic nepil. Když rychlostí dvě stě za hodinu slítneš na biskupa, vyžene to z tebe vopici líp než kýbl vody. Dojdi pro láhev!"

Glód uposlechl a nalil dvě sklenice. Napili se a Kastli se po lících znovu rozlil život, pomalu zase dostával svou panenskou barvičku.

"To pomáhá," uznal Chérasse.

Ratinier zdrženlivě zabručel:

"A málem si o to přišel. Nebyla by to škoda?"

"Jo ..., to uznávám... Člověk nemyslí na všechno ..."

"Teď už budeš?"

"Určitě!" potvrdil Kastle bez váhání: "Dneska sem umíral poprvé a naposled. Radši bejt nadosmrti trumbera než bejt mrtvej!"

Pokrčil rameny, čímž si bolestivě hnul hrbem a pohmožděnými žebry:

"A co vím, to mi nikdo neveme. Kdo ničemu nevěří, jeho chyba. Mně stačí, že sem ten talíř viděl. Byl krásnej, Glóde. Bílej a kulatej jako sejr z kravskýho mlíka, jako kozička pěkný ženský!"

Glód rovněž povzdechl a zoufale se zahleděl na oblohu, posypanou teď vším hvězdným kořením.

"Třeba se vrátí, Cicissi," šeptl.

"Divil bych se. Jestli každých sedumdesát let zahlídnou jeden, to se pěkně načekám ...!"

"Pořád doufám, že taky nějaký zmerčím," řekl Glód, který očima pátral po obloze a celou duší zapřísahal Hmotu, aby se zjevil ještě jednou, proč ne dnes v noci ...?

Kastle se posmíval, pyšný na svou výsadu:

"Třeba k tomu musej bejt vlohy, tak jako u zázračnejch lékařů! Třeba se talíře neukážou jen tak leckomu. Může bejt, že si svý lidi vybírají ..."

Urážlivý tón se Glóda nedotkl, usoudil z něj, že se oběšenec zas dostává do své hašteřivé formy. V Ratinierovi se náhle hnulo cosi, co vypudil v radostiplné podobě svěžího pšouku, který lavici zavibroval jako kontrabas.

Glód v inspiraci zajásal:

"Budempšoukat, Cicissi! Jako tuhle večír! Musíme pšoukat!"

Představoval si, že tam nahoře ve hvězdných dálkách pomrkává kouzelná krabička Hmoty, že Hmota zachytí jeho pronikavé volání, okamžitě zamíří k zemi ... Ratinier škemral:

"Tak pšoukni, Cicissi!"

Kastle zavrčel:

"Nechce se mně. Jestli ty bys pšoukal se zadkem na fašírku! Povídám ti, nemám náladu na legrace. Nezapomínej, že jsem přece jen utrpěl šok. A nenuť se tak do toho, nebo se ti něco stane!"

Glód, úplně karmínový, se nicméně rozpukl přídavkovým drsným zabzděním, po němž zůstal zcela vysílen.

Chérasse se zdvořile zasmál. Z následujícího ticha Ratinier pochopil, že se Kastle soustřeďuje, že ve své pýše nehodlá, děj se co děj, přenechat bez boje kamarádovi příliš snadné vítězství. Ratinier nebude mít poslední slovo. A náhle Kastle vybuchl jako ucpaná tarasnice či poškozený mozdík, tak silně, až se celá noc zachvěla v úžasu a z jabloně spadla tři jablka. Kastle bez oddechu ještě dlouze zarupal, jako když se trhá prostěradlo, a vyplnil nebeskou báň zoufalým úpěním. Glód zatleskal jako dítě, které vzali na slavnostní ohňostroj:

"Vidíš, že můžeš, když chceš!"

"Prohráls," řekl Cicisse prostě.

"Jen dál! Jen dál! V nejlepším nepřestávej!"

"Musíme mít rozum," odsekl Chérasse a popadl láhev; "nejni každý den posvícení. To jen aby se mi dočista vrátila chuť k životu. Pojď, napijem se a puďu spát. Semrozbitej, dobitej, pobitej. Dám si na tělo masť, mám ještě tyglík vod tý, co sem s ní kurýroval osla, a ono z toho chudák zvíře, když mělo to svý revma, bejvalo pěkně jankovitý."

Glód nechal kamaráda, aby se uložil, sám pak zašel na své pole, ozářené měsícem. Dal si hodinky k uchu v naději, že už neuslyší tikot. Šly však bohužel jako obvykle. Sedl si na pařez. Spát se mu nechtělo. Kdyby se vrátil domů, bude chodit sem a tam, posedávat až do tří ze židle na židli. Shýbl se, utrl sedmikrásku, lístek po lístku ji otrhal starými prsty, na kterých víc než padesát let práce se dřevem nadělalo mozoly. Už dávno se neuchýlil k tomu dětinskému vyznání. Lístek, který mu zůstal mezi palcem a ukazovákem, říkal - má mě rád. Může ovšem mít rád, ale přitom toužit po jiném než přiletět sem...

Noc se ochladila, ovinula ho svou melancholií. Glód povzdechl. Vůl je, nic jiného, když tady tak čeká! Navíc, co že čeká? Že přiletí talíř!

A přece hodinu nato přiletěl, když už napůl dřímal s čepicí na nose a dlaněmi na kolenou. Potichoučku přistál skoro u jeho nohou jako chmýří z pampelišky. Otevřel oči, spatřil uvnitř Hmotu, oblečeného stejně jako poprvé, Hmotu, který na něj upíral oči s tím svým čtvrtinkovým úsměvem na rtech. Vstal, zatímco Hmota otvíral dveře a seskakoval na zem s trubičkou v ruce, s bandaskou v druhé. Glód v unešení neskřýval, jak je rád, a zahlaholil:

"Jdeš si na zelňačku, mladej? Jdeš akorát, zrovna sem ji dneska uvařil, a dobrou. Pochutnáš si!"

V oku bytosti z vesmíru zachytil šibalský záblesk. Ratinier zavrčel:

"Hele, ty vypadáš, jako že z toho máš legraci, a já tady zatím čekám celý dlouhý noce, že si se mnou přijdeš poklábosit tím svým huderáním!"

Hmota nezačal bublat, jako když se vypouští výlevka, ale docela prostě řekl:

"Jsem zde, pane Ratinieri."

Glód sebou trhl a celý se rozzářil, od dřeváků přes kšandy až k čepici:

"Ty mluvíš! Tak ty teď mluvíš! Trvalo ti to, ale takhle si popovídáme líp, jestli chceš co vědět."

Hmota mluvil, to ano, ale měl velmi výrazný bourbonský přízvuk.

"Přicházím z planety Oxo, pane Ratinieri. To je taková malinkatá planetka, co ji ani nemáte na mapách. Asi tak velká jako váš departement l'Allier."

"Hlavně, jak ses od té doby, cos odjel, naučil francouzsky?"

Místo odpovědi Hmota ukázal na světélkující krabičku, kterou měl dnes přes rameno. Nemohl Glódovi nikterak vysvětlit, že se jedná o superrafinovaný magnetofon, který se na pár hodin přitiskne na kůži, čímž se z něj vysaje a vstřebá veškerá duchovní substance, a že ten přenos si

vyžaduje určitý čas. Glód se tvářil, že chápe, aby nevypadal jako dočista zbedněný hlupák. Zatvářil se naopak srozuměně, udělal "aha ...", načež se s obavami otočil. Neobjeví se Kastle jako tehdy a nezaseje zmatek, který by mohl mít nedozírné následky?

"Pan Chérasse spí," zašeptal Hmota a dodal s potěšením z nových pramenů svého slovníku, "jako dudek."

Glód pokýval:

"Dobřeš udělal! Tady na venkově nikomu nic neujde. Bejt tebou, tak pro jistotu ten talíř uklidím."

"Chtěl jsem vás o to požádat, pane Ratinieri."

"Dá se to řídit, ten tvůj vehikl? Jako auto?"

"Určitě líp než auto."

"Tak bysme ho mohli dát do chliva. Co Francina umřela, kráva tam nejni. Co já sám s krávou, prodal sem ji. Tak pojd'."

Vykročil ke chlěvu, přistavěnému k chalupě, blízko prasečince. Cestou se podíval na hodinky. Stály. Viděl také, jak ho za jeho zády talíř sleduje jako pes, třebaže metr nad zemí a naprosto potichu. Glód otevřel obě křídla vrat prázdného chlěva a talíř tam vklouzl lehce jako zmije do otýpky. Klesl na zem, aniž se pohnulo stéblo slámy, a Hmota vystoupil. Glód vrata zavřel a šli do domu. Zvesela poplácal Hmotu po rameni a tím ho trochu zarazil.

"To sem rád, že tě vidím, ty kluku!"

"Také jsem rád, pane Ratiniere."

"Neříkej mi pane. Jakýpak copak. Nemusíš bejt uctivej jako kostelník jen proto, že bych moh bejt tvůj dědeček!"

Hmota s klidem opáčil:

"Jsem stejně starý jako vy, pane Ratiniere."

Glód svraštil obočí:

"Nedělej si ze mě legraci, jo?"

"Nedělám! Je mi sedmdesát jako vám, pane Ratiniere, ale s námi na Oxu se jaksí od začátku do konce nic neděje. Měnit vzhled je k ničemu."

Glód se odhodlal promluvit s vrstevníkem, který byl podobný jeho mladšímu synovi.

"To se ví, že k ničemu," povzdechl, "ale nikdo se tě na to neptá a musíme tam všichni. Tak teda ty nejsi žádný Mart'an?"

"Jsem Oxan."

"No prosím, já proti tomu nic nemám. Všude sou lidi, jak já pořád říkám. Nechceš ochtlík? Ochtlík je sklenice červenýho."

"Rozumím, pane Ratiniere. To slovo se ve vašem jazyce často opakuje. Ne, děkuji, nebudu ochtlík pít."

"A pročpak ne? Vás taky nechávají na těch vašich cestách dejchat do balónku?"

"To ne. Náš organismus není navyklý na alkohol. Ty vaše ochtlíky jsou totiž alkohol."

Glód se zasmušil:

"No jo, prej jo, taky sem to slyšel. Třeba na tom bude kousek pravdy, ale celá pravda to nejní. Když to tak vlastně vemeš, nemáte tam jen samý výhody. Jo, nestárnete rychle, ale zase si tak moc neužijete!"

Hmota chladně odvětil:

"My si neužíváme, jak vy říkáte. Vůbec ne."

"A to je nákej život?" vzbouřil se bývalý dřeváčník.

"Ne, život to není," vyložil Oxan, "je to stav."

"Stav může bejt různej, můj řemesnickej stav taky za moc nestál," odbočil Glód nasupeně a nalil si sklenici, "to mě nepřekvapuje, že to na Měsíci není jinačí!"

"Jsme velmi daleko od Měsíce."

"Ale no jo. Pro mě je to prašť jako uhoď."

Hmotě ten barvitý obrat asi unikal, ale zajímalo ho naopak, jak kvapně mizí obsah skleničky v Glódově hrdle.

"Hromský dílo," zajásal Ratinier a sedl si, "je to přece jen lepší než vypíchnout si voko! Sedni si, Hmoto, máš snad chvilenuku čas!"

"Ano," přítakal Hmota a uposlechl. "Tím spíš, že minule jsem byl na výletě a dnes v noci jsem tu služebně."

Glód se z ohleduplnosti hosta neoptal, co je cílem jeho služební cesty. Když teď Hmota mluvil, trochu ho jaksí znervózňoval. Nebyl to už dvounohý tvor, napodobující drůbež. Ten chlap byl méně výstřední než Kastle a jistě schopnější než ten pudivous. A že tu byl, Glód nakousl otázku, a měl jich, že ho až pálily:

"Poslyš, Hmoto ... Nevadí ti vlastně, že ti říkám Hmota?"

"Ne, pane Ratinieri."

"Třeba máš nějaké jiné křestní jméno?"

"Ne, pane Ratinieri."

"To máte tam u vás asi pěkný galimatyáš, když si nemůžete nijak říkat! Ale to je vaše věc. A hele, ten tvůj talíř běží na měď?"

"A na další kovy podobné hustoty."

"Takže bez té hilsny bys nemoh odletět?"

"Nemohl. Přivolal bych pohotovostní službu, ale seřvali by mě. Tím spíš, že teprve odnedávna mám právo létat ve vesmíru. Z řidičské zkoušky na talířovou odbornost mě třikrát vyhodili."

Lidská stránka věci Glóda potěšila:

"Tak to seš jako já, žádný prémiant, co?"

Hmoty se ta poznámka asi nijak nedotkla, protože přitakal:

"Asi ... Ony totiž ty moderní talíře nejsou nic pro mě."

"Sou takový, co lítají rychlejc?"

"Ano."

"No teda! Tuhle jsem koukal, jak odlítáš, ale tos frndil."

"To nestálo za řeč, pane Ratinieri. Těch dvaadvacet miliónů kilometrů z Oxa k vám udělám za tři hodiny. O hodinu víc než ti, co mají pořádný talíř. Ten můj je stará kraksna."

Výčet tolika miliónů kilometrů mohl Glóda zanechat toliko chladným, on totiž na nějaký ten milión nekoukal, v životě nebyl dál než v Německu, a ani do toho dobrodružství se nepustil dobrovolně. Hmota posmutněl, Bourboňan ho utěšoval:

"Netvař se jak o funuse! Však budeš mít taky takovej talíř, co lítá jako blesk!"

"To nevím, pane Ratinieri. Asi mám svoje meze. Nemám asi dostatečný kvocient. Neudělám závěrečnou zkoušku."

Glód se z toho při druhé sklenici zakuckal. Cože, oni tam nahoře taky skládají zkoušky! Málem Hmotě poradil, aby opisoval od nějakého velkého Louise Quatresousa, pokud má ovšem nějakého po ruce, málem mu řekl, že je to docela šikovné, ale včas nechal jazyk za zuby. Vždyť vlastně neví, zda Hmota není žalobníček a zda zločin malého Ratiniera neroznese po celém vesmíru. Ještě ho dost neznal, aby se mu svěřoval se svými hanebnostmi. Byl však rád, že mají jedno společné: potíže se zkouškami.

"Zkouška," pronesl velevýznamně, "já vím, co je to zkouška."

Hmotu to na dobrou minutu patrně zaujalo. Glód podotkl ohledně bandasky na stole:

"Takže ty by ses zase rád naládoval polívkou?"

"Jestli byste ráčil být tak laskav, pak ano, pane Ratinieri."

"Trochu mě štveš s tou svou zdvořilostí, ale polívku dostaneš. Je hotová, jenom špiček ještě vyškvařím. Slaninu, abys věděl. Nemluvím jako lidi z města, jako ministři, co jim je rozumět tak napolovic."

Dotazoval se, polichocen ve své traktérské pýše:

"Co tam nahoře, chutnala jim moje polívka?"

"Byla analyzována."

"Ale?" zavrčel pochybovačně Glód.

"Byla shledána nebezpečnou."

"Nebezpečná? Po mý polívce nikdy nikomu nic nebylo! No tohle! To slyším prvně, že by moje polívka byla škodlivá! Má polívka že nejní dobrá! Koukej, nesar mě!"

Hmota se usmál tím svým mňavým, nanicovatým úsměvem a pokusil se ho upokojit:

"Nekřičte, pane Ratinieri. Právě proto je nebezpečná, že je dobrá."

"Tomu nerozumím. Takovýhle figle, to mně musíš vysvětlit, rozumíš. Na mozkový cvičení já moc nebyl už ve škole."

A Hmota nasadil přesně učitelský tón:

"Nuže, vysvětlím vám to, pane Ratinieri. Na Oxu je nás celkem deset tisíc. Nikdy více ani méně. A všichni pomíjíme ve věku dvou set let. Neumíráme v tom smyslu, jak to chápete vy, ale to se dá dost těžko vykládat. Tvoříme dokonalou společnost."

"Já vím, u vás se člověk zasměje, akorát když si šáhne na horký kamna!" nezdržel se Glód.

Hmota se na něj se zájmem podíval a pokračoval:

"Na Oxu nejsou kromě nás žádní živí tvorové. Ani rostlinný život tam není. Ne že by nebyl možný. Je prostě zbytečný. Žijíme se nerostnými výtažky. Chápete, pane Ratinieri?"

"Hlavně je mi jasný, že to asi nejní velká sláva, cucat celej den kamínky."

"O to nejde, pane Ratinieri. Chuť potavy je nám rovněž lhostejná. Jednoduše řečeno, na Oxu je všechno zbytečné. Pane Ratinieri, v dokonalé společnosti nadbytečné věci jsou ... nadbytečné. A nebezpečné. Takovou byla shledána vaše zelná polévka, jejíž chemické prvky ostatně u nás samozřejmě máme."

"Takže si ji vlastně můžete dělat sami! Mě nepotřebujete!"

"Potřebujeme. Zkusili jsme to. Beze zbytku jsme ji znovu rekonstruovali. Ale něco jí chybí, nevíme co. Nyní pátráme po tom něčem."

Ratinier dělal sice dřeváky, ale byl především venkovan, a venkovanům byly kdysi dobrou školou jarmarky, trhy a hromady hnoje. Zachoval si tedy solidní schopnost chytračit. Ti prapodivní tvorové se tedy zajímají o jeho polévku, ale on jim jen tak neprozradí to tak zvané tajemství, odpovídat bude ne k věci, ale do vzduchu, cokoliv na cokoliv. A radši se bude ptát:

"Když je moje polívka nebezpečná, tak abyste k ní snad radši ani nepřičuchli! Pročpak vás takhle míchá a šťve?"

"Kdybychom to věděli, nejmenovali bychom vyšetřovací komisi. Víte, pane Ratinieri, na Oxu se už nemluví o ničem jiném než o vaší polévce."

Glódovi vyskočil na tvář ruměnc pýchy. Kuchař si představil hloučky strejců v žlutých a červených kombinézách, jak probírají přednosti jeho polévky v krocaním jazyku na fóru, které si nedovedl představit jinak než jako navlas podobné náměstí d'Allier v Moulins. A dost možná, že jdou průvodem před nějakou jejich radnicí a mají standarty s nápisy: Chceme Glódovu polívku! Glódova polívka pro všechny! Svoboda Glódově polívce!

Vylekalo ho to. V Gourdiflots, ve vesnici, v Jaligny vařili všichni zelňačku jako on. I Kastle, a ten přece nebyl žádný všeuměl. Pročpak tedy ta pocta z nebes padla na něj, na Clauda Ratiniera?

Jelikož byl poctivý, šeptl:

"No, tuhle polívku tady dělají všechny ženské stejně jak já, i mužský! Proč zrovna ta moje, Hmoto?"

"Pane Ratinieri, kdybyste o talíři něco vyšplechl, nemohl bych se už vrátit, za žádnou zelňačku na vaši Zemi. Vesmír je řízen zákonem mlčení. Zákonem jakési hvězdné mafie, dejme tomu. Přivolať jste mě poprvé stejně silně jako před chvílí, přišel jsem. Přivolať jste mě, dalo se vám tedy důvěřovat."

"Přivolal, přivolal, jak se to veme ... Tím pádem tě i Chérasse přivolával."

"Volal jste mě zřetelněji než on."

Glódovi znovu zalichotilo, že byl v decibelech silnější než soused, že jeho forma prošla takovou prověrkou. Vypil na to další sklenici s povzdechem adresovaným hostu:

"Ale že je to dobrý, když má jeden po těle žízeň! Nevíš, jak se šidíš, ty moje Hmoto! To asi na tý vaší hvězdě musíte být všichni těžce nemocný, že to nesete! Jednou to ale stejně musíš okoštovat. Půl skleničky pro začátek... ?"

"Ne, pane Ratinieri."

Glóda to vytrvalé odmítání naštětilo:

"Tak umřete všichni jako kopyta! A dobře vám tak! Kopyto, to je blbec."

"Já vím. Mluvím jako vy, pane Ratinieri. Vy jste mě to naučil."

Glód vytasil šrůtku slaniny ze spížky, odřezával z ní plátek.

"Já ti dám pana Ratiniera! Na to já si nezvyknu. Pane Ratinieri by si mi troufli nadat jen četníci!"

Kamna hořela. Na kraji se hřál hrnec polévky. Glód pohrabáčem odsunul dvě litinová kolečka, přistrčil hrnec přímo na oheň, slaninu rozkrájel na kostičky. Zemitá a vábná vůně se spojila s dýmem, byla jí plná místnost.

"Takže zkrátka," řekl Glód sám pro sebe, jelikož Hmota ho už nevnímal, "zkrátka vy na tý vaší hvězdě žerete samý granulovaný krmivo, jako dneska prasata a telata, a chuť pak to má jak novinovej papír. Dvě stě let takovýho života, tomu já neříkám život. Dyt' se můžeš jít podívat na prase, co si s Kastlí chováme, to se teda rypákem směje od ucha k uchu, když mu nesem žrádlo, a to žrádlo je takový, že bysme ho málem slupli sami. Když si chlemtá ty brambory, řek bys, že je šťastný, no vážně. Umře, já taky umřu, všichni umřem, ale přece jen si něco užije. A tím pádem ste vy pitomější než ten čuník, slyšíš, Hmoto? Kam to koukáš?"

Hmoto už nebyl na židli, byl otočený ke zdi a díval se na svatební fotografii manželů Ratinierových. Glód rychle vhodil správně opečené škvarečky i s tukem do polévky, přikryl to pokličkou a šel za hostem:

"No, to je nebožka Francina se mnou, když sme se brali. Já se hodně změnil, tobě to nic neříká, když se neměníš. Já byl chlap jako malina a Francina měla růžový stehýnka. Ty nějakou máš, Hmoto?"

"Ženy na Oxu nemáme."

"Nepovídej! Aspoň na vás nikdo neječí, když přijdete z hospody ..."

"Nemáme hospody."

"Takže z toho nic nemáte, že nemáte ženský. To by byla jediná výhoda. Ale ..., když u vás nejsou ženský ..., jak děláte malý?"

Nad tou otázkou mu zůstával rozum stát. Hmoto to postřehl a poskytl mu odpověď: "Je společná matka, která se chemicky samooplodňuje. Za tři měsíce jsme dospěli."

Společnost v podobě včelstva, která má za matku cosi z lihu, zdaleka přesahovala Glódovo chápání:

"Ty mě přivedeš do blázince s těma svejma historkama o bílejších kosech a pětinohejch telatech!"

Vzal kapesník, setřel z rámu největší chuchvalec prachu:

"Moje Francina byla moc hezká. Nezdá se ti, Hmoto, že byla jak obrázek?"

"Nevím, co tím myslíte ..."

"To je pravda, v děvčatech se moc nevyznáte, když žijete bez nich. Vaše škoda, ono totiž, když necháme stranou ty návraty z hospody, jak sem ti povídal, na nich nejsou jen samý špatný věci. Někdy s nima člověk zahlídne i něco jako ždíbiček nebe. Jako já s Francinou ..."

Dojatě se vysmrkal, čímž se rozvířil prach setřený z fotografie. Zajíkl se:

"Umřela, chuděra nebohá. Před desíti rokama. Sotva šedesát jí bylo. Moc mi chybí, Hmoto ..."

Bezděčně vzal Hmotu za rameno, jako kdyby to byl člověk, jako kdyby to byl přítel, a Hmota pocítil, jak jím proniká zvláštní zmatek, cosi na jeho asteroidu neznámého, ve všem všudy podivného, čeho by se měla chopit vyšetřovací komise anebo co by si měl nechat pro sebe. Glód posmrkl a odtáhl ruku:

"Promiň, Hmoto. Tomuhle taky nemůžeš rozumět, dyť seš ze dřeva, ale to si neber, jako že seš dřevo. Pojd' si rači sníst polívku. Já vlastně nic nejed, jak sem na tebe čekal, jenom kousínek sejra. Budem večeřet pěkně pospolu."

Dal na voskované plátno dvě polévkové misky, naplnil je kouřící polévkou, předtím do nich ovšem pokrájel pár kousků chleba.

"Jenom čuchni," chlubil se, unesen radostnou vůní, při níž se mu dmulo chřípí, "jen si čuchni, jestli to nevoní pěkně! Je v tom cejtít všechno krom starejch křápů. Cejtíš v tom zahradu, chlív, všechny roční doby, cejtíš v tom půdu! Slyšíš, Hmoto, půdu! Jo, chlapče, půdu po dyšti! Tady se neříká dešť, říkáme dyšt; protože tak je to ještě mokřejší."

"Půda po dyšti," vyslovil Hmota učenlivě.

"Tak je to dobrý! Mluvíš, jako kdybys byl vocad'."

"Mluvím, jako kdybych byl vocad'" opakoval pečlivě Hmota.

"Dobře. Ale místo řeči radši jez. Tohle se jí teplý, jen si klidně trochu připal ten svůj požerák na granulovaný krmivo !"

Hmota se pustil do polévky jako rolník po senoseči, tatam byla jeho zdrženlivost při prvním pokusu. Byl dokonce i méně hlučný než Glód, ten si u stolu nelámal hlavu s panskými manýrami. Dojedli zároveň a Ratinier, když si otíral kníry utěrkou, opřel se zády o židli a spokojeně bručel:

"Tak to bysme měli! Zas jsme se jednou pěkně nadláblí, a to nám Němci nevemou! Co ty na to, kamaráde?"

"Je čím dál lepší, Glóde."

Ratinier se usmál:

"Tys mi řek Glóde! To sem rád. Je vidět, že se cejtíš dobře v tý své sakra divný kůži a že je ti pěkně po těle."

"Ano, Glóde."

"Seš dobrej chlap, Hmoto. Až si jednou vypiješ ochtlík, bude s tebou docela řeč. Jakže se jmenuje ten tvůj zatracenej Zapadákov?"

"Oxo."

"Něco ti povím, můj milej, a to si zapiš za uši: až se se mnou napiješ, budeš na tom svým Oxu šéf. Velký zvíře. Manitu. Máte přece v tom vašem mraveništi šéfy?"

"Je tam Myslící výbor. Pět obnovitelných vůdčích hlav."

"No vidíš, když budeš mít trochu v hlavě, budeš mezi nima první, budeš hlava ze všech největší!"

Hmota, který neměl ani moderní talíř, mávl rukou nad takovou výstřední kvalifikací. Také se rozvalil v židli a ta poloha mu připadala pohodlná. Eště tak cigáro do zobáku, říkal si zjihlý Glód. S doutníkem v hubě by jako poslanec za Allier vypadal náramně.

Nalil si sklenici až po okraj, "rychlopalnou", anebo jak s Kastlí říkali, "ráže pětasedmdesát", polovic vypil naráz pak si ukroutil "pokouření" a zapálil je s rozkoší, která Hmotu opět zaujala:

"K čemu to je, Glóde, co děláte s tím kouřem?"

"K ničemu ..."

"K ničemu?"

"K ničemu jinému, než aby člověku po talíři dobrý polívky bylo dobře. K tomu je to, a to docela stačí. Ke zdraví prej to nejní. Jenže od jistý doby namouduši všecko, co na světě za něco stojí, snad má bejt škodlivý."

Spiklenecky mrkl:

"Ona asi každá planeta má nějaký svý brouky, chlapečku."

Dodal:

"Promiň mi toho chlapečka, ale já nemůžu uvěřit, že sme stejně starý."

Pak si vzdychl:

"Pravda, ono to není to samý. Ty máš před sebou ještě sto třicet roků, a já ..."

"A vy?"

"No ... deset ... všehovšudy ... A kdoví jestli! To teda bych jistě neměl pít, jíst, kouřit. Prostě nebejt živej, jenže umřu tak jak tak!"

Hmota na něj dlouho hleděl a nakonec k něčemu dospěl:

"Poslyšte, Glóde ... Já bych vám za tu polívku rád zaplatil."

Glód zahřimal v oblaku kouře jako hromovládny Jupiter:

"Zaplatil! No to bych se na to podíval! Tos mě teda naštal, Hmoto, mrzí mě to na tebe! U mýho stolu mluvit o penězích! Aťsi nejsem bohatej, polívku snad hostovi nabídnout můžu! Urazils mě, rozumíš, urazil!"

Hmota se tu smršť pokusil zarazit:

"Poslouchejte mě, Glóde ..."

"Vem zpátky, cos řekl!"

"Poslouchejte mě! Nemluvím o penězích. Vždyť jsem ani nevěděl, co je to, než jsem si přečetl akta o Zemi a zvycích na ní. Mezi námi, zvláštní zvyky. Jsou tedy civilizace, které by potřebovaly odprašnit."

Glód se zlobil:

"Ty jsi směšnej. U nás prachy potřebujem. Mě odprašňovat nemusíš."

Natáhl ruku, vzal nad kamny starou lepenkovou krabici, položil ji na stůl, otevřel a vyňal zářivou minci:

"Hmoto, víš, co to je?"

"Ne ..."

"To je dvacet franků ve zlatě. Má to cenu stovku, možná i pár tisíc. To mi dal kmotr Anselme Poullossier, když sem ... když ..."

Začervenal se jako panna a pak zašeptal:

"Když sem složil závěrečnou zkoušku ... To bys nepochopil. Pochopit můžeš akorát to, že kdybych těchhle mincí měl jedno dvě kila, mám na starý kolena vystaráno."

"Můžete mi ji půjčit?"

Glód se zakřenil. Tohle se půjčuje ještě méně než žena nebo kolo.

"Donesu vám ji!"

"A když se nevrátíš?"

"Vrátím se."

"Ale co s tím budeš dělat?"

"Půjčte mi ji!"

Hmota si postavil hlavu, málem jako by rozkazoval. Glód se nerad podvolil, bolelo ho, když viděl, jak zlat'ák mizí v kombinéze, brblal:

"Ztratíš mi ho. Že já ti to ukazoval."

Hmota usoudil, že bude nejlepší přejít na jiné téma, aby z Glódovy tváře vymazal nelibost i obavy:

"Glóde, když jsem vám řekl Glóde, řekl jste, že z toho máte radost. Co je to radost?"

"Co já vím! To je taky otázka! Radost je přece radost, ne! To máš jako víno. Hele, jako ta polívka! Chápeš?"

"Trochu. Když jsem před chvílí mluvil o splacení, nemyslel jsem peníze. Chtěl jsem vám udělat radost. Glóde, měl byste radost, kdyby tu zase byla Francina?"

Ratinier naráz zapomněl na svůj zlat'ák. Smutně zavrtěl hlavou a poprvé se mu to jaksi nelíbilo:

"Tohle ne, Hmoto, s takovejma věcmi se u nás nežertuje. U nás o mrtvejch jen dobrý, vy si ty vaše mrtvý třeba házejte na hnůj."

Hmota začal mluvit ohnivěji, mrzelo ho, že svého pozemšťana zarmoutil:

"Nezlobte se na mě za to, Glóde. Já jsem to myslel vážně. Kdybyste mě chtěl poslouchat, uvidíte vaši Francinu živou."

"Živou, když už je deset roků pod drnem? Seš ty takový tele, anebo mě máš za blbce?" Hmota se mimoděk zatvářil povzneseně, což Ratiniera natolik dohňalo, až si kysele řekl, že Oxan ze sebe dělá bůhvíco. "Ne, Glóde, nežertuji. Vůbec ne. Že vy neumíte znovu stvořit hmotu, to ještě neznamená, že byste nás museli mít za partiové talíře. Hmotu dovedeme znovu vytvořit odjakživa."

Glód ohromeně vykoktal:

"A ona je Francina hmota?"

"Ovšem."

"Ty bys mi ji moh přivést zpátky?"

"Jistěže."

"Když neobživujete ani sami sebe? Když umíráte, třebas dvěstěletí, tak s tím asi moc nezmůžete, zrovna jak my!"

"Právě naopak, dovedeme to. Jenže naše pomíjení je přijato zákonem, je do něj zahrnuto. Vy takové zákony nemáte."

"U nás vládne zákon Boží!" zvolal Glód, náhle důstojný, byť umořený, zmatený řečmi, které ho čím dál víc intelektuálně přesahovaly.

Rozčilený Hmota se jal bouchat do stolu trubičkou na uspávání Kastle:

"Pána Boha neznám! Nebud'te hloupej mezek, pane Ratinieri. Pryč s předpotopními předsudky. Přál byste si mít svou ženu zase doma, ano nebo ne?"

Oxan nežertoval. Oslovení "pana Ratiniera" bylo tvrdé. Glód, aby získal nějaký čas na přemýšlení, nalil si skromný doušek, pomalu jím svažil mandle. Jistě to bylo lákavé, shledat se znovu s Francinou, byla to dobrá manželka a matka. Ale co by si v Gourdiflots o takovém čertovském kousku pomysleli? Co by řekl Cicisse, až by se s úžasem tvář v tvář srazil s nebožkou uprchlou ze záhrobí? Nikdo by už nevěděl, co si má myslet o smrti, místní zrovna jako lidé v celém kraji. Byl by z toho pěkný poprask, sakra šrumec, ba i v Lourdech!

Sdělil své námitky Hmotě, který uznal, že na tom něco je. Ani nováčkovi v oboru pozemských zvyklostí nemohla uniknout všemocnost veřejného mínění, jež je zde chlebem a solí, jak se dozvíte z každého spisu a prospektu o této planetě.

Nato Hmota vstal, šel Glódovi pošeptat do ucha jakési tajemství, tak tiše, že ani pavouci v pavučinách na stropě nezaslechli jedinou hlásku. Glód se rozzářil, zářil čím dál víc:

"No to ... takhle ... to nejní špatný ... Neříkám ne ... můžem to zkusit ... to by snad šlo ... Počkej, dám ti tohle ...!"

Z lepenkové krabice, odkud předtím vydoloval zlaták, vzal plátěný sáček, otevřel jej a vyňal pramínek šedých vlasů.

"Ustříhl jsem ho Francině, než jí dali dřevěnej kabátek." zamumlal, pořád celý pryč z toho, co mu Hmota potají světil.

Oxan dal sáček do kapsy a opět se rozštěpil úsměvem jako čepel pily:

"Prosím vás, Glóde, tu polévku ..."

Ratinier jí naplnil bandasku a Hmota ji zbožně sevřel v náručí. Glód si pak zív, neměl ve zvyku popíjet po nocích, to byly jen pomluvy.

"Tys mi pěkně zamotal makovici, chlape. Makovice je tohle," zaťukal si na čelo, "zapamatuj si to. Nepudu s tebou, však trefíš. Chlív ani nezavírej, já to udělám. Uvidím tě brzo, Hmoto, dědku jeden?"

"Ano, Glóde, dědku jeden."

Hmota už byl pryč, když Ratinier ještě kvapně otevřel dveře:

"Hej, Hmoto!"

"Ano?" ozval se ze tmy hlas šťastného majitele pokladu v podobě zelnáčky.

"Hmoto! Jenom nezapomeň, že ti můj zlaták neříká pane!"

8. KAPITOLA

Kocour Robin stárnul, byl už třemi packami v hrobě. Zavinil to jeho nespořádaný život. Mohli jste ho potkat na všech cestách, za každého psiho počasí. Byl černý, tudíž pokládán za původce neštěstí. Nebylo to tak docela neoprávněné. Přinesl skutečně neštěstí osádce vozu, která ho jednou v noci pronásledovala, aby ho pro legraci přejela. Když pekelník Robin najednou skočil stranou, aby unikl humornému skonu, vůz se rozmaširoval o strom. Robin měl tedy na svědomí čtyři mrtvé, a až do těchto posledních měsíců ho to nijak nekrušilo. Nyní však začala jeho loveckou i myslitelskou vášeň zmáhat stařina - dixit pán.

V noci na dnešek ho spráskal dvouletý macek, o jedenáct let mladší, který měl v úmyslu těšit se přízni kočky ze statku U spálené ovce a nedělit se o ni s vysloužilcem. Takového jelimánka by ještě vloni zahnal až do vrcholku ořešáku ...

K tomu ráno o chlup minul dvě myši a měl pocuchané sebevědomí. Pravda, myši běžaly už nějaký čas čím dál rychleji a Robin přemítal, zda není obětí pokroku.

Krčil se v trávě a smutně žmolal stébko, které bylo, mezi námi, bez chuti. Do domu se už neodvažoval, co čpěl sirou a kaciřstvím a co starý Glód ten zápach už ani nevnímal. Robinovi popravdě mohla být kočka od Spálené ovce ukradená. Rozverně ztřeštěnosti už mu na srdci příliš neležely. I ty kočky se změnilly k horšímu, kde byla ta jejich někdejší opojná vůně! Ke statku šel spíše ze zvyku než váben chutíčem.

Zív. Jako kotě si hrával se sluncem. Dnes si slunce pohrávalo v jeho staré srsti, tužší než žíně z matrací, a Robin se v něm vyhříval, už jen aby ulevil svému revma. Přepalil se kolem slimák, ani ho pro legraci nepřevrátil tlapou. Robin se nudil a měl trable. Lhostejně se podrbal, neboť věděl, že blechy jsou pro každého kocoura jako milostná trýzeň, jsou a pominou, a že se jim nedá uniknout.

Zchřadlý filozof povstal a bez důvodu začal z plna hrdla mňoukat, jako by kladl naléhavé otázky světu, který se už bez něj ubíral mezkům v patách. Křičel vytrvale a zamířil ke stavením, oklikou minul liliputiho kohoutka hašteřivé povahy, zbejšťil otevřené dveře a vešel raději ke Kastli než domů, neboť domov už neměl.

Cicisse od svého věšení ležel v posteli. Masti pro osla ho pohmožděnin nezbavily jako zázrakem. Ani naražená žebra,

Glódem pevně obvázaná, masti nezhojily. Chérassovi udělal Robin svým příchodem radost:

"Cože tak vyřváváš, zvíře ubohý? Řvu snad já, a že ani spát nemůžu, já ze tří nocí prospal jedinou, a zrovna tu, co sem si rozbil hubu. A čert mě vem, jestli vím, proč zrovna tu. Hledáš Glóda? Je v Jaligny. Přinese mně mastě na ty mé bolesti. Hodnýho pána máš, Robine. To já už bych ti dávno třepal pár za uši!"

Byl rád, když kocour na stole sežral zbytek nudlí. Nadšen, když vyskočil na postel a lehl si vedle něj. Cícisse ho pohladil. Pod dlaní se mu převalovalo olovo, upomínka na palbu lovců, kterou kdysi Robin prošel. To už se opakovat nebude. Robin chodil na výpravy čím dál méně, brzy už nebude chodit vůbec nikam.

"Ty seš němá tvář," něžně brumlal Kastle, "nevinnej tvor, jakživos neměl dar řeči, a myslíš, že já ho měl víc než ty? A kdybys už ten dar měl, co bys řek, co? Ani nejni co říct."

Velice ohleduplně, aby kocourovi nepřekážel, se chopil vína na nočním stolku, vypil je a začal také pít. Mouchy gestikulovaly ve slunečním paprsku. Hodiny v koutě z dlouhé chvíle dělaly ručičkami mlýnek. Pak odkašlaly, že je několik, jedno kolik. Oba starci, muž i kocour, nakonec bok po boku usnuli.

9. KAPITOLA

O půlnoci se na Glódovo pole snesl létající talíř, rozměrnější, než měl Hmota. Vystoupili z něj dva bezejmenní Oxané, položili na trávu cosi, co vypadalo jako balík šatstva. Dál ty dvě bytosti nemeškaly a vrátily se do svého dopravního prostředku, jenž zmizel na obloze tak rychle, jak se byl objevil.

Brzy nato probudil Francinu noční chlad. Otevřela oči, podivila se. Vidí. Nad hlavou má hvězdy. S úžasem poznala měsíc. Vidí. Dýchá. Je jí zima. Připomněla si svou smrt. Byla mrtvá. Zadrkotala zuby. Byla živá. Tak živá snad ještě nebyla.

Nahou ji zabalili do jakési deky, nevěděla, co je to za látku ani odkud pochází. Tu přikrývku nikdy ve skříni neměla. Francinu jistě pohřbili v rubáši, jak se to dělá, a ona teď byla docela vedle. Co se stalo od té doby? Kde to je?

Ani se neodvažovala pohnout samým strachem, aby si ji zas nevzaly nekonečné prostory spánku, jimiž prošla. Byla noc, ale jiná než ta, která ji vsákla, tamto byla černá noc beze všeho zvuku. V té noci, ve které je právě teď, jsou hvězdy, ano, to nahoře jsou hvězdy, a opravdu tady na zemi někde štěká pes. Tráva kolem voní jako tráva, a ta mlha, rosa ...

Francina se nakonec pokusila podepřít o loket, zkusila se rozhlédnout. Tlouklo jí srdce, vždyť má znovu srdce. A kousek dál právě zahlédla dům, a byl to jistojistě JEJÍ dům. Zkusmo promluvila sama k sobě a zvuk vlastního hlasu ji zahřál:

"Seš za humnama, Francino. Je to tak, bábo, seš naživu, vstalas z mrtvých ..."

To ji vyděsilo. Nikdo nikdy nevstal z mrtvých, a v rodině už vůbec ne. Nikdo, koho doprovodila do hrobu, z něj už nevstal. Dokonce se říkávalo: Co naplat, snad je jim tam líp! Zjevila se jí neobvyklost vlastního postavení. Byla zmatená, napadlo ji, jak to asi lidem bude vysvětlovat. Budou drby. Lidi budou žehrat, budou jedovatí: Proč ona a ne někdo jinej? Zlé jazyky ji budou osočovat, že měla něco s čertem, když dostala takovéhle neslýchané povolení.

"Ale tak ať," brumlala si a sama sebe tím překvapila, "doprčic, snad si člověk může v šedesáti vstát z mrtvých a neptat se předem sousedů! Přeci nespáchám sebevraždu jen aby o mně hezky mluvili!"

Prostě se vykroučí, řekne, že za to nemůže a že neví, co ji to popadlo, že takhle vyletěla z hrobu ... Váhavě vstala. Nohy se zdály pevné. Také ani necítla ty obvyklé bolesti na prsou, kvůli kterým ulehla a už nevstala. Řekla si, že to bylo něco jako zájezd, a že zrovna jí se musí vždycky stát něco takového.

Udělala pár kroků k domovu, přidržujíc si tu záhadnou pokrývku kolem těla. Pod bosýma nohami ji šustila vlhká tráva. V rozpacích se zastavila. Glód jistě spí. Probudí ho a on se strašně vyděsí. I smrt by z toho mohl mít. A co když mezitím, v čase, o kterém nevěděla zhořal nic, třeba taky umřel? Vždyť toho musel vypít, když mu nikdo nebránil sejít do sklepa, takže je to docela možné ...

Venku rozhodně nezůstane, oblečená jen tak halabala jako strašidlo. Do plných plic vtáhla noční vzduch. Žít je pěkné. A ožít ještě pěknější, člověku je aspoň jasné, oč přišel. Zapadla do mlhy, a ta se teď trhala, a viděla stromy a že Glód nezasklil rozbité okno ve vikýři. Ale ... jestli umřel, už tady samozřejmě není ... Byli by tu noví obyvatelé ... Když ji nebudou znát, budou ji mít za blázna, budou na ni křičet, co je vytrhuje ze spaní ... Nechají ji tam stát ... Když ji budou znát, dá se aspoň zapříst hovor, až pomine jejich zděšení ...

Pak si pomyslela, že život nebyl pořád legrace. Že někdy to bylo dobré, ale ne vždycky, a že už plnou parou najela na

staré zvyklosti.

Francina kýchla. Chytí podruhé smrtelnou nemoc, když bude chodit venku v tom oblečení. Rozhodla se, že vstoupí na scénu, a pospíšila si. Byla lehká a mrštná; podivila se, že je po pobytu na hřbitově tak zachovalá. Že by tedy v tom proslulém kořenu pampelišky byly opravdu vitamíny? U vlastních dveří tiše zaklepala a zašeptala:

"Glóde! Glóde!"

Od Hmotovy poslední návštěvy spal Ratinier jen na jedno ucho jako kočka. Posadil se, přemítal, zda je právě uprostřed snu či vedle. Stísněně řekl:

"Je tam někdo? Kdo je to?"

Francina řekla hlasitěji:

"Hlavně se nevydš! To sem já, Francina! Vstala sem z mrtvejch, nevím jak, ale sem tady ...!"

Třebaže na to byl mlhavě připraven, teď to byla pravda a jemu se zastavil dech. Za dveřmi podupávala Francina, Francina, která před deseti lety vyšla opačným směrem nohama napřed:

"Otevři, Glóde! Nejní žádný teplo!"

Ratinier si nahnal srdce, tlouklo příliš rychle, vstal, nazul si pantofle, levou na pravou. Celý se třásl, i když měl flanelovou vestu a dlouhé spodky, otočil klíčem v zámku a Francina vešla a byla zrovna tak krásná jako ve dvaceti, protože jí dvacet bylo ...

"To proboha nejní možný," zakoktal a zavřel dveře, naráz přenesen o padesát let nazpátek. Ohromeně se na ni díval. Rozloučil se s mrtvou, ztuhlou, zestárlou a nemocí vyschlou ženou a ona je tu zpátky, jako nová, kypící životem, mladičká a svěží, taková, jakou ji miloval. Francina se na něj také dívala. On se moc nezměnil. Netroufali si na sebe promluvit, věděli, že prožívají výjimečný okamžik. Francina si automaticky sedla na místo, kde sedávala, u sporáku.

"Sem tady," opakovala v rozpacích.

"Koukám ..."

"Nebojíš se moc ...?"

"Nemůžu tomu uvěřit, že mluvíš a že seš tady ..."

"Radši se tomu nebudem snažit rozumět, jinak bysme se pomátli na rozumu ..."

Řekla si nakonec, že nevypadá ani tak vyděšeně, zaskočeně, že ji znovu vidí, a že by mohl být i překvapenější, že se s tím lehce vyrovnává, že ho to jen tak neklepne. Ale copak taky krom toho svého pití a dřeváků měl někdy nějaké starosti? Žil si poklidně, jako v bavlnce. Moc se toho od něj čekat nedá. Nemá žádnou fantazii. A přesto ji hltal očima, vyřkl neomalenost, jako kdyby ji chtěl obloudit:

"Ty seš taková krásná, Francinko! Já už zapomněl, jaká si bejvala hezká ..."

Bylo jí z té hlouposti trapně, pokrčila rameny. Takže pořád pije, dokonce začíná mluvit z cesty.

"Nedělej si legraci, Glóde, nejní to pěkný vysmívat se člověkoví, kterej de odtad' co já, a já sem pořád eště z toho vedle."

Glód pochopil, že nemá tušení o svém novém zevnějšku. Usmál se, ať si to překvapení sama užije. Sundal ze zdi zrcátko, které měl na holení, a podal jí je:

"Tumáš, Francinko! Jen se koukni, jaká seš hezká!"

Pronikavě vykřikla a hned ztratila svou pěknou barvičku. Zrcadlo se jí chvělo v křečovitě sevřených rukách. Bledá jako kdysi v rakvi zírala roztřeseně na obrázek plavovlasé slečny, kterou kdysi také bývala, ještě dál v tom víru času. Tohle už bylo moc. Omdlela a zrcadlo se jen díky Glódově pantofli nerozbilo na střepy sedmi roků neštěstí. Francina sklouzla ze židle a Ratinier zahlédl, když se příkrývka rozhalila, mladá, rovněž znovuzrozená ňadra.

"Francino! Francino!" skučel. "Vocet! Kdepak je propána vocet!"

Francinu posadil, běžel ke kredenci, vzal z něj ocet a třel jím spánky své ženy, či spíše nevěsty.

"No tak, stará!" bručel, "stará! Teď mi snad nezaklepeš bačkorama!"

Hmota si uvědomil, že návrat šedesátileté Franciny by v okolí způsobil přílišný zmatek a ohromení. Navrhl tedy Glódovi, že mu znovu stvoří manželku dvacetiletou, takovou, jaká byla na svatební fotografii. Na tu mladou osobu se pak lidé budou moci dívat jako na praneteř anebo nějakou příbuznou z města, která se přijela o Glóda starat. Ratiniera taková představa lákala a souhlasil se vzkříšením, jež v sousedstvu nevyvolá paniku a nebude vadit ani Kastli.

"Hej, stará!"

Francininy tváře konečně zrůžověly a její manžel si řekl, že říkat té pěkné blondýnce "má stará" je přinejmenším nadměrná důvěrnost. Šel do sebe:

"Francino, děvenko! Už je ti líp?"

Zamrkala, spěšně si zakryla hrud' a podívala se na Glóda. Vzdechla. Ano, je toho moc najednou, jeden zázrak za druhým. Že není mrtvá, to si dá říct, ale je jí navíc dvacet, a to takových dvacet, až jí krev v žilách kluše jako splašený kůň. Teď chápala, jak to, že byla před chvílí na poli tak mrštná. Od hlavy k patě ji to opojilo, a tak se na toho šedivého dědka, co se nad ní skláněl neoholený a páchnoucí vínem, pro nic za nic usmála. Rychle se však vzpamatovala. Není přece možné, aby byla provdaná za tohoto kmeta. Bezděčně se odtáhla.

Ratinierovi to neušlo:

"Copak ti je, Francino? To sem já, Glód! Ty mě nepoznáváš?"

Zmateně zašeptala:

"Ale jo ... Ale seš takovej starej ...!"

Trpce se zasmál:

"No, tak mladej jak ty nejsem!"

"To je škoda."

"Co nadělám?"

"Nojo."

Vzala zrcadlo, dívala se na sebe zmateně a cítila, jak do ní vstupuje jakési zvláštní štěstí, jak jí mladou krví projíždějí flambovací plamínky. Není to špatné, povstat z mrtvých, ale navrátit se na zem s celým životem před sebou je o tolik lepší, že se samou radostí rozplakala.

"Neplakej, Francino."

"Já budu, sem tak šťastná! ..."

"Já taky. Copak sem ti neřikal, jaká seš hezká?"

"Ano, sem hezká! Moc hezká! Hezčí než na fotce. Já už sem si po tý době dovedla samu sebe představit jen podle tý fotky. Ach Glóde, to je krásná věc, být krásná, to je tak krásný, že je člověku dvacet!"

"Ano, Francino," šeptl v rozpacích Glód, "jistě to nejní nepřijemný ..." Vyskočila, rozesmátá se zatočila po místnosti jako bláznivá holka, jak si pomyslel Glód. Potřásla světlými vlasy, dotkla se řader pod dekou, vzpomněla si, že ještě nemá děti. Celá rozzářená volala:

"Glóde! Já žiju! Mám hlad! Nejní to skvělý, mít hlad?"

"No," zabrumlal Ratinier, "mně z toho všeho spíš vyprahlo."

Po tom vyznání Francina vystřízlivěla, čím dál víc zachmuřeně se rozhlížela kolem a nakonec přísně prohlásila:

"Muj bůže, v tom baráku je ale špíny!"

"Víš, že sem tě vůbec nečekal. Mohlas dát vědět ..."

"Přestaň si dělat legraci, nejni proč! Toho nádobího! Toho prachu! Je to hnusný! Smrdí to tady kozlem!"

"Víš, jak to chodí," bránil se Glód, "jak nejni v domě ženská, člověk trochu přestane držet na pořádek ..."

"Takovej chliv!" lamentovala mladice. "Ty záclony sem naposled prala já před deseti rokama, co?"

"No jo ...," přiznal Ratinier. Nenadál se vzdutých vln a příboje někdejších domácích scén. Byl k politování, jak šilhal na svůj litřík a neodvážil se nalít si. Báł se jí. Nechá si v sedmdesáti vycinkat od nány, která by věkem mohla bohatě být jeho vnučkou, jenže komplikuje situaci tím, že s ním už slavila stříbrnou svatbu ... Záludně se přiblížil k láhvi, podařilo se mu nalít sklínku. Když pil, málem se zalkl, jak se do něj jeho obnovený anděl domácího krbu obul:

"Vopilče! Mazavko! Chlastoun!"

Celý rudý se bránil:

"Poslyš, Francino, nech mě na pokoji! Nejseš vstalá z mrtvejch eště ani půl hodiny, a už chceš v celým domě komandovat!"

"Tohle je u tebe dům? Brdloh je to! Bordel jako v zákopech! Máš v tý svý chajdě aspoň vajíčka, chlape zanedbanej?"

Vždy jí až příliš ležela na srdci domácnost a pořádek. Glód se uklidnil, smířil se s jejím hněvem, prominul jí, podal ruku ke smíru:

"Sou v kredenci. Tam cos je dávala. Nechal sem si pár slepic ..."

Vzala čtyři vejce, roztloukla je, rozšlehala a dodala pořád tím ostrým tónem: "Tady snad jen ty vajíčka nezanesla špína!"

"Občas to tu smetu ..., " zašeptal v rozpacích.

"Rukávem! To je vidět!"

Výdrbala pánev až na dřeň, dala ji na oheň, do pánve ořech másla, které ovšem s odporem očichala:

"Dobře. Člověk nesmí bejt moc fajnovej. A taky už se mi nechce bejt zamotaná v týhle dece, kdoví odkud vůbec je. Cos udělal s mejma věcmi? Žes je prodal hadrářovi?"

"Jiný by to udělali," vzepřel se Glód důstojně. "já ne, k mrtvejím mám ouctu. Všecky sou v kufru na půdě."

"Zejtřa tam zajdu. Zatím si vezmu nějakou tvou košili. Pohlídej tu amoletu."

Otevřela skříň, znovu hartusila na malebný nepořádek, který tam panoval, a vytáhla modrou košili, která jí sahala pod kolena. Když pouštěla pokrývku, zakrákorala:

"Glóde! Votoč se!"

"Ale ... dyť já už tě viděl nahatou! Už v tomhle věku ...!"

"Votoč se, prosím tě. Nezačínej si stavět hlavu!"

Glód poslechl, ale bručel, že pobyt na hřbitově lidskou povahu nijak nezjemní. Sotva byla Francina nahá, zahleděla se obdivně na své nohy, na stehna, břicho, prsa, zalitovala, že skříň nemá zrcadlo, aby odrazilo celkový pohled na slávu jejích dvaceti jar. Nerada vklouzla do košile, cudně ji zapjala až po bradu. S velkou chutí pojedla, jako každý mladý člověk jejího věku.

"Chleba je trochu tvrdej," omlouval se Ratinier.

"Mám dobrý zuby."

Měla všechny, zatímco když jí dávali do rakve, zbývalo jich už tak pět šest. Glód zívł na celé kolo.

"Promiň mi to, Francino. To z toho pohnutí. Mám z toho nohy jak podřátý."

"Z pohnutí! Jen neříkej! Od žaludku to máš, od všech těch lahví, cos do sebe načepoval, když sem byla v pánu!"

Glód mlčel, aby nepřikápl jedu do jejich šťastného shledání. Francina nesmlouvavě převlékla postel, a to na ní prosím byly povlaky sotva tak měsíc. Glód si nemohl pomoci, šilhal jí po zadku, když urovnávala podhlavník. Už pořádně dávno v těchto čtyřech stěnách nebyla pěkná holka. Ratinierovi zrudly uši.

Když leželi, zděšená Francina ucítila, jak ji kloubnatárka šimrá po lýtku.

"Glóde! Co to děláš?" vyjekla.

Ratinier se sevřeným hrdlem zašeptal:

"No co ... chtěl bych tě potěšit ..."

Rázně se posadila, rozsvítila a křičela, vzteky bledá:

"Potěšit! Potěšit! No tohle! Ty ses na sebe nepodíval! Mám podle tebe spát s dědkem? Dyt' mi je dvacet roků!"

"Ale, Francino ..., seš moje žena! To se přece sluší, potěšit vlastní ženu!"

"Ne když je jí dvacet a chlapovi sedmdesát, starej nemravo, prasáku, chlípničku! Jestli se mě ještě zkusíš dotknout, kozle starej olezlej, puďu spát na seno!"

"No to přestává všechno!" zahudral uraženě Glód.

"Povídám ti, jen to zkus, a rozmlátím ti o hlavu nočník, i když už seš dědek šedovlasej!"

Zhasla a vztekla se odsunula na kraj postele. Glód se dlouho díval do tmy, zarmoucený a ustaraný. Tak dlouho, až přišel na jiné myšlenky. Napadlo ho něco z jiného konce, vždyť má jedinečnou šanci, má vedle sebe Lazarovu kolegyni.

"Poslouchej, Francino!"

"Co je zas? Ne a ne!"

"Ale o tom já už nemluvím. Rád bych věděl ..."

"Co?"

"... jestlis viděla Pánaboha?"

Vzdychla, udolána takovou nejapností:

"Ty starej trumbero ...!"

A v tomto duchu se tedy po posledních slovech odehrála jejich druhá svatební noc, docela nalevačku.

10. KAPITOLA

Ráno Glód otevřel jedno oko, jako se otevírá okenice. Byl v posteli sám jako obvykle. Probudil se bez nálady, byl celý přeležený, řekl si, že se mu o Francinině návratu zdálo, že je v hrobě pod muškátem a hodná.

Jakýsi hluk nad hlavou ho vyvedl z omylu a znamenal, že ta jeho zatracená ženská se přehrabuje v kufru na půdě. Hněvivě proslovil cosi málo laskavého na její adresu i na rub obálky, nemohl jí zapomenout, že mu v noci odepřela manželskou povinnost. On by tu povinnost splnil ke cti okolností, které i jemu navrátily jeho dvacet let. Z nich ovšem touto dobou už nic nezbyvalo.

"Potvora bídná," žehral, "dávno už sem na ty skopičiny ani nevzdech, měl sem pokoj jako starej Baptiste, a najednou je tady, zamotá mi hlavu a ani to neuvede do pořádku! Nedá se svítit, pěkná cháska sou ty mladý ..."

Byl rozmrzelý a nehnul se z pelechu; ani když se opět objevila roz dováděná Francina, oblečená jako mladá dívka z roku 1930. Vylovila ze své garderoby rafinované sladce růžové šaty, zdobené na ramenou zelenými bambulkami. Na nohou měla bílé ponožky a kožené sandály, celé ztvrdlé. Ratinier se pomstychtivě ušklíbl:

"Seš podle poslední módy!"

Byla výborně naložená, smála se sama sobě:

"Máš pravdu, Glódíku! Úplnej strašák! Jenže do Jaligny přece nemůžu celá nahatá."

"Ty pojedeš do Jaligny?"

"Musím si přece pořídit něco na sebe. Dyt' vidíš, že si nemám co oblíct."

Glód pomyslel na to utrácení, neodvážil se však něco namítnout a raději spolkl hořkost. Francina uhádla:

"Neboj se, za podprsenku ušetřím. Ted' to drží samo od sebe."

Protože nechala dveře otevřené, přišel Robin, zvědavý na ten nezvyklý rozruch v domácnosti; radostně poznal svou paní a třel se jí o lýtko. Byl odstrčen podrážkou sandálu a slyšel jekot:

"Mankote, ty to hrozný zvíře ještě pořád máš? Vzít pušku a zastřelit to, a čím dřív tím líp. Copak nevidíš, že je samá blecha, samej svrab? Takovouhle mrchu si chovat v domácnosti, to přece nejde!"

Robin měl neomylnou zkušenost s polohami lidského hlasu, proto obezřetně prchl směrem ke kůlnám.

Francina pokračovala a chystala přitom kávu:

"Když už sme u těch mrch, je Kastle mrtvej nebo nejni?"

"Nejni. Ted' zrovna je nemocnej. Jestli ho uvidíš, řekneš mu, že si moje praneteř anebo céra od sestřenky ..."

"Napadlo mě to, aby byl klid."

Glód, dotčený ve svých citech po všech stránkách, už bez muknutí vstal a sedl si ke stolu. Francina mu podala jeho hrnek, vedle dokonce postavila láhev. Ratiniera ta pozornost dojala:

"Seš moc hodná. Uznej, že si to zasloužím. Co já se ti nanosil na hřbitov květináčů s muškátama a s begónyjema. To se musí nechat, hrob si měla pěkněj."

"Hele, hele!" přerušila ho Francina netrpělivě, "mluvme o něčem jiným, jo? O mrtvejch nějakou tu chvilku nebudu chtít ani slyšet!"

Káva byla moc horká. Glód z ní udělal kávu studenou, prostě přilil pořádnou dávku slivovice. Doušek nápoje ho postavil na nohy, staroch se nafoukl v rozletu pýchy."

"Jo, tak jo, o muškátech a begónyjích se mluvit nebude. Ale přece jen bys měla vědět, že jestli seš dneska naživu, tak díky mně!"

"Díky tobě?"

Krátce jí vyložil historii s létajícím talířem a Hmotou. Když pohádku dovyprávěl, Francina pokrčila rameny, čímž jí lehce poskočila ňadra z chladného mramoru:

"Chudáku stará, tys ale musel pít to svý vínko po sudech, co já tady nebyla!"

"Přisahám na tvoji hlavu!"

"Pěkně děkuju, jenom to ne, sotva mi zas drží na ramenou! A neměj mě za husu a nevykládej mi osloviny o talířích a o Mart'anech!"

Ratinier se rozhořčil:

"Za prvně, Mart'ani a Oxani, to sou dva různý druhy lidí!"

"Kolikpak těch různějch druhů lidí bude; když se připočtou taky ožralkové?"

"Krucipísek, na talíře nevěříš, ale klidně si budeš věřit, že z mrtvejších se dá vstát, jako když se člověk vysmrká, to je na mě trochu moc!"

"Tomu já teda věřím, protože o tom něco vím!"

Glód si roztrpčený a poražený nalil ve zlosti další řádnou kapku. Francina se před zrcadlem pečlivě učesala. Zahalila si dokonce tvářičku do závanu kolínské Dobrý pastýř, pak prohodila:

"Můžeš sklidit ze stolu a umýt hrnky, co já budu pryč. A místo co bys s tím tvým kumpánem popíjel, koukej dát do pořádku podlahu, dyť už ani nejní znát, jakou barvu mají dlaždice!"

Glód zůstal paf s nosem v kořalce. V životě se k němu nikdo takhle neuctivě nechoval. Jeho zlomyslná žena, to děcko, si toho všimla a vyjela:

"To víš že jo, Glóde! Od teďka mě nebudeš potěšovat a nebudeš mě mít za otroka! Nejní to normální? Celej život sem ti štupevala ponožky, prala velký prádlo v řece, chystala jídlo, děckám utírala nos. Ze života jsem neměla ani ň. Bylo to jako blesk, a nic. Nezdá se ti, že jeden promarněnej život je až dost? Myslíš, že začnu žít stejně, když už mám takovou obrovskou kliku, že mi druhěj spad do klína? To bych musela bejt padlá na hlavu! Já se teďka chci smát, zpívat, bavit se a milovat se, kdy se mi zachce, jinak ne. Mý dřiny je konec, Glóde. Rozumíš? Nerozumíš, ale to je jedno, já tomu rozumím za dva. Zatím na shledanou, Glóde. Kdybych se v poledne včas nevrátila, zaříd' se, jako když sem byla eště pod kytičkama. Cos udělal s mým kolem?"

Po tom pyšném projevu se Ratinier trochu zachmuřil.

Držel se zpátky, bývalý dřeváčník. S chutí by manželce pár vrazil, aby se vzpamatovala. Kdysi to dělával. Jenže ta mrška byla dneska hbitější a měla víc páry než on. Kdyby došlo na facky, pak by to odnesly jeho tváře a jeho šediny. Nenávistně sekl:

"Tvý kolo jsem prodal. Člověk nevidí moc cyklistů v rubáši!"

Francina ve své bujnosti jen lehkomyšlně mávla rukou:

"To nic, budu stopovat, věk na to mám. Dej mi nějaký prachy."

Patriarchův vznešený obličej potemněl:

"Kolik chceš?"

"Předpokládám, že život je teď dražší, zrovna jako můj. Dej mi, kolik potřebuju. Když má člověk ženu, musí ji žít a šatit."

"Ženskou, co nejní k ničemu, radši nemít! A navíc mám než ten starobní důchod, ne?"

"Mladý se taky netopějí v penězích, pantáto."

V mukách, se vzdechy, pod nimiž málem pukl stůl, vytáhl "pantáta" z portmonky tři bankovky, jednu po druhé, a Francina je chňapla všechny naráz a bez ostychu. Dokroužila na práh valčíkovým krokem, otočila se a poslala zdrcenému starci výsměšný polibek:

"Víš, co ti poví ta ženská, co nejní k ničemu? Nevíš? Tak přemějšlej! Porad' se se sklenicí, jistě na to přijdete!"

S chutí by jí byl sklenici hodil na hlavu, ale byla v ní ještě slivovice. A Francina už taky byla daleko, na cestě. A zpívala si, div si neztrhala hlasivky. Glód si v zamyšlení potahoval kníry, oči upřené na známý mušinec na zdi. Nakonec zabrumlal, když už málem podřimoval:

"Vidiš, chlapče! Vidiš, kamaráde! Pěkně nám to začíná!"

Francina si zpívala ještě na silnici. Líbily se jí její svaly. Její světlá pleť. Vlasy rozhozené po ramenou. Najednou se jí zachtělo mít nějakého chlapce, a ta chuť jí hrála na břišku pod ošklivými šaty. Líbilo se jí jaro, a jaro se zalíbilo v ní, bylo rádo, že se tady po betonu tak pěkně nese další jaro. Zaslechla za sebou auto a bez okolků na ně zamávala. Byla to kraksníčka, řídila ji stejně stará dívka. Auto zastavilo, děvče vykouklo a zatykalo jí:

"Kam jdeš?"

"Do Jaligny."

"Já taky. Pojď."

Francina si sedla vedle ní a začala klábosit, sotva se rozjely:

"Včera jsem si roztrhla šaty. Tuhle hrůzu jsem vyhrabala v kufru, no jen se podívej, to vypadám, co? Myslíš, že v Jaligny něco bude? Moc peněz nemám ..."

"Nekupuj si šaty! Vem si džínsy a triko!"

"Myslíš?" řekla Francina, která samozřejmě v životě na sobě neměla kalhoty.

"Jasně! Je pěkně! Ty nejseš vocád', eště jsem tě neviděla?"

"Přijela jsem z Moulins, mám se starat o prastrejce, o Glóda Ratiniera."

"Toho nech na vodový dietě, hned mu bude líp, starýmu kořalovi! Jakpak se jmenuješ?"

"Francina, jako tetinka."

"Já se na ni pamatuju. Bylo mi deset, když chuděra umřela. Měla příšernej život, to vlastně tenkrát skoro všechny ženský. Já se jmenuju Catherine Lamouettová, naši mají statek U spálený ovce, to jen tak, stejně se tu nevyznáš."

Francina se pousmála, když si vzpomněla, jaké ta Catherine Lamouettová byla ošklivé děcko. Teď už nebyla ani malinko ošklivá a slušely jí džínsy a triko, které své stopaře doporučila.

V Jaligny trvala na tom, že s Francinou zajde do butiku se šatstvem, šla s ní i do zkoušecí kabinky. Francina byla přece jen z jiné generace, ostýchala se svléct před novou kamarádkou. Ta to nechápala:

"Prosím tě, co s tebou je? Já tě neznásilním, nejsem na to stavěná!"

Zasmály se a Francina si nakonec přetáhla šaty přes hlavu. Catherine udělala obdivné hmm:

"Holka, ty máš ale pěkný prsa! Ty ti závidím. Moje vedle tebe, to je Laurel a Hardy. Na ty tvý musej chlapi slintat. Ty džínsy jsou fajn. V pase akorát a přes zadek fest."

Francina si natáhla bílé triko, které si vybrala. Byla na něm napsaná nějaká anglická slova, nerozuměla jim: Make love, not war.

"Perfekt," usoudila Catherine.

Francina s ruměncem namítala:

"Jak to, perfekt? Dyť je mně vidět všechno!"

"Co je ti vidět?"

"No ... bradavky ..."

"A co? Jsou špičatý na to, aby si jich všimli. A chlapi jsou z toho celý pryč. A je to hezký."

"Myslíš?"

"Holka, ty že seš z Moulins? Spadlas z višně? Pochop, pro tvou postavu nemůže bejt nic lepšího!"

Francina si koupila ještě sandály z provázků, růžové šaty zanechala prodavači, aby měl čím utírat prach. Prodavač se na ni díval zdaleka ne tak jednoznačně, jako když si kdysi přišla okouknout manšestrové obleky pro Glóda.

"Vidělas starýho Bezugne," začala se Catherine smát, sotva byly venku, "ten byl nadrženej! Aby si ho teď šel vychladit v Besbře! Ale pojď, dělej, mám žizeň, zvu tě na kolu."

U stolků před Bourbonskou kavárnou si tři mládenci v motoristickém povídali s dvěma žábami oblečenými do pestrých záclonovin v indickém stylu. Motorizovaní zařičeli:

"Hele! Catherine je tady!"

"Cathy, pojdte s kamarádkou k nám!"

"To nejní její kamarádka, to je dcera Brigitty Bardotový, blbouni," řekl ten třetí potichu.

Pokud si Francina ještě potřebovala dokázat, že je hezká, teď to mohla vyčíst z protažených obličejů těch dvou slečen v sáři. A podobně i ze šesti mužských očí, které se jí jako cibulky v jednom řádku zavěsily na poprsí jako odznaky.

"Vidíš, že ti to triko pasuje zrovna jako dvě ruce," šeptla jí Catherine, když si sedala a rovněž ji zvala k usednutí. Hrdá na svůj objev dodala:

"Hele, Lulu! Kam to vejráš? Vylez vo poschodí vejš!"

Dotyčný Lulu utrousil, že některý něčeho maj ažaž a jiný zas né dost. Indky to vztáhly na sebe a zachmuřily se ještě víc. Robert, ten, co mu při pohledu na Francinu přskočil hlas, se k ní naklonil a zadíval se jí do očí. Catherine kamarádku varovala:

"Bacha, Francino. Tohle je z nich největší balič."

Byl i nejhezčí. S úsměvem zacházel jako s akcelerátorem při výjezdu ze zatáčky. Francina jeho úsměv dostala rovnou do obličeje. Rovněž tak vyznání z nejsladších:

"Francino, tebe bych vopíchal ..."

Řekla si, že se způsob svádění od roku 1930 patrně pozměnil.

Glód o půl jedné odevzdaně sežvýkal kousek slaniny na růžku stolu, Francina se nevrátila, Francina mu komplikovala život, převracela pravidelný pořádek. Kromě toho nemohl strávit převratné řeči, které vedla. Pěkně se mezi těmi čtyřmi prkny změnila. Hodná žena, dobrá hospodyně, dobrá kuchařka a matka rodiny se k němu vrátila na ohnivých křídlech vzpoury.

Ratinier z toho vinil Hmotu, jistě se zmýlil v dávkování směsí, popletl si křivule. Bylo znát, jak se v ženách opravdu pranic nevyzná! Když není někdo schopný řídit talíř formule 1, i tu hmotu dokáže sestavit jen šejdrem.

Nově sestavená hmota se objevila až v jednu s baličkem v ruce. Glód, který na ni čekal a chodil sem a tam po dvoře, začal kvíčet, jako když čunika nakládají do dobytčáku:

"Včem to seš navlečená?! Do toho by se ani v moulinským bordelu neovblíkl! Ty ses úplně zmagořila, Francino, dyť sou ti v tom nátělníku vidět kozy, jako kdyby ses promenovala dočista nahá! A co má tohleto bejt za kalhoty! Takovýhle hrozný manýry máš ze hřbitova?!"

Výbuch Francinu zdaleka nevyvedl z míry, zůstala naopak veselá, rozesmátá:

"Neprskej, dědouši, mě do vejvrtky nedostaneš! Snad by ses mohl chovat trochu s přehledem, né? Tak ňák se uvolnit, né?"

Glód by rád byl hrozivý a velebný:

"Dyť ty seš nestoudnice!"

"Tos řek moc krásně! Ale přestaň mě bourat, tatíku, než z tebe dostanu pupínky!"

Ratinier mrsknul knírem zleva doprava, nato opačným směrem, načež pomstychtivě sekl:

"Neumyl sem podlahu!"

Pěkná červená Francinina pusa vypustila nevhodný zvuk a nato se začala posmívat:

"To je mi tákle volný! Jen si žij v tý špíně, kámo! Já se najím na sluníčku."

Rozbalila baliček, vytáhla z něj jogurty, smažené brambůrky, láhev coca-coly. Glód se pohoršil:

"Tímdle se napereš? Todle budeš pít? Ale to máš horší jak nezralý kadlátko! Dostaneš běhavku!"

"Klid, povídám ti, klid a s přehledem. Běž si vypít ten svůj litr a do mě se nemontuj! Mladý s mladejma, starý se starejma! Čau, bambino! Adios amigo!"

Obrátila se k němu zády a tanečním krokem odskotačila do polí. Glód nerozuměl ani slovíčku z nového slovníku, kterým operlila svou mluvu nestydaté holky. Najednou zařval:

"Francino! Mý prachy!"

Místo odpovědi se zvučně plácla po zadku a zvesela na něj zakřičela:

"Túdle!"

Všechny ty drzosti Ratiniera vykojily, pod tíhou cizích světů svěsil paže a odebral se k sousedově lůžku nabrat útěchu.

Kastle pořád ležel, ale cítil se líp:

"Ty tvý mastě na volský kopyta mi dou k duhu. Zejtra vstanu. Zato ty ale vypadáš, kamaráde! Jako kdyby v tobě nic nebylo, jako v prázdném sudu."

"Ani nemluv, Cicissi. Sou u mě lidi "

"Tak to byli voni, co jsem je asi zaslechl, jak mluvějí na dvoře ..."

"Přijela se na mě podívat praneteř z Moulins."

"Ty máš v Moulins přízeň? V životěs mi to neřek."

"O to tady nejde. Nejní dobře vychovaná a to já se svejma zásadama nemůžu přenýst přes srdce. Ve dvacíti je to sprostý jak kanálník a nemá to ouctu před ničím. A taky mi řekla, že nemám přehled."

"Přehled?"

"Jo, kamaráde, přehled. Jo. V mém věku. Ty bys přehled měl, řekni?"

"No ..."

"To bude asi zas nějaká další sprost'árna ..."

"A budeš tam tu frajli mít dlouho?"

"Co já vím ..."

"Vyraž ji!"

"Ty seš dobrej! Jak bych asi v Moulins vypadal, jako divej muž, co přízeň vyhání podávkama?!"

Kastle s jeho ostychem souhlasil:

"Glóde, ty seš jak já, komu čest, tomu čest. Jen si nedělej hlavu. Ta fuchtle dlouho nepobude. V Gourdiflots nejní žádná zábava, a ono to nemyslí než na zábavu místo na práci! Hele, přines mi pití, dyť sem tak zmrzačeněj, že schody do sklepa sou na mě moc!"

Ratinier kývl, vynesl pár lahví. Popíjeli, dokud nebožák zmožen bolestí neusnul a nechrápal. Glód vyklouzl po špičkách dřeváků směrem ke svému poli, aby se dověděl, co je nového s manželkou. A zbledl ještě víc, když to uviděl. Ležela nahá na trávě s trikem halabala přehozeným přes zadek. Četla si obrázkový časopis. Glód šel k ní a hřímál:

"Francino! Je na tebe vidět!"

"Tak se koukej! Mně je to volný," řekla, aniž se odtrhla od četby.

Hlas mu zadrhl:

"Neříkám, že tě můžu vidět já. Ale může přijít kdoví kdo!"

"No a? Neoslepne. Nahá holka nejní nic ošklivýho! Sou i lidi, kteří platěj velký prachy, jen aby se koukli. Snad bys nechtěl, abych si nechala platit?"

"To by eště scházelo!"

"Opaluju se, to nejní zločin."

"To se nedělá, krucinálfagot nochamól!"

Francina dotčeně blýskla přísným okem přes rameno:

"Včera se to nedělalo, prosím, ale dneska jo! V bistru mi před chvilkou řekli, že je zakázáno zakazovat. To sem nevěděla, ale hloupý mi to nepřipadá. Teď mě nech čist!"

Ratinier bez sebe zařval:

"Radši si měla zůstat, kdes byla, potvoro!"

"Než se tam vrátím, času dost. Ale nech bejt, Glóde, seš děsně roztomilej. Takový věci člověk rád slyší. Nejsem eště naživu čtyřadvacet hodin a ty mi přeješ smrt. To je vošklivý."

Ratinier, pořád navztekaný, nechal necudu být a běžel si s brčením sednout na svou lavičku. Tam to aspoň nejsou žádné Folies-Bergère.

"Krucihergot," láteřil, "dyť já ji svýho času moh potěšit akorát potmě, kdepak zahlídnout kozičku, ta snad musela zmagorít, že ukazuje zadek každému, kdo jde kolem!"

Později uklidněn přistoupil poznenáhlu na to, že neudělal dobře, když zalitoval, že se vrátila z hrobu. Nebylo to od něj hezké. I když tahle Francina nebyla jeho Francina, může být rád, že žije a je šťastná. Kdysi ji miloval, ona za to nemůže; že on už na to nemá věk. Odpustil jí její výstřelky, usmíren a zároveň posmutnělý.

Když se slunce sklonilo, vrátila se oblečená do domu. Stále se na něj hněvala pro jeho nepěkný výrok, a ještě než jí mohl říct něco uhlazeného, šlehla ho zčistajasna do vousů:

"Než taky umřeš, musíš se stejně dozvědět, že jsem spala s Chérassem!"

Tupě vykotal:

"Spalas s Chérassem?"

"Aha, radost z toho nemáš, co? Daleko míň než vidět mě pořád v hrobě! To se ví, že jsem spala s Kastlí!"

"Ale kdy? Teď?"

Nyní byla s běsněním řada na ní:

"Ale ne, ty drne! Teď ne! Kdyžs byl v zajetí!"

"To nejní pravda!" zařval Glód, "s krivounem si nespala!"

"Odkdy se šoustá hrbem?"

Ratinier jako pominutý pozvedl ruku. Francina popadla ze stolu nůž a zamířila ho na starce mrštněji než vosa žihadlo:

"Jestli se mě dotkneš, si mrtvej, a na světě můžeš mít i lepší věci, to mi věř!"

Glód ustoupil a hloupě zamumlal:

"A já se to nikdy nedověděl ...!"

"Zpovídat sme se ti nešli."

"Ale pročpak ste to udělali ...?" naříkal Glód.

"Já se nudila ... On se nudil ... Byls tak daleko ..., o nic nešlo ..."

Také teď najednou litovala, že promluvila. Znechutit se mu bylo tak snadné. Těžce usedl, namáhavě oddechoval:

"Takže tys byla prostě děvka, Francino?"

"Ani ne, Glóde," zašeptala. "Byla sem akorát samotná ženská. Odpusť mi."

"Ne."

"Jak chceš. Ale je to už čtyřicet roků. Uznej. Je to dávno."

"Pro mě je to úplná novinka."

"Netrap se s tím tak, Glódíku. Dělej, jako kdybych ti nic neřekla."

"To se ti řekne, já mám mýr nix týr nix parohy a prej si z toho nemám nic dělat!"

"Ale člověk nejní paroháč čtyřicet let zpátky! Když ses vrátil, bylo to pryč a já tě měla ráda jako dřív, přísahám ti."

Něžně mu přejela rukou po ježatých vlasech, spíš samá sůl než pepř a sůl. Ruku jí sundal, a když ustoupila první vlna hněvu, začal trucovat. Popravdě, jak měl čím dál tím méně fantazie, nedařilo se mu utonout v neštěstí taková léta po tom, co se to stalo. Znával i šťastné paroháče. Patří k nim. Možná není proč dělat randál a sápat se po pušce. Ale taky je proč vypít sklenici, a to udělal, aniž se tentokrát obával, že dostane vynadáno.

Kromě toho se Francina teď netvářila jako nějaká nevěrnice a to rozdvojení osobnosti řádně svádělo Glódův hněv na falešné cesty, až nevěděl, proti čemu či komu ho obrátit. Bylo tolik Francin! Mnoho! A tahle nebyla ta pravá. Tohle děvče ho nepodvedlo. Tohle děvče patřilo opravdu jenom jemu.

"Z toho by se jeden zjevil!" zavrčel.

"Ale ne ..."

Ponenáhlu se uklidnila, co se týče Glódovy schopnosti zoufat, potichu přistoupila k zrcadlu, učesala se, našlechtila, usmála se na sebe, vycenila na sebe zuby, bílé a pěkně rostlé. Zapomněla. Ano, už dávno zapomněla. Přece jen trochu plaše řekla:

"Nebude ti vadit, když půjdu ven, Glóde?"

"Kampak jdeš?"

"Tancovat. S Catherine Lamouettovou. Přijde pro mě."

"Malá Lamouettovic?"

"Tak malá zas nejní. Víš, oběma je nám dvacet."

"Na těch vašich zatracenejch dvacet si jakživo nezvyknu! Jen běž tancovat, běž. Pěkně se bav."

"Děkuju, Glóde."

"Vrať se, kdy budeš chtít. Nejsem už tvůj manžel a nejsem ani tvůj táta nebo děda. Teď máš právo nasadit mi parohy."

Nuceně, ale mile se zasmála:

"No ... to ještě nevím ... Ale seš moc hodnej, Glódíku."

"Jo, jsem hodnej vůl, to jo, hodnej starej vůl ..."

"Ne. Kdybys bejval byl, v životě jsem si tě nevzala. Pádím, slyšela jsem na silnici klakson."

Jak šla kolem něj, rychle mu na tvář dala hubičku, než zmizela. Ten polibek na usmířenou Ratinierovi chvilku zvonil v uchu. Pak Glód začal rozdurděně myslet na Kastli. Když se to tak vezme, za Francinu to odnese Ciccise. Ona sice není už táž, zato on je pořád stejný zrádce, hanebník, kterého se sluší skřípnout. Ratinier vylezl na židli, sundal pušku, nabít ji ovšem přece jen zavrhl jako neopatrnost, a vyšel k pokrytcově domu. Bez zaklepání rozrazil dveře dokořán.

Ciccise popíjel v posteli a leknutím rozlil polovinu sklenice po peřině. Spustil: "Ty jeden ...," a zbytek polkl, oněmělý před dvěma hlavněmi namířenými na svůj nos.

"Ruce vzhůru, jidáši!" křičel Glód, "ruce vzhůru a dopověz, cos chtěl říct! Nechtěls mi třeba říct paroháči?"

Chérasse zděšeně zvedl ruce se sklenicí, ze které se víno po kapkách vylilo na jeho noční čepec.

"Co blbneš, Glóde," drkotal zubama, "co tě to popadlo?"

"Mám parohy, to mě popadlo!"

"Ale? A kdo ti je nasadil?"

"Ty, ty prevíte jeden!"

Přes nevýhodnou polohu Chérasse pokrčil rameny a podivil se:

"Prosím tebe, Glóde ... Jak bys moh mít parohy, dokonce vode mě, když nemáš žádnou ženu?"

"Jednu sem měl! A tys mně ji chodil těšit, sakra pes, když sem byl v zajetí!"

Ciccise zapomněl na nebezpečí a založil si ruce:

"Kterej dobytek ti tohle vykládal! Jaktěživo nic nebylo! Přisahám ti na hlavu vlastní mámy!"

"Tím jí neublížíš, ta je, kde je! Zvedni ruce!"

"Ne! Radši mě zab, ale řekni mi, kdo ti nakukal takovýhle lži!"

"Mám to z jistýho pramene, můj milej! Řekla mi to moje praneteř. V Moulins to věděla celá přízeň. Holku pobavilo, že se kamarádím s tebou, s hanebným zrádcem, a otevřela mi oči, otevřu je a co nevidím: zřůdu, zmiji, která mi vlezla do postele a zneuctila mě, nasadila mi parohy, když já nasazoval kůži!"

Kastle se obratem podivil, nehrálo mu to:

"Tys v lágru nasazoval kůži?"

"Skorem! A nepřerušuj mě, nebo tě vodbouchnu! Mám pět v pravý a tři v levý. To stačí, aby ti makovice prolitla zdí! Ale ... ale ... co je ti, Ciccisi? Von na mou duši pláče ...!"

Kastle se najednou složil, hlavu v dlaních:

"Jo, nad svejma hanebnostma pláču, dyť sem málem na smrtelný posteli. Máš pravdu, Glóde. Utěšoval sem Francinu, kdyžs tady nebyl. Můžu ti to klidně říct, když je už mrtvá."

"Tak proč ses bránil?"

"Chtěl bych vidět tebe s dvěma hlavněma v ksichtě! A pak sem se najednou zas uviděl, jak sem s ní, s chuděrou nebohou, jistě je teď v nebi, a přišlo mi to k pláči. Střel Glóde, střel! Dostanu, co mi patří! Jo, sem bídný hovado! Nic než psí hovno!"

Proti všemu očekávání jeho přiznání Ratiniera zcela uklidnilo, ba odzbrojilo, neboť postavil pušku k postranici postele. Byl by si rád řekl o skleničku, nebyla však na to bohužel ta správná chvíle. Zavrčel:

"Přestaň fňukat, seš škaredej jak noc, když se takhle šklebíš! Jak ste to s Francinou dělali?"

"No ... jako každej ..., brebtal Chérasse.

"Podrobnosti od tebe nechci! Jak k tomu došlo?"

Kastle vleže přemítal, vracel se do hlubin času, a aniž věděl, užil táž slova, co Francina:

"Nudila se ... Já se nudil ... Bylo to v zimě ... A tys byl tak daleko! ... Řezal sem jí dříví ... Občas mi přinesla misku polívky. Trochu sme si povídali. Nebyli sme starý ... Tak ňák to přišlo samo vod sebe. Ale my si to vyčítali, Glóde, my si to vyčítali! Říkali sme si, že ona nejní než čubka a já než kanec ..."

"A pak ste zas nanovo ..."

"To jo, to jo, jak jen to šlo, ale s fůrou těch výčitek. Tys nám pokazil pěkných večerů!"

"Promiň mi to."

"No, nemoh si za to."

"I tak ti děkuju."

Kastle ožil, vzdor všemu dopil sklenici a pak se uhodil do prsou:

"Zastřel mě, Glóde, jsem nehodnej člověk, nejsem hodnej tvýho vodpuštění! Zastřel mě, nebo se pořádně pověsím sám na pěkným tlustým provaze, abych to nezbabral!"

Glód ho pohybem ruky upokojil a teď i on opakoval Francinina slova:

"Už to nic neznamená. Nebylo to včera. Po čtyřiceti rokách už vlastně o nic nejde. Po takový době člověk vlastně nenosí parohy."

"Ani nápad," zavřeštěl Cicisse, vždy výmluvný v nevhodnou chvíli. "Žádám svý spravedlivý potrestání! Musím zdechnout! Já ti vrazil dýku do zad jako Mussolini!"

"Drž už hubu, Kastle," řekl Ratinier klidně. "Otravuješ mě."

Dlouho mlčeli, zabráni do svých myšlenek. Tak třeba Glód čím dál víc myslel na tu skleničku. Kastle se svými pocity pohyboval v trochu vyšší sféře, nakonec přiznal hlasem nalomeným pohnutím:

"Víš, jakej sem; Glóde. Ubohej křivák pokřivenej. Ženský si v životě nenatřásaly drdóly, abych s nima šel tancovat. A teď ti to můžu říct, když už o to nejde, já kromě těch, co dou s každým, měl jednu jedinou. A to byla ta tvoje ..."

Dojetí se nechtělo hned tak odlétnout, usadilo své motýlky na Ratinierovu čepici. Zašeptal:

"Ženil sem se mladej, Cicissi. Taky sem, stejně jak ty, krom těch pár děvek na vojně měl jen tu jednu ..."

Kastle v zadumání shrnul:

"Tak tedy pro nás dva byla jen ta jedna, ta samá ..."

"No jo, kamaráde ..., ta samá ..."

Konečně nadešla příhodná chvíle k napití. Kastle vylezl z postele, třel si bedra a vytáhl láhev. Konečně se napili s neskryvaným, bouřlivým potěšením.

"Lepší věc než ženskéj zadek," prohlásil Glód s jistotou věci. "A že sme se kvůli tomu chtěli rozejít!"

"No, já nezačal," upozornil Chérasse, "to tys mi chtěl pálit do ciferníku z vobou hlavní!" Glód pušku "zlomil", ukázal ji Cicisovi:

"Nic vevnitř nebylo, ty troubo. To sem tě chtěl postrašit."

Když už tu byla hodinka pravdy, Ratinier se rozhodl, že své duši nadobro uleví, že řízne do vředu, který ho sužuje či polechtává, to jak kdy, od toho jara, co nosil naposled krátké kalhoty. Odkašlal si, aby hovořil jasně:

"Já mám taky hrb, kamaráde. Třebas nejní vidět."

"To bych moc rád taky řek," zabrumlal hrbáč.

"To neříkej. Já mám hrb na srdci. Velkej jak kovovej peníz. I když se mi tam dostal už v roce raz dva. Cicissi, já se dneska v noci musím celej vokázat jak staženej králík. Je to pravda, že tehdá, když jsme dělali závěrečnou zkoušku, já opisoval od velkýho Louise Quatresousa. Jakživo bych tu zkoušku jinak neudělal. To je tak pravda, jako že tys voblažoval Francinu."

"Ale?" rozkvetl Kastle. "Nebyl sem si jistej. Nebyly to než drby. To nejní hezký, tohle."

"Taky proto mě to žralo. Ted' se mně bude lepší dejchat. Občas sem měl v krku takovou bouli. Tys to neměl, když sem se vrátil z Německa? Ty si vlastně taky vode mě opisoval."

"To nejní to samý," řekl Kastle, neboť se přítelovým přiznáním cítil očištěn. "Potěšovat Francinu, to neznamenal, že sem blbej jak troky!"

"Nezapomeň," namíchl se Glód, "že já ti tvý zrádcovství eště neodpustil! Náboje že mám v kapse! A pořád eště tě můžu vodprásknout jako škodnou!"

"Snad abysme se radši napili," přednesl Chérasse pozmeněný návrh a spěšně nalil obě sklenice po okraj. Tím Ratiniera upokojil. Cicisse ve starostech zasténal:

"Tak je to, neodpustils mi. Že seš ale pomstychtivej! A tvrdohlavej, to samý, jak můj mezek. Glóde, to seš taky taková mrcha jako on?"

"Ale no jo, odpouštím ti."

"Já tobě taky."

"Jaký já tobě taky? Co ty mi máš co odpouštět?"

"To se ví, že mám! Já se v tvý osobě dlouhý roky stýkal s člověkem, kterej vopisuje! Prosim, smažu to."

Francina se v noci nevrátila. Glód šel ráno jako vždycky do zahrady, když slepice a králíky nacpal potravou. V zahradě je pořád co dělat. Buď je moc sucho, nebo zas přemokřeno. Buď se musí bojovat s krtonožkami, nebo s mandelinkami.

Glód už Francinu dávno pustil z hlavy, když zaslechl hřmot motoru. Ozývalo se to ze dvora. Ratinier zvedl hlavu, spatřil červenou motorku před vraty. Seděl na ní mládenec v přilbě a kůži. Francina seskočila ze stroje, uviděla Glóda a běžela k němu. Přes tričko si navlékla pánský pulovr. Pár kroků před zahradníkem se zastavila, zadýchaná, zářící:

"Jedu pryč, Glóde. Ale nechtěla sem odjet bez rozloučení."

"Pryč?" zabručel Ratinier, kterého víc sužovali slimáci. "A kampak to?"

"Do Paříže."

"Do Paříže! Máš všech pět pohromadě?"

"Snad jen tam si s Robertem najdem práci, Robert je tamten," upřesnila a ukázala na mládence s rukou na motorce. "A taky se milujem a já se mu dala, jak se to píše v knížkách."

Seš si aspoň jistá, že je to slušnej chlapec?" dotazoval se Ratinier znepokojeně.

Francina se na něj usmála celá zářící:

"To poznám po použití. Jestli to nebude ono, vyměním ho. Glóde, nemrzí tě nějak moc, že jedu pryč, pověz?"

"Ale ... Musíš se zařídít po svém ..."

"Právě proto bych tu nemohla zůstat. Člověk už nechce to, co chtíval, má jiný představy. Jenom bysme se hádali. Já bych radši, abysme se rozešli jako přátelé. Nemyslíš, Glóde?"

"Jo..."

"Nezlobíš se na mě?"

"Proč bych se na tebe měl zlobit, holčičko? Já chápu, to víš že jo, že nemůžeš žít s dědkem."

"Nech bejt, tak starej zas nejseš," řekla mile. "Minulou noc jsi měl za lubem všelijaký rošťárny."

"Ale kde, u mě je hlavní to revma. Radši odjed', běž. Taky bys mi vadila, od té doby, cos umřela, si žiju po svém. No ... umřela ... Tak se to prostě říká."

"Glóde, včera sem ti řekla, že sem s tebou žila jako zvíře, to sem byla mrcha. Nejní to pravda. Taky to bylo chvilka hezký."

"Já si to myslel taky. Já měl rád jen tebe, Francino."

"Já tebe taky, Glódíku. Kastli sem nemilovala, dyť víš."

"Vím. Teď bys, Francinko, měla bejt dočista šťastná."

"Zkusím to."

"Děvenko, nebude to pořád tak lehký. Svět se dost změnil, a ne ve všem k lepšímu. Ale ... To si sama vyzkusíš. A nenech se hnedka zbouchnout, máš času dost!"

"Catherine mi dala pilulky."

"Pilulky! Ale tebe přece doktorský pilulky zahubily!"

"Tyhle jsou jiný. Glóde, já ti napíšu, co a jak."

"Děkuju, holčičko."

"Tři čtyři hodiny, a jsem v Paříži. Po dálnici je to rychlý, navíc na kawasaki."

"Měli sme tam zajet, pamatuješ, v pětatřicátým. Pak už to nešlo ..."

"Pošlu ti pohlednici. Bude to skoro to samý."

"No skoro ..."

Přistoupila k němu:

"Musím ti dát hubičku, Glóde."

"Určitě ze mě táhne víno."

"Nemluv hlouposti."

Políbili se na obě tváře. Do ucha jí zašeptal:

"Přeju ti všechno štěstí na světě, Francinko."

"Já tobě taky, Glódíku."

"Jo, ale to máš jako s těma pilulkama, už je to něco jinýho ..."

Ještě jednou ho se slzou v oku políbila, než odběhla, lehčí než stéblo trávy. Desetkrát se se zdviženou rukou obrátila a Glód jí také mával. Když kawasaki zaburácela a vyrazila, Francina se vzadu pořád otáčela a otáčela, až na konec cesty. A potom zmizela, tentokrát patrně navždy. Teď už Glódovi nikdo na světě nebude vyčítat jeho lehkou náchylnost k popíjení.

Když už Ratiner neslyšel motor ani zdálky, podíval se na oblohu. Ne že by tam hledal Pánaboha. Francina mu přece řekla, že ho tam není o nic víc než beaujolaiského vína v Cicissově studni. Glód si opřen o hrábě povzdychl na adresu Hmoty tam nahoře:

"Poslechni, chlapče, jedno ti teda povím: takovejchhle kousků bys mě klidně moh ušetřit!"

11. KAPITOLA

"No jo, chlapče, tohos mě klidně moh ušetřit, nemusels mi mou nebožku vzkříšovat. Já z toho měl plno malérů a dokonce, jak povídám, trápení."

"To jsem nemohl tušit, Glóde ..."

"Ty ne, poněvač ty nevíš, že s ženskejma je to buď nebe, nebo peklo, nebo obojí najednou. Já to ale věděl! Snad že sem to úplně zapomněl."

"Promiňte mi, Glóde ..."

"Jdi, já se na tebe nezlobím. Jestli je takhle šťastná, i tak ti děkuju za ni. A jestli ne, hůř než v hrobě jí nebude! Člověk nesmí v životě myslet jenom na sebe, Hmoto. Ale poslyš, já si hned nevším, ty ses převlíkl!"

Hmotova kombinéza už skutečně nebyla žlutočervená, ale zelenobílá.

"Povýšili mě," nadmul se Hmota. "Už nejsem Oxan druhé, ale první třídy."

"Tak voni bacily Čestný légie sou rozšířený!" konstatoval Glód a přitom chystal zelí, které byl uříznout s baterkou uprostřed noci, sotva talíř přistál. Hudroval:

"Abys totiž věděl, já zelňačku nedělám každý den! Na rozdíl od tebe ji nemůžu jíst po sudech! Mně se to přejí a teďka bude trvat dobrou hodinu, než ji uvařím. Měl bys dát vědět, kdy přijdeš."

"Od nynějška budete upozorněn předem. Mám svolení nechat vám krabičku podobnou té mé. Tady je."

"Na co? Co já bych s tím dělal? Umím akorát natáhnout hodinky."

"Nemusíte se toho ani dotknout. Když s vámi budu chtít mluvit, rozsvítí se, to je všechno. Myslíci výbor si teď přeje, abych vás mohl zastihnout kdykoliv."

Glódem to škublo:

"Až Kastle tohleto na kredenci uvidí, bude se vyptávat, co je to zač ...!"

"Krabičku neuvidí. Bude pro něj neviditelná a příjem nastane, až bude Kastle mimo. Je nastavena pouze na vaše osobní vlny."

Ratinier uznale hvízdal:

"Nejste tam u vás špatný mechanici ..."

Hmota se pousmál, ale ne už jen tak malinko jako dřív. Ratinier si toho všiml:

"Ten úsměv jako kdyby se ti od poslední upravil. Tehdáž ses usmíval jako žába."

"Učím se. Myslíci výbor mi řekl, že se mám učit, abych to mohl naučit je."

Vzrušeně dodal:

"Tam nahoře se to hejbe čím dál víc! Kvůli vám, Glóde."

"Kvůli mně?"

"Ano, kvůli vaší polévce. Kvůli ní mi také dali talíř, který doletí za dvě hodiny místo za tři."

"Ale? Já myslel, že je to ten samej."

"Zvenčí ano, ale uvnitř ne. Mám radost, Glóde. Začínají si mě vážit."

Ratinier z toho měl legraci:

"A to všechno kvůli hrnci polívky - no jestli vy nejste střelený! A neřikal sem ti, že povejšíš, neřikal sem ti to snad?"

"Říkal ..."

"A že ti nechybí než popít skleničku, abys všem těm myslitelům ukázal, zač je toho loket?"

"Říkal ..."

"Nezkusíš to dneska?"

Hmota neodpověděl na návrhy zaníceného stoupence a hlasatele víry. Glód si bručel, když škrábal brambory:

"No nešť! Ctižádost nemáš, ale přijdeš na to! U nás pohlaváři chlastaj, a to víš, že ne konzumní vínko! Samý značkový! Archivní, na který my nemáme, když jim to všechno platíme!"

"Mimochodem," zašklebil se Hmota, který si týral rty, jak se v žebříčku úsměvů snažil stoupat stále výš, "přivezl jsem vám zpátky váš zlat'ák."

Zvedl brašnu, kterou při příchodu odložil na zem, položil ji na stůl. Glód do brašny vnořil ruku, když k tomu byl skoro vyzván, a vytáhl ji zpátky plnou napoleonských zlat'áků.

Výkoktal:

"Hmoto, ale ... ale ... tam je toho za milióny! Slyšíš, za milióny!"

Hmota to samozřejmě vyslovil jako Glód:

"Možná toho tam je za milióny. Každopádně je to vaše."

"Moje? Tohle všechno?"

"Tohle všechno. Co bych podle vás s tím kovem dělal? Těšilo vás ho mít, tak tady to je."

Byl v hrozných rozpacích, když ho Glód vzal do náruče, stiskl ho a zakřepčil dřeváky. Podobné pozemské výlevy vždy šokovaly bytost z míst, kde by něco tak výstředního jako podat někomu ruku nikoho ani nenapadlo. Snažil se vymanit a Ratiniera přitom neurazit:

"Prosím vás, přece o nic nejde, učedníkovi chemie v prvním ročníku to trvalo pár minut!"

"Pár minut! Víš, Hmoto, u nás je to za práci za celý život, když jeden dělá dřeváky ..."

Běžel brašnu ukrýt do truhly, přikryl ji starými hadry. Jen co bude Hmota pryč, najde si jinou skrýš. Může lemovinovi klidně věřit, ale co kdyby se od něj mohl nadít, že si to rozmyslí a poklad mu zase vezme?

Všechna zelenina v hrnci se vařila na sporáku, který musel Ratinier zapálit ve dvě hodiny ráno. Hmota mlsně odklopil pokličku a naklonil se nad nádobu.

"Co to děláš?" namíchl se Glód.

"Čichám ..."

"Dej tu pukličku zpátky! Takovýho něco sem jakživ neviděl, takhle bejt divej po polívce! Sedni si na místo, jinak nebude v životě hotová, když jí budeš co chvíli pouštět luft na záda!"

Hmota si zase sedl, znovu se usmál, divže si neroztrhl tváře. Stačil nepatrný podnět, a už si opakoval lekci usmívání.

"Postupným analyzováním jsme si s polévkou poradili, Glóde. Studovali jsme také každické vaše slovo, abychom z nich extrahovali prapodstatu vaší psychologie, mimochodem nesmírně složitě. Vyvodili jsme z toho, že ta polévka nese jméno radost."

"Takže vona už nejní otrávená," rýpl Ratinier, "nejní nebezpečná?"

"26 % z nás si myslelo, že představuje riziko úpadku. 74 % zbývajících soudilo, že chvíle radosti za to stojí."

"To říkám v jednom kuse!"

Hmota se sklonil před takovou velikostí v prostotě, pokračoval:

"Díky vám, anebo kvůli vám, Glóde, se na Oxu šíří pojem radosti. Je to významná událost, převrat. Proto také zkušebně pracujeme s úsměvem, neboť úsměv je vnějším projevem radosti. Pozor! Celý experiment pozorně sledujeme. Dokonce i zastánci zelňačky uznávají, že má destruktivní vliv, protože působí ochabnutí energie. Bude se podávat pouze na předpis při svátcích a výročích. Její cena tkví v tom, že potěšení z ní je tak vzácné, jak prohlásili naši vědci."

"Vyříd' jim ode mě, že si asi namáhali makovici míň, než když jim jde o rychlost vašich talířů. To teda na něco přišli!" zasmál se zase Glód.

Zapálil si cigaretu ze svého obvyklého tabáčku, chovaného v gumovém váčku zdobeném včelou, ochrannou značkou pro druh Francouzský výběr, a poznamenal:

"Třebas je to jen na předpis, pověz mi, prosím tě, jak chceš podělit těch tvejch deset tisíc škemralů bandaskou polívky jednou za uherskej rok?"

Hmota odložil úsměv, který měl výdrž, až to nebylo hezké, a vážně prohlásil:

"Tento základní problém budeme muset samozřejmě rovněž vyřešit. Tím spíše, Glóde, že za několik měsíců už Oxo nebude od Země dvaadvacet miliónů kilometrů, ale dvě stě třicet osm, a nebudu už vás moci navštěvovat a nepřetáhnout přitom dovolenou. Oxo je anonymní asteroid, jehož existence je založena na tom, že se skrývá za většími planetami, aby nebylo zpozorováno a katalogizováno. V tom je tajemství poklidu na Oxu. Když se tedy my vzdálíme, rozumí se samo sebou, že vy se budete muset přiblížit."

"Kdo my, Země?"

"Ne, vy. Vy. Vy, Glód Ratinier."

"Jak to já? Co sem proved?"

"Musíte přijít k nám, protože umíte pěstovat zeli, zeli, zeličko zelený a umíte dělat polévku."

Výsledkem toho nečekaného pozvání bylo, že se Glód bušil do stehů a rozhoupal se v židli, tak, až málem přepadl na roury od sporáku.

"To je pošuk!" kvičel, "to je pošuk!"

Hmota byl tak dotčen, že si popletl jazyky, zahudral cosi důrazně, uvědomil si omyl a text přeložil:

"Nejsem pošuk! Myslící výbor můj návrh prostudoval a v podstatě ho přijal. Oxo má kyslík, můžete tam žít ..."

Nedbale dořekl:

"... můžete tam žít do věku dvou set let, Glóde, bez nemoci a neduhů. Až budete na Oxu, Glóde, bude vám zbývat ještě sto třicet let života místo deseti zdejších, kdybyste měl kliku. Snad to stojí za úvahu, místo co byste vřiskal jako děčko: To je pošuk! To je pošuk!"

Ratinier se zas klidně uvelebil na židli, utřel si oči, vyzunkl sklenici, aby se vzpamatoval, pak zavrtěl hlavou:

"Tak to ne, Hmota. Váš životní styl tam nahoře mě ani drobet neláká. Neumím si těch sto třicet let představit bez pití, bez tabáku, jednu pilulku ráno, cucací pastilku večer. Radši budu pět deset let chodit od sklepa, v kterém mám chládek, k zahradě, která je docela pěkná. Na rovinku, kamaráde, na rovinku! Já to nedoklepal až do tohohle věku, abych byl odsouzený na sto třicet roků nucených prací, dyť sem v životě neudělal nic zlého, akorát že sem opisoval od velkého Louise Quatresousa."

Hmota tu temnou náarážku přešel a rozvinul své argumenty. Na tomto jednání záviselo jeho přijetí do Myslícího výboru.

"Vaše první námitka neobstojí. Eskadra kosmických lodí složí na Oxu tolik vína a tabáku, kolik můžete za svůj předlouhý život vypít a vykouřit. U nás jsou dokonalé podmínky skladování. Vaše víno nechytí žádný vinný květ, nebude v něm ani sedlinka, za to vám ručím! Ani druhá námitka není valná. Když budete pěstovat zeli, můžete samozřejmě pěstovat i to ostatní, můžete na Oxu rekonstruovat svou zahradku. Na Oxu je mírné klima, pro pěstování všeho možného co možná příznivé."

To vše Glóda nezviklalo:

"Tohlencto ti nakukali ti tvoji šaškové vědátoři - my jim tady pro legraci říkáme technokrati! Já nezapomněl žes mi povídal, že u vás nejní žádněj rostlinnej život, kamarádíčku. Neplet' si mě s Amélií Poulangeardovou, která má v palici vymetýno. Jen mi ukaž vzorek vaší země! Nebo půdy, jestli myslíš, dyť vlastně země je určitě jen na Zemi!"

"Pamatoval jsem na to," prohlásil Hmota a vytáhl z kapsy kousek pórovitého šedého kamene, podobného tvárnici. Ratinier ho vzal do ruky a rozesmál se:

"Jo tohle, tahleta pemza? Teď už je mi docela jasný, proč vám na polích rostou akorát dlažky!"

Hmota ve zmatku vyrazil:

"Ono to není ono, Glóde?"

Ratinier soucitně potřásl hlavou:

"To je na nic! Nebudu si z- tebe dělat šprt'ouchlata, ty přece za to nemůžeš, ale vysít na tomhle zeli, to je jako vysít ho na dlažbě! Když sis tohle vyšpekuloval, tos byl někde ve hvězdách, Hmoto jeden nešťastná, a že to akorát sedí! Nech plavat celej ten nápad, že bys mě poslal na dlouhý prázdniny tam k vám, brachu!"

Politické kombinace se Hmotovi rázem zbourily. Glód se ustrnul nad jeho rozčarováním:

"Co nadělaš, hochu! Nemůžeš za to! Budete si dál při vašich svátkách a výročích dopřávat pilulky, a co?"

Hmota přemýšlel, ani ho už nenapadlo nazdařbůh se usmívat, jako když pes vyje na měsíc. Náhle popadl krabičku se světýlky, kterou měl přes rameno, položil ji na voskované plátno a nasměroval do úhlů, které mu připadly náležité.

"Dovolíte, Glóde? Musím volat na Oxo."

"Ale klidně, a pozdravuj je od Glóda."

"To jistě." Světélka začala pomrkávat a Hmota, který čile pracoval se stiskátky, je hned rozjasňoval, hned tlumil, dal jim zavířit i zajiskřit. Sakra, že ale mají řeči, pomyslí si Glód, asi jim to funguje líp než naše spoje. Zdálo se mu, že během hovoru tvář Hmoty nabývá své obvyklé zdravé barvy obohaceného uranu a pěnového polystyrénu. Oxan konečně zmáčkl knoflík, krabička zhasla a mimozemšťan si ji přidělal k pasu.

"Tak co?" řekl Ratinier, "seřvali tě?"

Hmota se chvíli snaživě usmíval a pak vynesl eso:

"Už se to zařizuje, Glóde!"

"Řekli ti, že do toho kamene nadělají nebozezem dírky, aby se tam daly našroubovat kořínky párátek?"

"Ne. Když zeli potřebuje půdu, bude půda."

"A kdepak ji vezmeš, ty chytřej?"

"Na Zemi."

Ratinier se zachechtal, změřil si společníka trošku soucitně:

"Na Zemi! To ti nějakou chvilku zabere, než v tom svým talíři, velkým jak rukavička, odtáhneš nahoru tolik, aby z toho byla zahrada! Na to ti nevystačí ani těch dvě stě let!"

"Mýlíte se, Glóde. V této chvíli se začíná stavět supertalíř, aby k nám odvezl nějaké vaše pole."

"Pole!"

"Proč ne? Jakou by mělo podle vás mít rozlohu?"

Ratinier se nechal vtáhnout do hry, neměl ale v krvi elektroniku, a tak počítal pomalu na prstech:

"To bysme měli ... Na sklizeň zelí a zeleniny k tomu ... pro deset tisíc chlapů, který budou zelňačku jíst než třikrát čtyřikrát do roka ... můžeš vystačit se čtverečním metrem na hlavu ..."

"Tedy deset tisíc čtverečních metrů."

"Myslíš, že bys v tom tvém stroji moh odvít hektar?" představil si Ratinier užasle.

"Jistě. Víc, bude-li třeba, na několikrát. Když je v pořádku technika, jde všechno."

Glód bouchl pěstí do dlaně a zařehotal se:

"Tak to byste mohli odnýt pole starýho Mulota! To je dobrá půda a on je starej mizera. Ten by se ksichtil, že už na poli nemá pole! Už ho vidím, jak si nabije hubu ve velký díře! To by bylo k popukání!"

Pokrčil rameny, vrátil se do skutečnosti:

"Ale ten obrovitej talíř všichni uviděj! Ten se nebude moct schovat jako to tvý prdítko!"

"Námítka se zamítá. Uspíme všechny obyvatele osady, zatemníme nejbližší okolí včetně cest. Tak co, líbilo by se vám namíchnout starýho Mulota?"

"To jo! Neřád jeden, desetkrát jsem u něj byl a nenabíd mi ani půl sklenky! To mu mám za zlý! Pěkně mi leží v žaludku ta trocha červenýho, co mi jakživ nenalil!"

Hmota ho usadil:

"To tedy máte smůlu, Glóde! Starej Mulot si nechá pole, jako si nechal své víno."

"A proč, ksakru? Jestli mu to pole můžeš vzít, i když je to neslýchaný, tak mu ho lohnout musíš! Trefí ho z toho šlak, upíra starýho!"

"Nebude proč. Jestli s tím polem nepoletíte vy, zůstane, kde je."

Glód v rozčilení bouchal do stolu:

"A máme to, už zas začíná, von je tím posedlej! Jestli máš něco v kedlubně, eště k tomu nemusíš mít dost páry! Já tam k tobě nepoletím! A už vůbec ne obdělávat hektar půdy, když mám tak akorát dost co dělat se zahradou, co má pět set metrů!"

"Ale veškerou potřebnou pomoc byste měl k ruce!"

"Ne a ne! Rozzlobíš mě, Hmoto, jestli budeš dotírat jak veš! Jestli si myslíš, že odejdu ze svýho domu, že opustím chudáka Kastli, svýho nejlepšího kamaráda, ktorej mi jaktěživo neublížil, třebaš utěšoval Francinu, když sem s Francinou nemoh líhat sám, poněvač sem byl v lágru, jestli si tohle teda myslíš, tak seš tak cvoklej, že zasloužíš svázat povříslém!"

Všecek se chvěl, nalil si sklenici a bez nadechnutí ji do sebe obrátil. Hmota neztratil hlavu, dokonce se nebál znovu na Ratiniera pokusně vytasit úsměv jako vrata od stodoly:

"Pan Chérasse může letět s vámi, v tom nevidíme žádnou překážku, protože se nemůžete rozmnožovat."

Pošetilá představa jakékoliv rozmnožovací činnosti mezi Kastlí a jím Glóda rozveselila:

"To bysme teda nemohli, i kdybysme chtěli."

"Jen to by totiž bylo na závalu ..."

"A Robin? Mám tu snad nechat kocoura jako kůl v plotě, chudáka sešlýho věkem? Mám ho snad nechat pojit samotinkýho, ani ho nepohladit, nechat ho tu za pastvu havranům? To bych ale musel bejt pěkněj neřád, Hmoto! Tohle kdybych udělal, nemoh bych se holit a neplivnout si přitom v zrcadle do ksichtu!"

Hmota vzdychl, hotov ke všem ústupkům:

"Hrozí mu smrt?"

"Má třináct roků. Hrozí mu, že čtrnáctýho se nedožije."

"Na Oxu nikdy nebyl kocour. Ale protože je sám, můžete ho tam vzít, není nebezpečí, že by měl mladé. A zemře až ve dvou stech letech, jako vy a já. Ten by souhlasil hned!"

"Jo, ale on nejní než zvíře!" ut'al mu Glód řeč a ironicky pokračoval: "A co slanina na špíčky, Hmoto, aha? To budeš muset vzít na cesty taky prasata!"

"Ne, ale tolik beček slaniny, kolik bude potřeba."

Glód to unaveně vzdal:

"Seš jak štěnice. Jako ženská, máš odpověď na všechno."

Šel ochutnat polévku a pochmurně pokýval hlavou:

"Bude hotová. To mě teda podrž, kvůli něčemu takovému, kvůli vobyčejný selský polívce jste celý pryč a ty do mě vrtáš a vrtáš! A já bych měl na takovejhle spolek primitývů koukat zblízka, tůhle! Že my sme vůbec s Kastlí tenkrát večer pšoukali, radši všechno jiný než přilákat tě tím jak mouchu na hnůj!"

Hmota v pohoršení hbitě polkl svůj nevinný úsměv. Oxan posmutněle zašeptal:

"Víte, Glóde, co jste zrovna řekl?"

"Aby ne."

"To jste neměl. Protože ... protože já vás mám docela rád, Glóde. Třebas mi to na Oxu vyčítají, třebas mi pořád říkají, že to patří k neužitečným věcem. Že mít rád lidi je neštěstí."

"To že ti ty tvoji divoši říkají?" pobouřil se Glód.

"Ano."

"Heršoft, dobře dělám, že sem s nima vopatrnej, dyť to nemá kouska srdce! Hmoto, já tě mám taky docela rád a vůbec se za to nestydím!"

Vesmírná bytost se rozzářila:

"Vy mě opravdu máte taky docela rád, Glóde?"

"Jo, i když se musím dost snažit, abych se shodl s takovým náfukou, co se se mnou ani nenapije!"

Hmota uneseně a hrdinsky skočil rovnýma nohama do vody, do vody barvy bourbonského červeného:

"Sakra, Glóde, nalijte mi sklenici!"

"Moment! Pochop, takovej ochtlík, to nejní jen to vínko, ale taky přátelství! Přátelství, to je to, co sme si teďko řekli, že sme zajedno ve všem všudy!"

"Tím spíš! Glóde, nalij mi sklenici, at' si připijem! At' je mi třebas z toho špatně!"

Glód odtáhl láhev, aby se jí Oxan nezmocnil, už se totiž neovládal:

"Kš, kš! Nešahat! Nejseš na to zvyklej, co kdyby tě to sklátilo jako Biolit. Nejdřív sněz polívku, abys měl nějaký základ, pak dostaneš kapánek líznout. Pro začátek jenom líznout. Dej na zkušenýho člověka a nedopadneš jako ty bulíci, horší než blázni vod přírody, co z hospody udělají kůlničku na dříví, protože nesnesou pití."

"Poslechnu vás, Glóde, protože mě máte docela rád."

Ratinier dal škvařit slaninu a stydlivě bručel:

"Viš, tohlencto se taky neříká."

"Jak se to tedy ví?"

"Protože je to člověku jasný, protože to uhádne. Kdybych najednou Kastli vykládal, že ho mám docela rád, měl by mě za šotouška. A já jeho taky, kdyby mi takhle lez do prdele. To těm vašim hlaváčům taky ani neříkej. Tohle si musíš nechat někde v koutku sám pro sebe. To máš jako s kytkami. Mám před barákem květináče s maceškama, mám tam řeřichy, petúnyje. Rád k nim přičuchnu, ale proč bysem to měl rozkřikovat? Mně stačí, že vonějí. Chápeš to?"

"Ano ..."

"Tak dobře, a přestaň mě míchat s tím, že mě pošleš k Měsíci jako družici, já to nesnáším. A teď se nablábnem! Hopla!"

Dal oběma na stůl zelňačku, která hýbala celou hvězdou, zpochybňovala její zřízení, to vše dvacet dva milióny kilometrů od Gourdiflots, třebaže bráno leteckou cestou. Hmota jedl polévku čím dál hltavěji, aby se spolehlivě nabažil okamžiku radosti, kterou sám importoval k uspokojení 74 % svých spoluobčanů, poněkud přejedených přírodními výtažky z tantalu a yttria, které se zapíjejí posilujícím roztokem derivátů praseodymu a dalších příměsí, jež se v kuchyni dnešního Savarina arci nevyskytnou. Zvedl mísu s polévkou ke rtům a vyčichal její vůni až do poslední kapky. Načež se spokojeně usmál a Glód na znamení radosti říhl. Hmota slíbil, že časem začne říhat taky.

"To nemusíš," vzpíral se Ratinier, "v lepší společnosti se to prej nesluší. Eště bzdít jak bejk, akorát to ti ke vzdělání chybí!"

Hbitě se chopil láhve. Hmota stejně neohroženě uchopil jednu z těch dvou sklenic, které Glód neustále stavěl na voskované plátno v zajetí starobyklých zvyků:

"A co já, Glóde, co já?"

Ratinier si přežvýkl kníry, jako že má starost:

"Nevím, jestli dělám dobře. Vzpomeň si, jaks na začátku remcal, že by tě to dočista zabilo ..."

"Řek ste mi, abych to vozkusil, jestli mám ctižádost. A já ji mám, a jakou! Voni mě pěkně ponížili, když mě třikrát vylili ze zkoušek na řidičák na ty jejich předpotopní talíře, o nic modernější než vaše vozítka De Dion-Bouton! Nalívejte, Glóde!"

Glód ne bez obav nalíval a dával pozor, aby se mu neutrhla ruka.

"Připijem si!" prohlásil Hmota halasně.

Připil Glódovi, polkl polovic z té půlsklínky, kterou mu Glód naservíroval.

"Tak co?" ptal se Bourboňan nervózně.

Oxan mu gestem naznačil, že musí vyčkat výsledek akce. Už předtím nevypadal nijak zdravě, nyní zbledl, pak zrudl, než se mu opět vrátila původní barva. Jako vědecký typ a úzkostlivý člověk si chvíli nato po celém těle přejel jakýmsi radiestezickým kyvadélkem, které trošku škytavě vysílalo zářivý sírový bod. Pak svůj aparát na morseovku vypnul a nadšeně řekl:

"Je to dobré, nezčervenalo to. Je to neškodné."

Glód si řekl, že strážmistr Coussinet nepřišel na nic nového se svými balónky, které deptají pracující vrstvy kantonu. Se zájmem se vyptával:

"Je to neškodný, to my víme, ale co říkáš na chuť?"

"Zdá se, že se to dobře hodí k zelňačce ..."

"Jak dva dřeváky do páru! Troufnem si eště slzičku?"

"Troufnem!"

Hmota vypil ještě půl sklínky vína, čímž jeho mladá zkušenost postoupila na úroveň sklenky celé. Přemýšlel, s rukou na tom, co měli místo žaludku mimozemšťané z Oxa, asteroidu skromného rodu, zapomenutého vzadu napravo ve ztracené galaxii: Dopídl se přesvědčení, že Myslíci výbor je co do počtu nadměrný. Že všech pět nemyslitelů se musí sklonit před tím, kdo vynalezl nejen zelňačku, ale radost ze života. Že se zkrátka v blízké budoucnosti sám bohatě postará o výkon moci, kterou je absurdní nadále tříštit.

Vypravil ze sebe:

"Glóde, tam u mě jsou ve vládě samý jelita. Budu vládnout místo nich sám samojedinej, nakopám je do zadků. Glóde, slyšíš? Co ty na to?"

"Co já na to? Ze seš po jediný sklenici jak slíva, že bys měl odletět, než bude pozdě."

"Nikdo mě nemá rád!" vykřikl Hmota a rozvzlykal se do dlaní, zhroucen na voskované plátno.

"Ale to víš, že tě mám rád," bručel Glód roztrpčeně a vlekl ho k chlévu, jak se dalo.

"Musíš mi dát hubičku!" lkal Hmota, když už půlkou půlky seděl na sedadle svého talíře.

"Nezapomeň si bandasku," vrčel Glód a uložil ji vedle Oxana.

Rychle se s lupnutím přilepila na stěnu.

"Dej mi hubičku!" znovu zaprosil Hmota.

Glód ho vztekle políbil a pak sám prudce přibouchl dveře vesmírného stroje.

Hmota mu ještě věnoval široký opilecký úsměv, načež spustil něco, co mělo být zpětný chod talíře.

Vesmírná loď nedbala na dokořán otevřená vrata chléva a za strašného rámusu borcených prken vyrazila opačným směrem. Prkna byla naštěstí prožraná červotočem.

Sotva byl Hmota na obloze, upravil dráhu letu a jako obvykle zamířil k Moulins. Přesto dlouhé hodiny bloudil kosmem, spletl si hvězdu a s velkou bravurou nakonec přistál na Yoldii, obývané zbedněnci, kteří ho čtrnáct dní drželi v zajetí.

Byl osvobozen výměnou za značné výkupné v podobě vzácných minerálních solí, a pět bádajících myslitelů z řídicího výboru planety Oxa, třebaže se s větším či menším úspěchem o to pokoušeli, ne a ne se tomu usmát.

12. KAPITOLA

Glód s Kastlí spolu bok po boku tápali ze hřbitova v horkém srpnovém slunci, které už jim řádně pralo do čepic. Ratinier na hřbitov nechodil od té doby, co jeho nebožka dělala servírku v restauraci na jednom z hlavních bulvárů, jak mu to sdělila na rubu pohlednice s Eiffelkou. Nemusel jí už nosit muškáty.

Osada Gourdiflots ten den právě pohřbila svého stařešinu, bývalého bojovníka z první světové Blaise Rubiauxe. Schopenhauerovi bez hněvu v srdci trvali na tom, že se účastní obřadu, darovali dokonce věnec, podle ozdobné pásky věnovaný francouzsko-německému usmíření. Van Slembrouckeovi zase jako obyčejně představovali malou udatnou belgickou armádu a Krále rytíře.

V těch nejméně obnošených manšestrových oblecích přešli Glód a Kastle s povzdechem před zavřenou hospodou, vzpomínající na někdejší veselé pohřby. Tenkrát lidi dovedli uctít nebožtíka.

"Chudák starej Blaise," mečel Ciccise, "když si pomyslí, že tam brzo pudem za ním a že nemůžem vypít ani sklenku za jeho nesmrtelnou duši, je to pěkná vostuda! Nic mi nepovídej, náboženství je v čudu, strkají nás do země jak šakaly ...!"

"A horempádem! Viděls faráře, jak každých pět minut kouká na hodinky? Má další pohřeb ve Vaumasu. Dřív to nechal člověka vychutnat, nespokl půlku požehnání, když posílal nebožtíky na věčnost. Žádnou profesionální zodpovědnost nemá."

"Dyt' už nejni vůbec nic, milej zlatej!"

Ratinier zívá. Moc se nevyspal. Zase ho dnes v noci zpracovával Hmota, který ho už dva měsíce volal prostřednictvím své šikovné škatulky. "Povídám ne, tak ne!" křičel Glód do té ďábelské krystalky. "Jaktěživo nepojedu do toho tvýho podělanýho Zapadákova, slyšíš? Jaktěživo!"

Hmota, ten se taky změnil. Kdepak, ne k horšímu! Od své první skleničky neblahé paměti udělal vážný pokrok. S troškou tréninku jich teď vypil pět šest a nemluvil víc z cesty než nezkušený pozemšťan. Jednou vzal dokonce litr červeného na Oxo a kořeni z jeho výboru se usnesli, že to není žádný jed. Hmota ve svém vzestupu pokračoval, začal šňupat. Jednu noc mu padl zrak na Glódovu tabatěrku, načež požádal, zda by ji směl použít. Od té doby šňupal jako

starý cestář a pět hlavounů z výboru šňupalo jako pět polních hlídačů.

"Na co myslíš?" zeptal se Kastle.

Ratinier pokrčil rameny. Nemohl se mu svěřit s Hmotovým naléháním.

"Na smrt, starouši. Máme ji na krku jak policajt pišťalku."

"A co naděláš. Musíme tam všichni, zámecký páni, studnaři, dřeváčníci, každej."

Právě že podle Hmoty ne! Podle Hmoty by se dokonce na Oxu daly rekonstruovat jejich domy. Hmota se neobával výdajů.

Mimochodem, výdaje ... Ratinier zašel do Zemědělské banky směnit asi deset z těch dvou tisíc napoleonských zlatých. Nepárali se s tím a odpočítali mu tři tisíce sedm set nových franků, které mu nic neřikaly a které platily stokrát víc než staré, a tím to bylo všechno složitější. S touto neuvěřitelnou sumou šel do Casina objednat víno. Prosím, žádné patoky! Jenom to nejlepší. Bordeauxské, burgundské, a dokonce šampaňské! Velkoryse koupil navíc pár plechovek se sardinkami pro Robina, který den ode dne ztrácel chuť k jídlu. Třeba ho to trochu postaví na nohy.

"Tohleto všechno nemůžu nikdy naprat na kolo!" řekl ustaraně Glód.

"Maličkost!" zvolal vedoucí, "dodám vám to hned po obědě! Ale namoutě, pane Ratinier, vy jste dědil!"

"Člověk má pár šupů stranou ... Radši to probendit, dokud to něco platí, když považíte ty různé vlády ..."

Stejnou řeč vedl takřka doslova i k Cicissovi, kterým ta nečekaná mana otrásla. Skočili po otvíráku. Ochutnali jednu láhev, druhou, třetí. Chérasse odmítl návrh, aby ut'ali drápky čtvrté.

"Nemá to cenu, Glóde."

"Proč? Je to to nejlepší, ne?"

"Já neříkám, ale mně to nedělá dobře. Zrovna tak mi chutná moje vínečko z l'Héraultu. Tobě ne? Pije se líp, má víc šmaku."

"Já už si zrovna říkal to samý. Už mě začíná vzadu brnět makovice, a to při tom mým dvanáctistupňovým z Varu nikdy ne."

"My tomu určitě nerozumíme, co by za nehet vlezlo, ale poznám, kdy mě to začíná brát."

"Já taky. Říkám si, co do toho dávají, aby to mohlo stát dva tisíce kulí, i víc."

"Určitě je to pančovaný, jestli chceš co vědět."

Dodávka zůstala ve sklepě a prostě na ni zapomněli. Ratinier odjakživa kouřil balíček tabáku denně a nemohl by přece vyhulit dva, ničit si zdraví jen proto, že zbohatl! Nekoupí si nový oblek, když má dva, ve kterých se klidně dá jít mezi lidi! Nezahodí kolo, když pořád uhání jako vítr! Má radši dobré maso z vlastního prasete než ty jejich bifteky. Povlečení má, a prádla, včetně rubáše, až do smrti!

Peníze, aspoň v jeho věku, nejenže nepůsobí štěstí, ale k ničemu moc nejsou. Vždycky měl dost, aby si mohl dopřát litřík, a třeba dva, a dobrého, nemusel polykat aspirin, když se napil. Radši pošle složenku Francině, na napoleony už nesáhne.

Šli krok za krokem, ruce za zády.

"Ani sme nebyli na hrobu Francině," upozornil Cicisse. Zrovna se to hodilo ..."

"Kvůli tomu, co tam po desíti letech je!" opáčil lehkomylně Glód.

"Jeden neví ... Ty aspoň budeš ležet s ní, až tam za ní půjdeš. A já budu v tom svém koutku dočista sám..."

"Zrovnas říkal, že tam zkrátka musíme jeden jak druhý!"

"To víš že jo, ale tohle sluníčko mi bude scházet, až v tý díře budem," zaševalil Kastle. "Slunce já mám rád."

O kus dál dodal:

"Hele, déšť mi taky moc nevádí."

A ještě dál:

"Vlastně nemám nic ani proti sněhu, když je člověk teple oblečený."

Museli ustoupit do příkopu, aby auta, která se jedno za druhým vracela ze hřbitova, měla volnou silnici. Ani ta, která měla německou či belgickou značku, se nezastavila a nenaložila je. V Gourdiflots se bez důkazů tvrdilo, že Chérasse a Ratinier mají blechy. Bylo to kruté, ne-li nepravděpodobné. Ale stejně šli radši po svých, rozhlíželi se, s návratem nespěchali, když tak šli pospolu, ušklíbli se nad špatně udržovanou zahradou, rozhořčila je vojtěška, která by neuživila ani divokého králíka.

"Já bych byl pro pernód, až dorazíme," rozhodl se zčistajasna Kastle.

"A proč? Nejní neděle."

"Byl pohřeb, tak jako kdyby byla. Když máme tu smůlu a žijem v kraji bez hospod, a tím pádem už civilizace nejní, co bejvala, musíme vztyčit prapor vzpoury a i tak si na Blaisovu památku vypít nedělní aperitiv!"

"Jo, Blaise," brumlal Glód, "kdyby ty bošáky oddělal, dobře jim tak, to máš jistý. Slyšíš, co dělají za kravál! A když ne oni, tak Belgičani, a tak to běží už od začátku měsíce. Na venkově se pomalu nedá žít. Je z toho město, jak se sem nahnou lidi z města."

Skutečně, čím byli blíž své stezce, tím víc je ohlušovaly míchající míchačky a bouchání kladiv. Krom toho od zavedení elektřiny jely naplno hi-fi systémy, a mladí Němci a Belgičané, zajedno ve společné lásce k rocku a pop-music, svými decibely klátili trávu na lukách. Navíc zavěsili do vrcholků stromů reproduktory, aby se víra anglických skupin lépe šířila, a Glód s Kastlí žili pod baldachýnem řevu, který jim doporučoval mít odstup, jak říkala Francina, anebo, bez ohledu na věk, milovat se až do úplného zblbnutí.

Zatímco Cicisse neztrácel ani chvilku a tahal vodu ze studny, Ratinier na lavičce hřmál:

"Vlastního slova nejní slyšet!"

"Co to povídáš?" křičel Chérasse.

"Povídám, že jeden druhýho neslyšíme a dědkové, co neslyšejí lautr nic, že mají kliku!"

"Máš pravdu, dem se napít dovnitř."

Kastle nalil pernód, chladný jako místnost, kterou silné zdi chrání před horkem a vřavou světa.

"Pamatuješ na Goubiho," řekl Glód, "na toho blázna z Jaligny?"

"Aby ne. Docela ušel. Byl na tom dokonce líp než Amélie Poulangeardová."

"Pamatuješ, když večer byla bouřka, jak vylez na kopec a bušil tam na plechy z pračky, aby zahnal blesky?"

"To se ví, to si taky pamatuju."

"No tak já si včera večer myslel, že se vrátil. Tamti indiáni bušili do plechů až do půlnoci. Slyšel sem, že prej třeba svejma bubínkami a tympánama dělaj to samý, co doktor, když ti prošťouchává uši. Říkají tomu per usn ... Jó, byly časy, kdy sme měli jedinýho blázna, a teďkon jich je! A taky na tu pračku bušil cvok, teďkon je to hudba ...!"

"To je divný," rozrušil se Chérasse, "já nic neslyšel!"

Nebylo na tom nic překvapujícího, protože Hmota ho odrovnal jako obyčejně jednou dávkou ze své trubičky.

"Jsou noce," vykládal Chérasse, "že spím jak pařez, sám nevím proč. Tak na tvý zdraví, kamaráde; a na Blaise!"

Třeskli sklenicemi, ale odložili je, aniž v nich smočili rty: do dvora vjela dodávka obchodníka s prasaty. Vystoupil Grégoire Troufigne, starosta vesnice, v přiléhavém černém plášti.

"To je Grégoire," řekl Ratinier ustaraně.

"Copak nám chce?" polekal se Ciccise, který choval instinktivní nedůvěru ke všem úřadům, státním i místním.

Troufigne už byl u prahu, žoviální, jako vůči voličům vždycky.

"Tak co, tatíci! Zdravičko! Špatně vám nejní, holdujete aperitivu, a to ještě nemáme ani poledne! Vida, na co padne starobní důchod! Vy zhýralci!"

Bylo mu padesát, barvu měl jako šamotová cihla a díky mimetismu malinká prasečí očka. "Jen se napijte s náma," navrhl Kastle, přece jen ve shodě s obyčejem.

"To se ví, že neodmítnu," souhlasil Troufigne a sedl si na nabídnutou židli. "Máme ale dneska pařák! Určitě je vám líp vevnitř než venku!"

"Venku," rýpl Glód, "se nedá vydržet kvůli tomu pekelnému rámusu, kterej tropějí cizáci."

"Tak, cizáci," vmísil se Chérasse, "vo kterejch nevíme ani to, co tam u nich doma dělají."

"Ale ty lidi mají doma slušný postavení! Ten Belgičan je učitelem někde u Namuru. A co se Němce teče, ten jak je tlustej, tak je zazobanej, dyť je to inženýr. Takovej inženýr, to nejní žádný hovno u cesty. A povídám vám, že si na markách neseď! Nechá lidi vydělat. Zedníky, omítkaře, truhláře, chodí to tam do Starejch chlivů průvodem. O daňovejch poplatkách ani nemluvim, to je pro vesnici zlatej důl. Radši mít ve vesnici takovýho než Araby! A to ještě, abysme si rozuměli, nejní Arab jako Arab. Pár těch petrolejovejch šejků bych sem klidně vzal, ale ty zas dou jinak, třeba k móři."

Pln lítosti vzdychl. Pomyšlení na přímořská letoviska ho skličovalo.

"Na zdraví, Grégoire!"

"No na vaše, na vaše."

Napili se jako chlapi, kteří vědí, co je žízeň.

Troufigne prohlásil kazatelsky s ukazováčkem naměřeným ke sklenici:

"Je to dobrota."

Kastle kývl, zmaten přesností starostova úsudku, a pak mu zvědavost nedala:

"A co jinak, Grégoire, copak vás sem přivedlo? Doufám, že ne nějaký nepříjemnosti."

Troufigne v náhlé extázi zajásal:

"Kdeže! Budou to spíš dobrý zprávy."

"Ale?" rozzářil se Chérasse.

Ratinier, který žádnou dobrou zprávu nečekal, zůstal na každý pád ve střehu:

"Můžem to slyšet?"

Starosta se zasmál trochu moc hlasitě:

"Počkejte! To je delší povídání, možná to bude chvíli trvat!"

"Ale?" zachmuřil se Ciccise.

Troufigne nasadil vážný, důležitý výraz:

"Vy to možná nevíte, když jste od vesnice tak daleko, ale ty Němci, ty Belgičani, to pro místní finance nejní žádný eldorádo, tudíž, zhruba řečeno, obec strádá."

"Nejní sama ..., " myslel Glód nahlas.

"Nepřerušujte mě pořád, jinak tady budeme až do večera. Co sme potřebovali, to byla, marná věc, ekonomická expanze."

Grégoire Trouffigne bažil po ekonomické expanzi. Vyslovoval ta dvě kouzelná slůvka stejně mlsně, jako když upíjel kvůli obchodu svých dvacet aperitivů za den.

"Francouzským vesnicím se nedostává ekonomická expanze, to za vašeho mládí ještě nebylo, tohleto. No a my sme s panem Raymondem du Genétem a obecní radou přišli na to, jak na tu ekonomickou expanzi vyvrát. A navíc na takovou ekonomickou expanzi, která skýtá možnost zaměstnání. Přibude patnáct novejš, a to nejní málo!"

Nadmul se, jako by jeho starostenská pýcha neměla dost prostoru, a spustil:

"Drazí spoluobčané, přátelé! Za rok, a ještě dříve, budeme u nás mít zábavní park, stejný, jako je v Thionnu. Tam se jmenuje Kapky, náš se bude jmenovat Kručinky, poněvadž tři čtvrtiny pozemku patří panu Raymondovi, pánu z Kručinek. Tak co, už vám svítá, tatíci?"

Glód se podrbal ve vousích:

"Mně teda zrovna né. Co to má bejt, takovej zábavní park?"

Trouffigne zvolal:

"Oni ani nevědí; co je to zábavní park!"

"No nevíme ..."

"Dyt' je to velká móda. Vy jste nebyli v Thionnu?"

"No né ... Co bysme tam taky dělali ...!"

"Dobře. Já vám to vyložím. Zábavní. park, to je jaksi ekonomická expanze a jedním vrzem taky ekologická. Nejdřív jsou to nějaký ty hektary, který se ohradějí, a může se tm jen za vstupný. Na těch hektarech se vybagrujou rybníky pro rybáře a na koupání. Vedle jsou hřiště, houpáčky, všecko pro lidi, aby se bavili. Protože na těch našich hektarech máme slušnej kus lesa, zavřou se tam daňci, srnky, pávi, hejlové, aby si je návštěvníci fotili a filmovali. Za to za všecko, víme, za to koupání, chytání ryb, zábavu a tak dál se musí platit! Každou chvilku se bude muset šáhnout do šrajtofle! Taky tam bude hospoda. Výčepy. Prodavači zmrzliny. To nám udělá ekonomickou expanzi jedna radost! Prostě pro obec je to balík!"

"A co pan Raymond, " vložil se Glód",ten nedostane nic?"

"To se ví, že dostane, vždyť on to skoro všechno financuje. My dodáme zbytek. A taky se platí za nápad. Chápete?"

To byla pro Kastli chvíle přihodit slůvko, svou trošku do mlýna:

"Nejní mi jasný, proč nám vo tom povídáte. Proč bysme my dva měli jít na houpáčky do zábavního parku?"

Trouffigne si porozepjal plášť, vyjmul výkres a dlaněmi ho uhladil na stole:

"Tohle je plán. A jde tu o vás, drazí přátelé. Můžete se podívat, nic přísně tajnýho to není."

Kastle si nasadil na nos brýle a sklonil se nad rysem. Starosta položil prst na přesné místo:

"Podívejte. Tady jste vy a vedle je Glód. Právě vedle Glódova pole bude parking. Místo pole bude prostor pro kulturní vyžití, tisíc lehátek a inteligentní muzika, vod toho, no - jo, Mozarta, ale to nejní můj vobor. Na místě Ratinieta domu a hospodářských budov bude dětský útulek, aby se mohli pobavit i rodiče, nemusejí se bavit pořád ty samý."

"Špatný to nejní, " řekl Glód nezúčastněně.

"Že ne! Je v tom nějakých nápadů! Plno jich tam je, jen se tam hemžej jako v muzeu pana Pompidoua. Jako příklad hospodaření s pozemky to není tak zcela ku hovnu, jak nám doslova řekli na prefektuře."

"Na místě mýho baráku má stát co?" zeptal se chladně Kastle.

"Tady to máte, podívejte: V místě stávajícího domku a hospodářských budov pana Francise Chérasse bude zbudováno skalisko s opicemi, obkroužené příkopem."

Cicisse vykulil oči zrovna tak, jako by je vykulil šimpanz, kdyby mu půjčili zrcátko:

"Skalisko s opicema?"

"Stejný, jako mají v zoo ve Vincennes, stejný, Cicissi! Ty potvůrky nám sem nalákají lidi, já! Jako kdybych je viděl, jak mažou do schovávaček na plastikovejch stromech, malpy, kočkodani, gorily! Ty stromy plánovali z plastiku, že to dýl vydrží."

Jelikož se Chérasse chystal vybuchnout, Ratinier mu gestem naznačil, aby mlčel, a zašklebil se na starostu:

"A copak bude na našem místě, na Cicissovým a mojím? Černošky s tácamy? Šaškové? Obecní radové nebo obchodníci s prasatama?"

Troufigne pochopil, odkud vítr vane, a jeho další řeč byla plna vemlouvavosti a lyriky:

"Tatíci, nebojte se. Všechno už je na všechny strany zařízený. Ekonomická expanze na vás nezapomněla. Víte, že místo kostela se měl postavit klub mládeže. Demokraticky jsme si popovídali s mládeží, která ještě ve vesnici je. Řekli nám, že budou radši blbnout na motorkách a s holkama než hrát domino v klubu jako hodný dětičky. Někteří sprostáci mi dokonce řekli, že si klub můžem strčit víte kam. Když to teda není vhodné místo pro klub, změnili jsme svůj plán. Z klubu pro mládež uděláme útulek pro důchodce, s kulečnickem, hernou, televizním sálem a - a to se týká vás, přátelé - čtyřmi pokoji se sprchovým koutem, WC a ústředním topením! Každý budete samozřejmě mít pokoj pro sebe. Budete v novém a bude o vás postaráno. A staré známé budete mít po ruce. Kam jen se podíváte! A to zadarmo! Jestli nejní pokrok krásná věc! Jestli to nejní krásný, taková ekonomická expanze! Kdepak, vy se ještě rádi postěhujete z těch svejch bacilama prolezlejších baráků, dyť dneska i ty prasata si bydlí líp než vy, na příkladnejch statkách a v průkopnickejch prasečincích! V útulku byste byli jako v bavlnce! Na rukou by vás nosili! Sociální pracovnice by se s váma mazlily!"

Starosta před kamennými tvářemi svých oveček vytáhl svůj uzemňující argument, který si pečlivě schovával, aby rozhovor dopadl v jeho prospěch:

"Nejenomže na tom moc, moc a moc vyděláte, co se teče bydlení a pohodlí, ale to ještě nejní všechno! Že ale máte, chlapi, štěstí! Ty vaše baráčky, který mají cenu tak pětku, i vaše pozemky se vykoupejí za nejvyšší cenu! Takže si budete moct nechat navězt do útulku sudy vína! Co vy na to, vy kujóni?"

Kastle si provokativně nalil pernod, nalil i Glódovi, Troufigneovu sklenici opominul, zarazil do hrdla zátku a s láhví odkráčel ke kredenci. Troufigne po té urážce zrudl, což byl jeho způsob zblednutí.

"My na to nic," pronesl ledově Glód.

"Kdyby to nebyla urážka, řek bych vám, abyste šel," řekl Kastle, "ale jako kdyby se stalo."

Starosta vstal, sbalil si plánek a celý nachový potřásl hlavou:

"Já sem na obecní radě upozorňoval, že nemáte žádný smysl pro pořádek a že s obcí necejtíte! Že nám budete dělat těžkosti, jen abyste nás nasírali! Kdybyste nebyli starý a nemocný, vyvlastnili bysme vás jedna radost! Jenže ..."

"Jenže nemůžete," dořekl Ratinier.

"No jo! Zákony jsou špatný. Někteří i chránějí zavostalý a předpotopní jedince! Ale, Chérassi a Ratiniere, kdo se směje naposled, ten se směje nejlíp! Však on vám brzo spadne hřebínek! Za půl roku vám budou řvát do uší buldozéry a nakladače, za to vám ručím! Za rok se budete mít každou neděli jak v ráji s třema stovkama autůků a třiceti autobusama na parkovišti padesát metrů od vás! To nemluvím o lidech, kteří na vás budou koukat přes plot a budou vám házet pro srandu buráky! Taneční parket vám prsknu co nejbliž k barákům! Autodrom taky a házení na terče jakbysmet! To bude vaše smrt, vy trilobiti! Ale aspoň až budete na krchově, obec se zbaví mrtvé přítěže a konečně bude moct rozepnout křídla vstříc ekonomický expanzi! Nazdar!"

Skočil do nákladáku jako běs, jak obracel, vyhodil do vzduchu nejmní kubík šterku.

"Viděls, jak sem s tím prevítem mluvil?" radoval se Kastle.

A vzápětí zneklidněl:

"Ty nevypadáš spokojenej, Glóde."

Ratinier vybuchl:

"Tady nejni nic k smíchu! Ty si nevidíš dál než na špičku nosu, chlape! Dyt' my teďka budem žít v pekle! V pekle! Copaks neslyšel toho prašivku? Ty nám ukážou, jestli jim do toho zatracenýho útulku nepudem! A jestli pudem, do třech tejdů se utrápíme a sme na prkně!"

"Myslíš?" zadrmlol Kastle. "Sme nahaný, milej Cicissi. Jak říká ten vrahoun, nezbejvá nám než chcípnout. Ty bys to vydržel obehnanej kolem dokola drátěným plotem a s Japoncema, co si nás budou fotit, až pudem na hajzlík?"

"Máš pravdu, můj milej," přerušil ho Chérasse, stejně tak v mžiku zachmuřen jako přesvědčen. "Už holt jen ta sebevražda. Pudeš? Budou tu dva oběšenci jednou ranou!"

"Počkej moment s tím tvým koníčkem! Provaz se nepřetrhne pokaždý. Promyslíme to všechno a vypijem ty pernouše, dyt' už maj nohy vohřátý."

Nutil se do klidu. Kastle podléhal více či méně vražedným záchvatům. Ratinier držel samomluvu: "Dyt' přece nemůžou nacpat ty zábavný areály všude, mohli bysme najít jiný dva baráky, přestěhovat se ..."

Chérasse celý bez sebe zabušil do stolu, na poslední chvíli zachránil obě skleničky před zkázou: "To já nechci! Nikdy! Sem tady padesát let a tady zůstanu!"

"No já sem na tom zrovna tak, zdrhat se mi moc nechce ... Já jen myslel ..."

"A pak, na radnici by měli náramnou radost, že sme celý podělaný!"

Tak co?"

"Takže skočíme do studny, jeden po druhým! Prostřelíme si flintou hlavu! Nacpeme se jedem na krysy! Troufigne to bude žrát, že má na svědomí dva mrtvý!"

"To je možný, ale my budem mrtvý a nebudem se na to moct koukat ..."

Bez domluvení do sebe hodili týmž pohybem své pernody.

"Řešení teda nejni ...,“ řekl Kastle se zvlhlýma očima.

Glód váhal, dlouho převracel prázdnou sklenici v rukou, než zašeptal:

"Jedno možná je ... Cicissi ... Ale já nevím, jak ti to říct..."

"Tak to řekni, dyt' na tom už nešupí ..."

"Cicissi ..., co ty na to, žít až do dvou set let?"

Chérasse sebou trhl, podíval se na něj s úzkostí, jež se nedala skrýt o nic méně než hrb:

"Ale bože, Glóde! Slyšel ses, cos řek? Ted' bys mě nechal v bryndě? Vodejel v sanitce? Jestli jo, skočím do Besbry a utopím se!"

"Přestaň se sakra pořád kráglavat, je to nudný! I když to tak vypadá, nepomát sem se ani kapku!"

Cicisse se ponuře zasmál:

"Ale říkals dvě stě roků?"

"Dvě stě."

"Jestli nejseš blázen, tak je to eště horší. To asi nesneseš dva pernody za sebou."

"Nalej eště třetí a poslouchej mě. Ale jestli mi nevěříš, radši budu držet hubu. Přisahej, že mně budeš věřit. Přisahej."

Kastle zmaten vytáhl láhev z kredence a při tom remcal:

"Klidně to zkusím, ale s tím vtípem o dvou stech letech si nezačal nejlíp. Mám ti to sežrat i s chlupama, a ty sis ze mě utahoval kvůli jednomu talíři, a ať se na místě propadnu, jestli ten talíř nebyl opravdovej!"

Ratinier se na něj rovněž upřeně potměšile zahleděl:

"To víš, že byl opravdovej. Já ten talíř viděl dřív než ty. Viděl sem ho, a dokonce ne jednou, a uvidím ho zas, když budu chtít. Hele, když přilítne, parkuje v mém chlívě."

V Cicissových očních důlcích bylo také něco jako dva talíře.

"Co to plácáš, Glóde?"

Ratinier se pohoršil:

"No, prosím tě, ty teda už teď na talíře nevěříš? To sem měl vědět!"

"Jestlis ho viděl, tak pročs to neřek jako já?"

"Já nemoh kvůli zelňačce, vyložím ti to."

"Zelňačce? Povídals kvůli zelňačce?"

"Jo."

Chérasse si soucitně poťukal na čepici a vzdychl:

"Nechce to bejt lepší ..."

"Vyložím ti to, povídám, že ti to vyložím! Teďkon chci vod tebe slyšet jednu jedinou věc: doklepat to až do dvou set roků, zajímá tě to nebo ne?"

Cicisse zahřímá:

"Samozřejmě že jo! Viděls už dědka, kterej plazí jazyk vod žízňe, aby vodmít sklenici?"

"Neváhal bys?"

"To víš, že ne!"

"No já teda váhal ... Protože vono by to nebylo tady!"

"Může si to bejt třebas na Měsici, sbalím si svejch pět švestek v cuku letu!"

"A co tvůj dům?"

"Hlavně holej život! Barák si s sebou do hrobu nevemu!"

Ušklíbl se:

"Vadilo by mi jediný, Glóde, nechat tě tady a pít sám ... Kolikpak to . . . ? Dýl než sto třicet roků!"

"Nenechal bys mě tu. Odjeli bysme spolu. A eště s Robinem!"

"S Robinem? ... No jo ... Když už sme u toho ... A ten by tam samozřejmě taky žil dvě stě roků?"

"Samozřejmě. Tak co, seš pro?"

"Ano," zařval Kastle, "ano, ano, ano!"

"Víš, žeš mě zrovna přesvědčil? Teda, když já sem váhal, nebylo po nějakým zábavním areálu ani čuchu. Takhle je všecho jinak. Žít tam anebo vedle parkoviště za mřížema, to je prašť jako uhoď! Dobře sis to rozmyslel, Cicissi, vážně?"

"Ano!" zabečel znovu Chérasse.

"Neřvi, jak dybys měl psotník! Pojd' se mnou, řeknem jim to."

Cicisse třesl oči, celý zpocený:

"Řeknem jim ... komu? ..."

"Hmotě."

Protože byl Kastle celý splavený, utřel se svým kostkovaným kapesníkem:

"Hmotě? Jaký hmotě? Ty se teďka bavíš s různějma hmotama?"

"Říkám mu tak, poněvač nemá jméno. Hmota je dobrý chlap. Pojd', je tři čtvrtě, v jednu mě bude volat. Dám mu vědět, že jedem. Bude rád."

Vstal, Cicisse po něm, zmaten čím dál víc: "Už jdu, milá hmoto, už jdu! Hmota! To je vrchol! To ještě scházelo. Von zdětinštěl. Zcvoknul. Přeskočilo mu."

"Pojd' honem a přestaň si bručet pod fousy!"

Kastle šel s Glódem odevzdaně k němu domů. Ratinier podotkl:

"V jednu půjdeš ven, přístroj totiž nemůže pracovat, když seš u toho."

"Jakej přístroj?"

"Je na kredenci, ale ty ho nemůžeš vidět."

"Takhle je to ...," řekl Chérasse pochybovačně. "Však sem si říkal ..."

"Pudeš si sednout na lavičku."

"Pro mě ... tam nebo jinač ..."

"Ale Hmota to zařídí. To je kvůli vlnám. Vrátiš se, až ti řeknu."

"Dobře, Glóde, a budu žít až do dvou set roků," přikývl smutně Kastle.

Když hodiny odbily jednu, nenápadně se vzdálil - šel své neštěstí strávit na lavičku.

"Že to radši nepotrefilo mě," povídal si sám pro sebe "aspoň bych nemusel koukat na takový pohromy, takovýho něco ofšesnýho ... Žádný talíř v životě neviděl. Kdyby ho viděl, nebyl by v tomhle kritickém stavu ..."

Přístroj se rozsvítil. Hmota se nikdy neopozdil s domluvami, aby si Ratinier sbalil. V místnosti se ozval jeho hlas:

"Oxo volá Zemi! Oxo volá Zemi! Jste tam, Glóde?"

"Jsem tady."

Kastle venku nastražil uši. Tak on si mluví sám se sebou a ještě s někým jiným, to přestává všechno ...!

"Hmoto, mám novinku. Kastle by rád odejel, i s kocourem."

"A vy, Glóde?"

"Jestli Kastle s kocourem pojedou, jedu samozřejmě s nima!"

"Konečně! Konečně! To mám radost, Glóde!"

"To nejní všechno, Hmoto, musíš s ním promluvit, s tím opičákem, poněvač mi nechce věřit. Tak to s hrbatejma chodí. Pošťourej se v těch vlnách, aby tě mohl slyšet a vidět škatulku."

"Zavolám za minutku."

Ratinier šel a vzal Chérasse za ruku:

"Pojď, ty starej chytráku, ty nevěřící Tomáši! A sedni si čelem ke kredenci, abys nespad na zadek!"

Zatlačil mu na ramena, aby ho donutil si sednout.

"Nic nevidím," blekotal Kastle, na něhož to ale stejně udělalo dojem, "taky nic neslyším ..."

"Mlč. Nenasírej vlny. Tam nahoře to musí prskat, jako když se smažej brambory ..."

"Pořád nic nevidím ..."

"Jestli máš vlny v takovém stavu jako játra, nebude to pro ně žádná hračka skákat ti přes hrb!"

Cicisse neměl kdy ohradit se proti urážce. Na kredenci před ním se začalo zhmotňovat jakési černé těleso, zpřesňovaly se mu tvary, poznenáhlu se rozsvěcelo zelené světélko.

"Nehejbej se, hrome," špitl Glód a přidržoval vyděšeného Chérasse, aby nevyskočil.

Z krabičky zazněl Ošanův hlas:

"Pane Chérassi ... Pane Chérassi ..."

"Kdopak to se mnou mluví?" koktal Cicisse.

"Oxo volá Zemi ... Oxo volá Zemi ... Pane Chérassi ... Tady je Hmota ... Jste tam, pane Chérassi?"

"Rekni mu ano, do prčic," zašeptal Ratinier.

"Ano, to sem já ... Francis Chérasse ..."

"Nebojte se, pane Chérassi."

"Vůbec se nebojím," řekl Kastle a třásl se, div se pod ním nerozpadla židle.

"Chcete žít dvě stě let, pane Chérassi?"

"Kdyby to s dovolením šlo ..., kdyby se to nějak dalo splichtit, nejsem proti ...," zadržela se Cicissově řeč.

"Takže jako by se stalo! Glóde?"

"Ano, Hmoto."

"Přiletím dnes o půlnoci, pohovoříme si o vašem odletu. Představíte mi pana Chérasse. Bude polévka?"

"Uděláme."

"Bude ochtlík?"

"Třeba dva."

"Tak na shledanou večer. Zatím na shledanou, pane Chérassi!"

"Zatím na shledanou, pane Hmota," řekl Kastle zcela vyčerpán. "Hmoto!" křičel Glód, "seš tam eště?"

"Poslouchám."

"Sou tady sousedi, dělají tak příšernej randál, že to musíš slyšet i na ty milióny kilometrů. Nemoh bys s tím něco udělat?"

"Hned jim mrsknu antizvukovou vlnou po rypáku."

"Děkuju."

"Není zač. Glóde, mám takovou radost, že jste se rozhodli! Takovou ohromnou radost!"

Zelené světélko na ně mrklo, zablikalo, pak zhaslo.

"A je to!" shrnul jednoduše Ratinier, zatímco jeho přítel polykal sliny s tichým žbluňkáním, jako když ukapává kohoutek.

Glód ve skvělé náladě zvedl ruku a zvesela ji spustil na Chérassův hrb:

"Co ty na to, starej křene?"

"No, jestli mi v tu ránu nedáš sklenici, bude mi z toho nanic."

Ratinier mu ji podal, Cicisse bezchybně provedl "do dna".

Za zlověstného hrčení, v sérii pohřebního kvákotu vzdálené tamtamy přestaly náhle kvílet, zesilovače na stromech zasvištěly, než vydechly naposledy. Nad lukami se rozprostřelo nádherné ticho. Pak se po špičkách vrátilo několik ptáků, začali znovu zpívat ...

Glód s Kastlí si sedli na lavičku s lahví a dvěma sklenkami vedle sebe. Ratinier využil Chérassovy dočasné zdeptanosti a dopodrobna mu vyprávěl historii přepodivnou, nadmíru však hodnou víry o příchodu Hmotově na Zemi potažmo o svých stycích s ním.

"Řek bych, že seš s ním sakra zadobře," připustil Kastle a dodal se špetkou žárlivosti na krajíčku jazyka: "Možná ještě víc než se mnou, co?"

"Nebud' labuť. Taky s ním budeš zadobře. Lepší mít kamarády dva."

"Jako táty," souhlasil Cicisse zcela mimo souvislost.

Pokračoval:

"Pořád ještě nějak nechápu, proč se ty tvý chlápci zhlídli v zelňačce!"

"Já sem to pochopil asi tak nějak, že jim dělá radost, a radost že u nich žádná nejní. Že je to asi jako kdyby objevili Ameriku. A že je to možná lepší než Amerika, takovej maličkej kousek štěstí ..."

Bez výčitek dopili litr, protože o zdraví si už nemuseli dělat starost. Svěže se před nimi otvíralo sto třicet let, ať dělají, co dělají, ať kouří, pijí nebo jedí.

"Řekls Hmotovi," napadlo Kastlí, "že s sebou odvezem naše slepice a králíky?"

"Eště ne."

"Vono totiž, můj milej, zelenina a slanina je dobrá věc, ale potřebuješ vajíčka a maso. Nechci nahoru, abych tam strádal. Nebudem se jako blázní ládovat zelňačkou. A bez dobytka nejní hnůj. Bez hnoje nic nevypěstuješ."

"No to je pravda."

"Vemu si taky harmoniku."

"Vemeš si, co budeš chtít. Dají nám velikej talíř, aby se tam vešlo všechno."

"Lavičku naložíme taky?"

"Proč ne?"

Kastle oplatil Glódovi přátelské plácnutí:

"Takže máme eště sto třicet let na řeči na lavičce, na pití, pšoukání a muzicírování?"

"Asi že jo."

"Nebude to kór moc dlouhý?"

"To přece eště nikdo nezažil, to uvidíme ..."

"Máš pravdu, času na to bude dost. Mezi náma, ne že bych se nemoh dočkat, až natáhnu bačkory a pudu do zábavního parku za kostelíčkem."

Zasmál se:

"Hele, a starosta s tím svým parkem, ten bude mít dlouhej ksicht, až nás bude hledat po všech čertech!"

"Necháme lístek, než vodjedem," vysvětlil Ratinier. "Napíšem tam, že kvůli němu odcházíme s žebráckou mošnou na cesty. Že dva ubozí starci vypuzení ekonomickou expanzí ze svých domovů dou se svou bídou do širého světa. To Troufignovi reklamu neudělá. Bude dokonce nuceněj podat demisi, hajzl jeden!"

Mračno potupy, které se snese na ničemného starostu, odúmrt' hi-fi přístrojů, jež se mladí Němci a Belgičané marně pokoušeli opravit, to vše spolu s nekonečnými obzory, které skýtalo jejich hvězdné vyhnanství, jim proslunilo den. Po obědě zabili prase. Také poletí na Oxo, ale nasolené. Pak na Ratinierův návrh vytrhali všechno zelí a napěchovali je do pytlů.

"Prej to tam nahoře vydrží," vysvětlil Glód. "Uvaž, že pole starýho Mulota nejni eště zrytý a osetý!"

"Kdopak to oddře?" znepokojil se Kastle.

"Tam, co jdem, jsou otroci. No ale ti jsou všude na světě, jak sem pochopil."

Neustále pracovali, sklídili všechno, co se dalo pokládat za zeleninu, naplnili jí několik košatin.

"Glóde, kolikže kilometrů je to jejich doma daleko?"

"Dvaadvacet miliónů."

"To nejni za humnama. Já byl nejdál v Clermontu, v sedumatřicátým za sestrou, eště než umřela. A to bylo už tehda víc než takovejch sto kiláků."

Obě devastované zahrady večer připomínaly smutný vzhled pařížských parčíků. Glód při pohledu na tu spoušť bezděčně parafrázoval básníka:

"Však zejtra na Oxu nám vzejde zelí nový!"

Za tmy si opět sedli na lavičku, dívali se na hvězdy. Brzy se z téže lavičky, ale dvě hodiny talířem odtud, budou dívat na jiné hvězdy, láhev hned po ruce jako tady. Nic se nezmění, jen život bude pokračovat dál, a nebude pro jednu brát konce.

Na pozadí měsíce se na střeše obrýsoval Robinův stín. Také se díval na hvězdy a snil, že jsou to myši. Netušil, že se svým chrčivým dechem a usazenýma očima má před sebou ještě sto osmdesát sedm let života.

O půlnoci spatřili Glód a Kastle nad svými hlavami zářit Hmotův kosmický koráb a konečně byli zajedno, že je to docela určitě létající talíř.

13. KAPITOLA

Hmota vyhověl všem jejich drobným rozmarům a požadavkům. Tak byl nadšen, že se zelňačka bude servírovat u něj doma.

Příští noci přistane stěhovácký talíř mezi oběma domy a úderka Oxaňů naskládá dovnitř klece se slepicemi, kotce s králíky, bečku s nasoleným prasetem, zelí a další zeleninu, zásobu dřeváků, lavičky, postele a veškeré zařízení včetně obou nástěnných hodin, sporák, kamna a sudy.

Nato Hmota naloží Glóda, Kastli a Robina do svého osobního superexpresního stroje. Později, dokud ještě Oxo nebude dvě stě třicet osm miliónů kilometrů od Země, komanda mimozemšťanů vyloupí pár skladišť tabáku a krmení pro kočky, množství sklepů připraví o víno a uhlí pro potřebu svých nových spoluobčanů.

Když bylo vše stanoveno, slušelo se zapít nadcházející odjezd. Při odletu dalo Hmotovi trochu práce poradit si ve chlěvě s talířem.

Ráno řekl Kastle Glódovi, když vstali:

"Hmota je dobrej chlap, splávek má ale pořádněj!"

"Dostal se do slušný formy. A to mi ze začátku vykládal, že by to nesnes! Ted'kon je to jedna žlice polívky, jedna sklenice, jedna žlice polívky, jedna sklenice!"

Vítr k nim zanesl zvuk zvonů.

"Á!" řekl Ratinier, "to se žení Troufignův syn s Fontainovic cérou. Nechtělo by se ti udělat jim tam kvůli starostovi trochu binec?"

Vyložil Kastli svůj plán a ten ho s potěšením schválil. Glód doma napěchoval tisíc napoleonů do dvou krabic od bot, pečlivě je převázal, předtím ovšem vsunul lístek tohoto znění:

Milá Francino,

odjíždím na cesty, což by bylo dlouhý vysvětlování. Tady ti posílám doporučeně pár šupů, jelikož tam, co budu, mi nebudou zapotřebí, na rozdíl od tebe. Dej si je do spořitelny, tam se ti rozmnoží. Tomu svému motorkářovi je neukazu j. Že znáš mě to ještě neznamená, že znáš mužský. Musíš před nima bejt vopatrná jak čert. Všický jsou lháři, zloději a samý takový. Líbám tě a ještě jednou ti přeju, abys byla šťastná.

Tvůj starej Glód.

Vyšel se šňůrou vaku přes rameno, krabice pod paží. Kastle se k němu připojil, pomohl mu s balíky. Dali se cestou k městečku.

"Glóde, je tam nahoře hezky jako dneska?"

"Podle Hmoty jo. Bolesti a revma necháme tady, kamaráde. Myslím, že to nejni špatnej obchod, vymáznout vocad! Nákej moment už je to jasný, Země je nahaná, brzo nebudeš mít na vybranou než mezi koncentračním táborem a zábavním parkem. Máš země, kde by jedli hřebíky. Máš jiný, kde se cpou práškama, aby mohli strávit, co všechno sešrotovali. Moře je taky na hrnci, je to už samej mazut a nenažranci tahají ven ryby, který nejsou větší než jehly do gramofónu. A to ani nemluví o zemích, kde se to všechno morduje, a tak to bude trvat pořád, poněvač se lidi jaktěživo nebudou moct navzájem vystát."

"Máš pravdu, můj milej. Budeme se na ně seshora koukat z lavičky, vypijem ochtlík, řeknem jim: Na vaše zdraví, chlapi, a voni se srazejí hlavama, jen to břinkne!"

Párkrát se přátelsky bouchli mezi lopatky, rozjaření a jako ve stavu beztlíže. Byl to první případ na světě, kdy byly dvě křesťanské duše šťastné, že opouštějí Zemi, přitom právě toho se celý život obávali jako každý.

V městečku se odebrali na poštu a poštovní, kterého už dlouhá léta znali, užasl:

"Pane Ratiniere ..., vy posíláte balíčky Francině?"

"To nejni pro moji nebožku, Victore! Ta je z přízně."

"Však sem si říkal!"

"... Že mi haraší na majáku? Eště ne. Hele, na to mám eště sto třicet let čas!"

"Já taky!" zahihňal se Kastle.

Poštovnír je měl za staré šašky.

Zvony začaly znovu vyzvánět. Glód s Kastlí se šli postavit před kostel. Chvilí nato z něj vyšel průvod.

"Ať žije nevěsta!" zabučel Ratinier.

"Ať žijou ženich s nevěstou!" zařval Chérasse.

Grégoire Troufigne sraštil obočí a zamumlal k sousedovi:

"Co tady ty dva opičáci pohledávají?"

Glód hrábl rukou do vaku, Cicisse po něm a na svatební průvod se snesly jako déšť dvě hrsti zlatáků.

"Pozor na tu čokoládu, střílí se vostrejma!" smál se Ratinier a mrštil další dávkou.

"Jíst se to nedá, ale jako kdyby!" vřeštěl Chérasse a rozmáchl se ve vznešeném gestu rozséváče.

"Krucí, to sou zlatáky!" spustil pokřik ženich a vrhl se do prachu jako brankář a jeho mládenci za ním.

"Zlatáky!" křičeli všichni svatebčané a zalehli na zem jako řada v dominu.

"Nervěte se! Bude toho dost pro všechny!" řvali Glód s Kastlí a dštili zlato na dav lezoucí po čtyřech.

V minutě už nestál jediný host.

Bili se.

Rvali si navzájem své sváteční šaty.

Nevěsta dostala pěstí do oka.

Starosta se s farářem, který přikvačil, tahal o minci a kousl ho.

Ministranti se do nich pustili a rvali se hlava nehlava.

Babky si drápaly tváře, plivaly falešné zuby do písku.

Jedna přísná babička, plazíc se jako hroznýš, začala polykat každý napoleon, kterého se mohla zmocnit.

"Hr na ně! Hr na ně!" volali dál šlechetní dárci k povzbuzení běsnícího stáda ovcí, do něhož pral zázračný příval.

Faráři přifařili pěkný nářez.

V bitevní vřavě přišla o kalhotky holčička z Mariánské družiny.

Sprostě si nadávali.

Nadosmrť se rozkmoťili.

Rvali si vlasy, rvaly si trvalé.

Mlátili se do nosů.

Případně fackovali.

Po celém náměstí před chrámem se spontánně vytvářely bojující skupinky.

Tekla krev, pot a slzy.

Nevěstin závoj se omotal kolem učitele.

Ctihodnému starci strhli brýle a srazili ho jeho vlastní holí.

Rvali si kravaty. Košile. Šaty.

Starosta přišel o kšandy.

Chytali se za přirození. Nepřirozeně se tloukli.

Pár nosů bylo po výbuchu.

Kabelka zaznamenala zásah. Kopancem odlétla.

"Je tady ještě!" křičeli Chérasse a Ratinier z plných plic.

Dávka mincí zacinkala o zuby lepšího pána, který přijel z města, kam se vrátí sámý cár.

Děcka pištěla, jako když se dosmažují karbanátky.

Lodička, kterou si polní hlídač naplnil dukáty, po výkopu vyplula k nebi.

Pak už nebylo na dláždění co paběrkovat. Marně špendlíčkem kopali, prstíčkem hrabali, zbývalo už jen udýchaně vstát a upravit si nenapravitelné škody na zevnějších.

Glód s Kastlí tam už nebyli, nikdo je neviděl mizet. Svatebčané se po sobě křivě dívali podlitýma nebo krví zalitýma očima. Troufigne si držel rukama kalhoty a zařval na svého zástupce:

"Co bysme tak mohli těm dvou lumpům udělat, abychom je potrestali?"

"Nic, Grégoire, nic," odpověděl tázaný a třel si tvář s pěti paprsky od drápanců pěti prstů. "To je přece zvyk, házet drobný peníze, když jde svatba z kostela."

"Jenže ne zlatý napoleóny, krucinál!"

"S něčím takovým se nepočítá, ale pochybuju, že by to byla přitěžující okolnost. Dokonce to spíš svědčí o dobrém úmyslu."

Chérasse a Ratinier za sebou zanechali svatební průvod s pohřební náladou, rozvrácené rodiny, znesvářené milence, zničená přátelství, a s pokojnou duší se vraceli ke svým domovům. Cicissův hrb se smíchem jen třásl:

"Viděls to dílo, Glóde!"

"Tak se nepobavějí ani v zábavním parku, co!"

"Troufignovi se to myslím nelíbilo. Třeba nám přijde vynadat!"

"Nepřijde, na to můžeš vzít jed. Promiň, já to tak nemyslel."

"Pročpak by nepřišel?"

"Aby mohli něco říkat, museli by nám nejdřív vrátit peníze, a to neudělá ani jeden."

"To mě nenapadlo."

"Mě jo. Radši by všichni chcipli, než si to nenechat!"

Kousek dál potkali sedmiletého chlapečka, který sundal rádiovku, sotva je uviděl, a řekl:

"Dobrý den, pane Chérasse, dobrý den, pane Ratinier."

"Jen postůj, chlapečku," řekl Glód. "Seš hodnej kluk. Nejseš ty Pourrillonů, co bydlej v Hrstkách?"

"Jo, pane Ratinier. Menuju se Maxim."

"Máš rád bonbóny, Maxime?"

"To jo."

Glód vytáhl peněženku, vytřepal z ní, co tam zbylo z napoleonů směněných v Zemědělské spořitelně, a přidal k tomu svůj důchod:

"Tumáš, chlapče. Bude toho tak čtyři sta tisíc."

"Čtyři sta tisíc!"

"Jo, ale nesmíš to říct doma. Vzali by ti to. Budeš si to muset schovat v plechovce na půdě."

Glód se obrátil ke Kastli:

"No tak! Dej mu taky své peníze! Tam, co dem, za to nejni ani suchý z nosu!"

Cicisse poslechl, odevzdal své bankovky chlapeči, který koktal "děkuju, pane" a skoro se bál.

"Maxime, budeš teď věřit na pohádky?" řekl s úsměvem Glód. "Tohle taky nesmíš všude vykládat, ale my sme pohádkový dědečkové. I když Kastle je spíš ježdědek."

"To je chytřej nápad!" zahuhňal Cicisse.

Ratinier potřepal kluka po hlavě:

"Běž, Maxime! To máš za to, že seš zdvořilej!" Chlapec znovu poděkoval a odběhl, poskakuje radostí. Glód jako gróf zahodil peněženku do příkopu a prohlásil: "Ani občanku už nebudu potřebovat! Chceš něco slyšet, Kastle? Tak teda poslední dopoledne na Zemi sme si zatraceně užili!"

Cítili se lehčí než prachové peří do polštářů, lehčí než cigaretové papírky vedle paklíku tabáku, mýdlové bublinky na konci slámky. Na pokraji zbrusu nového života, čipernějšího a chlapáčtějšího než válka, jak ji vidí zdálky generál, bylo jim zrovna tak jako Pourrillonovic klukovi, jako hlohu na mezi, jako vrbčům na stromech. Žádný zkušený apoštol se k nebesům nevznosl klidněji, než tam vylezou tihle dva lotři po levici a po pravici ze skromných poměrů. Mohli by se poměřit s Kristem na jeho vlastní půdě v den Nanebevstoupení, poletovali zvesela nad cestou, šlapali ji jako zralé hrozny, ubývala jim pod nohama jako víno v láhvi.

V poledne se najedli jetit z prasete, které včera zabili. Kastle se nacpal, už se nemusel starat o tlak, kvůli kterému byli na větvi všichni doktoři, celí nadšení a zároveň nevěřící. Od dvou do šesti si trochu odpočinuli.

Než se setmělo, Chérasse na Ratinierově poli vyrobil pájedlem kruh spálené trávy.

V nula jedna hodin, když seděli na Cicissově lavičce při harmonice a stolním vínu, spatřili, jak se na obloze zvětšuje stěhovací talíř a jak přistává na dvoře jako obrovský slunečník. Vystoupilo z něj dvanáct pomocných dělníků z Oxa v červenožlutých kombinézách, hudovali jako krocani a rychlostí blesku naložili stroj veškerým malebným harampádím, které jim Glód s Kastlí označili.

Když měli v podpalubí náklad, daleko spíše podobný veřejné skládce či rancům emigrantů než artiklu, jaký se vydražuje u Christie's či Sothebyho, Ošané pozdravili a husím pochodem se vrátili na svá místa v létajícím kamiónu.

Zmizel nenápadně jako semínko trávy v poryvu větru a Chérasse s Ratinierem zůstali sedět na zemi, neboť byli bez lavičky. Glód vzal do náručí kocoura, který syčel i na kamínky. Pohladil mu zbědovaný hrbolatý hřbet:

"Nejvyšší čas, abys vodjel, synku. Zůstat tady, je zejtra po tobě. Jenže zejtra, brachu, budeš v ráji a my taky!"

Když přiletěl Hmotův talíř, Glód s kocourem a Kastle s harmonikou nastoupili na jeho palubu s žertíky hodnými seminaristů o prázdninách. Brali s sebou basu lahví, aby cestu líp snášeli.

Právě ve chvíli, kdy Francis Chérasse a Claude Ratinier z plna hrdla zanotovali Vždyť na nebi nám taky nalejou!; dveře se za nimi hermeticky uzavřely.

14. KAPITOLA

Karl Schopenhauer, inženýr ze Stuttgartu, vyskočil ze své mercedesky, jako se padává z měsíce nebo ze žebříku. S děsem v oku odstrčil člověka v mundúru, který byl jeho holinkám v cestě, a vletěl do místnosti policejní strážnice jako náboj z Tlusté Berty. "Brikatýra!" hřímal jako Hitler v Mnichově, "chci mluvit z brikatýrem! A chned!" Karl Schopenhauer, lehce nervózní, už rval ze zdi radiátor ústředního topení, když vešel strážmistr Coussinet v pyžamu a s tvářemi namydlenými holicím mýdlem. Jeho vstup v sobě neměl nic majestátního, byl však omluvitelný díky časně ranní hodině, příhodnější pro hygienické úkony než pro schůzky na mezinárodní úrovni. "Co se děje, pane Schopenhauere?" zeptal se přísně lampasák. "Není vhodná hodina, abyste burcoval francouzské branné síly! Od vašeho národa jsem zvyklý větší disciplíně!"

"Tšékam už od jetný chódyny, páne brikatýr," soptil Němec. "V dnešny noci jsem výdel neufěřitelný fječí, pane brikatýr!"

"Uklydnéte sé! Do háje! Uklidnéte se! Vyslovte se jasně."

"Já se pósadym," omluvil se Schopenhauer. "Prosím, jen se posad'te."

Inženýr vzal hlavu do dlaní a začal vyprávět, svůj výklad přerušoval zvukovými projevy snícího štěněte: "Núže, pane brikatýr. Byl sem v postély. Najednou se mi chtělo to ... to ..., jak se to ržika francouzsky?"

"Na tom nezáleží. Rozumím. Pokračujte."

"Proste, když sem byl onu potšébu uspokóžil, ono bylo krásně, proházal sem se trohu purpónskou krajinou. Bylo to krandyózny, páne brikatýr, krándyózny, Waterloo v tsély ty póhmurny nadcherše, no a tak dále. Moje chykienycká a poetýcká próchaska mě záfetla blisko tómu pana Radyniera a pana Chérase."

"Ale?" zbystrčil sluch Coussinet, "no a co dál?" Schopenhauer se ve svém projevu blížil blouznící Faidře:

"A co tál, pane brikatýr? Tál sem ufydel talyrš, jak páda s nébe jako confetti na Silvestra. Vydel sem, jak tályrž pšistáfa na póli. Vydel sem pana Ratyniera s jeho katze, pana Chérase s chármonykou, jak do tályrže nastupují! Tam févnytrš pil malinký Martan, celej hlupatej a místo nósu mnel hobot! Pšesne to."

"No a?" opakoval Coussinet a mechanicky si z koutku úst olizoval mýdlovou pěnu. "No, pane brikatýr, ten talyrš se fšněsl ryhleji než fáš Concorde! Pan Chéraz a pan Ratynier byly unesený mimozemšťany, takle to je!"

Coussinet si zdrceně sedl na roh svého stolu, v zamyšlení začal cucat holicí štětku jako nanuka. Polohlasně nařikal:

"Pane Schopenhauere, vy! Vy! Jestli vy začnete vidět létající talíře, kam to dospějem, bóže, kam to dospějem! Já je začnu vidět v polívce! Prefekt je bude vidět u postele jako předložku! A když to tak půjde dál, Giscard je bude vidět v podprsence paní Giscardové!" Teuton nepřipouštěl odpor. Jeho sevřená pěst urvala límec Coussinetova pyžama, límec mu zůstal v ruce:

"Fáš Šiscár mně může bejt ukratenej! Vy mné néferšite, pane brikatýr? Oblíknete se, půjdete ze mnou! Rózumnel?"

Karl Schopenhauer nebyl ekonomicky slabý jedinec. Schopenhauer byl ve Stuttgartu inženýrem. Coussinet se nechal zvíkat, opláchl se, navlékl uniformu, sedl do mercedesu vedle Němce. Inženýr, napjatý jak Věna v loutkovém divadle, dospěl do Gourdiflots po dvou, místy po třech kolech, více kol ale nepoužil. "Tády," prohlásil Schopenhauer. "Sáfolejte na ně! Když fam odpofědy, máte u mě aperouš, jak vy ržikate!"

Strážmistr Coussinet byl lehce zviklán, s pistolí v ruce obhlédl oba domky. Není pochyb, byly prázdné. Ani hrnce a hodiny tam už nebyly. Ani vejce v kurnících, ani mrkev na zahradách.

"Pane Schopenhauere," vypravil ze sebe, "je to vskutku zarážející. Říkáte, že talíř přistál na poli?"

"Na póly pana Ratyniera, pšesne tak!"

"Jdeme tam!" Strážmistr Coussinet pak s ohromením objevil kruh spálené trávy, což byl pádný důkaz, první z řady důkazů, že zde byl létající talíř.

Zplodil hlášení, nad nímž celá redakce Horala řvala smíchy. Ufoni, kteří jako kořist unesli toliko dva obtížné tvrdohlavé starce, byli terčem vtipů celé země dobrých čtrnáct dnů.

Jméno strážmistra Coussineta se vyskytlo v šansonech na Montmartru, utahovali si z něj dokonce i v Bruselu. Asi tak od té doby se po celém Bourbonsku začalo říkat o cvocích, že jim straší ve věži "jako jalignyskýmu četníkovi". Což nic nemění na tom, že v tom jedeme všichni, ale to jen tak mezi námi.

Anger - Paříž leden - únor 79